

Stabilizacja i bezpieczny rozwój

Grupa Kapitałowa LOTOS
Zintegrowany Raport Roczny 2016

[wersja PDF](#)

Grupa Kapitałowa LOTOS
Zintegrowany Raport Roczny 2016

01

Kim jesteśmy?

Kim jesteśmy? > List Prezesa Zarządu

List Prezesa Zarządu

[G4-1]

Szanowni Państwo, Drodzy Akcjonariusze,

przekazuję Państwu Zintegrowany Raport Roczny Grupy Kapitałowej LOTOS S.A. za 2016 rok.

Okres ten charakteryzował się dynamicznymi zmianami na rynkach surowców i walut. Mimo takiego rozwoju wydarzeń LOTOS odnotował w ubiegłym roku najlepsze wyniki finansowe w historii. Oczyszczony z wpływu zdarzeń jednorazowych skonsolidowany zysk EBITDA (wynik operacyjny powiększony o amortyzację) liczony wg metodologii LIFO wyniósł blisko 2,6 mld złotych i był o 20% wyższy r./r.

Skonsolidowany wynik operacyjny wg LIFO (EBIT LIFO) wzrósł o 175% r./r. i osiągnął poziom 1,9 mld złotych. W 2016 roku skonsolidowany zysk netto przekroczył poziom 1 mld złotych i był najwyższy w historii spółki. Dla porównania w 2015 r. LOTOS zanotował 0,3 mld złotych skonsolidowanej straty netto.

W ubiegłym roku LOTOS osiągnął rekordowy przerób ropy naftowej na poziomie blisko 10,4 mln ton. Prawie w 100 proc. wykorzystaliśmy zdolności przerobowe rafinerii w Gdańsku. Sprzedaliśmy na rynku ponad 11 mln ton produktów rafineryjnych. Wzrost przerobu ropy naftowej oraz sprzedaży produktów rafineryjnych był m.in. spowodowany utrzymaniem się przez większość 2016 r. korzystnych marż rafineryjnych, które częściowo były efektem pierwszych sukcesów w walce regulacyjnej z działalnością tzw. „szarej strefy” na rynku paliw płynnych w Polsce (głównie dzięki wprowadzeniu tzw. Pierwszego Pakietu Paliwowego w sierpniu 2016 r.).

Przyjęta przez Zarząd Grupy LOTOS S.A. strategia na lata 2017-2022 to wyraźne wskazanie drogi, którą chcemy iść w najbliższej przyszłości. Koncern opiera swoje plany na stabilizacji i bezpiecznym rozwoju w kluczowych obszarach działalności z równoległym silnym wsparciem dla procesu wdrażania innowacji. Realizacja założeń zaprezentowanej strategii uwzględnia dwa horyzonty czasowe – lata 2017-2018 oraz lata 2019-2022. Pierwszy okres to stabilizacja sytuacji ekonomiczno-finansowej i dokończenie już rozpoczętych inwestycji – Projektu EFRA (Efektywna Rafinacja) oraz pełnego zagospodarowania potencjału wydobywczego bałtyckiego złoża B8. W drugim okresie (2019-2022) tempo dalszego rozwoju LOTOSU będzie uzależnione od podjęcia kluczowych decyzji strategicznych odnośnie nowych projektów inwestycyjnych m.in. w segmencie wydobywczym oraz segmentach produkcji i handlu.

LOTOS realizuje strategię, która ma na celu maksymalne uniezależnienie Polski od dostaw surowców z jednego kierunku. To oznacza m.in. zwiększanie dostaw węglowodorów drogą morską oraz rozwój własnego segmentu wydobywczego.

Dzięki własnemu wydobyciu węglowodorów ze złóż w Norwegii, Polsce i na Litwie utrzymaliśmy poziom dziennego wydobycia węglowodorów na poziomie 26,5 tys. baryłek ekwiwalentu ropy dziennie.

W 2016 r. firma zwiększyła łączny potencjał zasobów wydobywalnych do 72,7 mln boe (+9% r./r.), głównie za sprawą rozwoju potencjału zasobów węglowodorów na norweskim szelfie kontynentalnym.

W minionym roku LOTOS kontynuował budowę kompleksu instalacji rafineryjnych w ramach Projektu Efektywnej Rafinacji (EFRA). Dzięki realizacji projektu koncern będzie w stanie dostarczyć kontrahentom do 900 tys. ton dodatkowych paliw rocznie. Projekt EFRA pozwoli też zwiększyć marżę rafineryjną o ok. 2 USD na każdej przerobionej baryłce ropy naftowej.

Na koniec 2016 r. w sieci LOTOS działało 487 stacji paliw. Przez cały ubiegły rok nasza sieć powiększyła się o 11 obiektów. W 2016 r. LOTOS utrzymał pozycję wicelidera w segmencie liczby stacji zlokalizowanych przy tzw. Miejscach Obsługi Podróżnych (MOP) - na koniec 2016 r. koncern dysponował 20 (dwudziestoma) stacjami tego typu zlokalizowanymi przy autostradach A1, A2, A4 i A6 oraz przy drogach ekspresowych S3 i S7.

Kolejnym ważnym celem jest wzrost nakładów na badania, rozwój i innowacje. Zamierzamy dokończyć realizowane w poszczególnych segmentach biznesowych inwestycje prorozwojowe, zoptymalizować działalność i zwiększyć efektywność funkcjonowania naszej grupy kapitałowej. W kolejnych latach będziemy analizować i wybierać najlepsze warianty rozwoju LOTOSU w taki sposób, by móc dynamicznie wdrażać je w życie z korzyścią dla naszych klientów, akcjonariuszy i pracowników.

Z wyrazami szacunku,

Marcin Jastrzębski
Prezes Zarządu
Grupa LOTOS S.A.

Kim jesteśmy? > List Przewodniczącej Rady Nadzorczej

List Przewodniczącej Rady Nadzorczej

[G4-1]

Rok 2016 był wyzwaniem dla przemysłu naftowego na całym świecie. Wszyscy najwięksi międzynarodowi gracze sektora naftowego, w tym również polskie koncerny paliwowe, borykali się z niestabilnym rynkiem surowcowo-walutowym i dynamicznymi zmianami cen oraz notowań produktów naftowych.

W tych warunkach Zarządowi Grupy LOTOS S.A. udało się znacząco poprawić rentowność działalności operacyjnej Grupy Kapitałowej LOTOS oraz zoptymalizować kosztowo jej strukturę organizacyjną. LOTOS odnotował w 2016 roku najlepsze wyniki finansowe w historii i osiągnął rekordowy przerób ropy naftowej.

W obszarze bezpieczeństwa w sektorze energii, niezwykle ważną rolę pełni dywersyfikacja dostaw ropy naftowej do Polski. A na tym polu LOTOS jest liderem. Co trzecia baryłka ropy naftowej przerobiona w gdańskiej rafinerii, w pierwszym kwartale 2017 r., pochodzi z kierunku innego niż wschodni.

Na uznanie zasługują również skuteczne działania koncernu na rynku detalicznego handlu produktami naftowymi, na którym LOTOS zwiększył liczbę stacji benzynowych oraz poprawił ich rentowność.

LOTOS postawił na rozwój. Sprzyja temu przyjęta pod koniec ubiegłego roku strategia na lata 2017-2022, w której wiele uwagi poświęcono stabilizacji finansowej firmy, dokończeniu rozpoczętych inwestycji technologicznych, przy silnym wsparciu dla innowacji oraz wejściu w nowe obszary w zakresie produkcji i handlu.

Głęboko wierzę, że 2017 rok będzie czasem spokojnego i efektywnego gospodarowania wypracowanymi przez spółkę zasobami, jak również realizacji dalszych, korzystnych zmian dla Grupy LOTOS S.A. i całej narodowej gospodarki.

Z poważaniem,

Beata Kozłowska-Chyła
Przewodnicząca Rady Nadzorczej
Grupa LOTOS S.A.

Kim jesteśmy? > Podstawowe informacje o organizacji

Podstawowe informacje o organizacji

[\[G4-3\]](#) [\[G4-4\]](#) [\[G4-6\]](#) [\[G4-7\]](#) [\[G4-8\]](#) [\[G4-13\]](#)

Grupa Kapitałowa LOTOS jest jednym z największych i najbardziej efektywnych koncernów naftowych w Europie Środkowo – Wschodniej oraz drugim co do wielkości producentem paliw w Polsce. Za sprawą naszej korzystnej lokalizacji mamy bezpośredni dostęp do Morza Bałtyckiego, co pozwala nam na wyższą elastyczność surowcową oraz obniżenie kosztów logistyki w transporcie morskim.

Grupa LOTOS, jako jedyna firma w Polsce, ma dostęp do węglowodorów w Polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego. Prace w zakresie eksploatacji złóż ropy naftowej prowadzimy także w obszarze Norweskiego Szelfu Kontynentalnego i na lądowych złożach ropy naftowej na terytorium Litwy. Grupa Kapitałowa LOTOS, jako pionowo zintegrowany koncern, działa w oparciu o 2 segmenty sprawozdawcze: wydobywczy (Upstream) oraz produkcji i handlu (Downstream).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku w skład Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. wchodziły Grupa LOTOS S.A. jako Podmiot Dominujący oraz 35 jednostek o profilu produkcyjnym, handlowym i usługowym, w tym:

- 13 spółek zależnych od Grupy LOTOS S.A.
- 21 spółek pośrednio zależnych od Grupy LOTOS S.A.
- oraz jedna fundacja.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 7.1.3 Zmiany własnościowe w Grupie Kapitałowej LOTOS

Do kluczowych rynków sprzedaży produktów rafinacji ropy naftowej należą: Polska oraz rynki europejskie, w tym Niemcy, Holandia, Belgia, Szwecja, Wielka Brytania, Francja, Estonia, Dania i Czechy.

Większość gazu ziemnego towarzyszącego wydobyciu ze złóż bałtyckich sprzedajemy w ramach grupy kapitałowej. Gaz ziemny wydobywany w Norwegii jest sprzedawany do Wielkiej Brytanii i w Europie kontynentalnej, a kondensat w całości do Wielkiej Brytanii.

Jesteśmy obecni na 82 rynkach.

Grupa LOTOS jest spółką akcyjną, której głównym akcjonariuszem jest Skarb Państwa (53,2% akcji). Więcej informacji na temat struktury akcjonariatu Grupy LOTOS znaleźć można w [Skonsolidowanym Raporcie Rocznym Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2016](#) (część C Skonsolidowanego raportu rocznego Grupy Kapitałowej LOTOS) oraz [Nocie 2](#) Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS za rok 2016.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Grupa Kapitałowa LOTOS
Zintegrowany Raport Roczny 2016

02

Nasz biznes

Nasz biznes > Rynek ropy w 2016 r.

Rynek ropy w 2016 r.

W związku z tym, że podaż i popyt na produkty naftowe są silnie zależne od wydarzeń gospodarczych i politycznych na świecie, w 2016 r. rynek ropy wykazywał się dużą niestabilnością. W efekcie, w I kwartale notowania ropy, osiągnęły najniższy poziom od 10 lat, tzn. **poniżej 30 USD za baryłkę**. Cenę ropy trudno było przewidzieć, m.in. ze względu na okresowe zachwiania relacji podaż - popyt, konflikty w krajach afrykańskich (Libia, Nigeria) czy rosnącą liczbę odwiertów w USA.

W poprzednim roku **nastąpił rozwój światowego rynku produktów rafinacji ropy naftowej**, a dalsze prognozy wskazują, że kontynuacja rozwoju gospodarek zwłaszcza m.in. krajów Europy Środkowo- Wschodniej będzie napędzać globalny popyt na produkty rafineryjne w kolejnych latach.

> Prawie we wszystkich grupach produktów rafinacji ropy naftowej globalne zapotrzebowanie wzrosło łącznie o **1,4%**.

W porównaniu z rokiem ubiegłym, w 2016 r. zwiększył się popyt na benzyny silnikowe (2,1%), olej napędowy (0,1%) oraz LPG (5,7%) wykorzystywane w transporcie samochodowym. O 3% wzrosło też zużycie paliwa lotniczego JET.

Determinanty sytuacji rynkowej na świecie

Limity wydobycia OPEC

U większości graczy na rynku, takich jak kraje OPEC czy Rosja, których budżet jest silnie uzależniony od przychodów ze sprzedaży ropy, trwające od dłuższego czasu spadki notowań wywołały spory niepokój. Kraje te uznały rangę problemu i podjęły kroki w celu powstrzymania dalszych spadków cen.

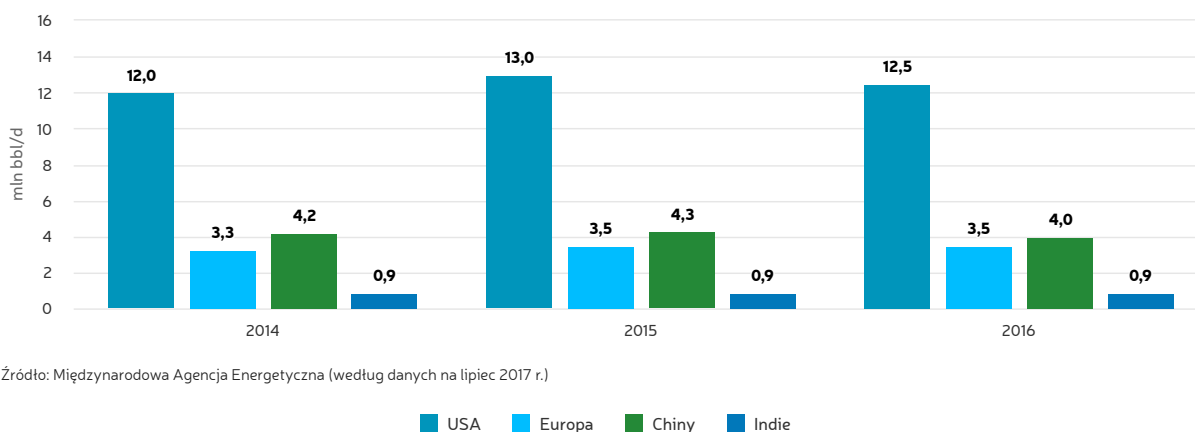
USA. Rośnie wydobycie ze złóż łupkowych

Największą przeszkodą dla wzrostu cen ropy na świecie jest rosnące wydobycie ze złóż łupkowych w USA – coraz bardziej opłacalne, dzięki redukcji kosztów i postępów w technologii. Źródła niekonwencjonalne zyskują na popularności nie tylko w USA.

Pomimo spadku ceny ropy naftowej, w USA nadal utrzymuje się wysoki poziom wydobycia surowca – trend zapoczątkowany w 2015 r. Brazylia w styczniu 2017 r. pobiła rekord wydobycia ropy ze złóż pre-salt (z poziomu 5-7 km pod dnem morskim) i wszystko wskazuje na to, że ropy z tego źródła będzie więcej.

> Czynnikiem, który hamuje wzrost cen, jest też budowanie zapasów ropy na całym świecie, w czym przoduje USA. Amerykańskie zapasy osiągnęły poziom najwyższy od 30 lat – 520 mln baryłek.

Wydobycie ropy naftowej w USA, Europie, Chinach i Indiach

Europa. Popyt większy o 2,2%

Dobra koniunktura gospodarcza w państwach Unii Europejskiej oraz strefy Euro w 2016 r. skutkowałą zwiększeniem zapotrzebowania na produkty rafinacji ropy naftowej – zarówno paliw lotniczych, jak i samochodowych. Szacunki wskazują na całkowity wzrost popytu na te produkty o 2,2% w porównaniu do 2015 r. Zużycie paliwa lotniczego JET wzrosło o 3,4%, oleju napędowego o 2,8%, natomiast LPG o 4,2%, lekkiego oleju opałowego o 0,9%. Spadek zapotrzebowania odnotowano jedynie w przypadku benzyn silnikowych (-0,3%).

Prognozy do 2022 r. mówią, że rynek europejski będzie się rozwijać, a łączna konsumpcja produktów rafinacji ropy ma wzrosnąć o **1,3%**. To odwrócenie wcześniejszych trendów istotnie wpływa na polski rynek.

Do 2020 r. oczekuje się w UE wyraźnego wzrostu konsumpcji paliwa lotniczego JET – o 11,9% i oleju napędowego – o 3,8%. Prognozy mówią o znacznym spadku zapotrzebowania na benzyny silnikowe – aż o 11,0%.

W 2016 r. rynek pojazdów samochodowych w Unii Europejskiej zwiększył się o 7,4% w porównaniu do 2015 r. Liczba nowych samochodów przekroczyła 20 mln sztuk. Nastąpił wzrost rejestracji samochodów osobowych o 4,5%, a łącznie w 2016 r. w UE zarejestrowano ich blisko 15 mln. Przybyło też samochodów ciężarowych – wzrost wyniósł 11,7%, a łączna liczba nowych pojazdów wyniosła ponad 2,3 mln sztuk.

Równocześnie jednak obserwowane jest systematyczne wprowadzanie na rynek kolejnych rozwiązań redukujących zużycie paliw konwencjonalnych, takich jak elektromobilność czy paliwa alternatywne. Ostatnie dekady to także okres głębokich zmian demograficznych (starzenie się społeczeństwa) oraz zmian nawyków konsumpcyjnych – prowadzących do mniejszej liczby konsumentów w przyszłości. W konsekwencji, do 2022 r. prognozowany jest w UE znaczny spadek zapotrzebowania na benzyny silnikowe (-11,0%).

Rynek paliw w Polsce. Pakiet Paliwowy zwiększa rejestrowaną konsumpcję

W 2016 r. PKB Polski wzrósł o 2,7%¹, na co wpływ miała dobra sytuacja w przemyśle i budownictwie. Stopa bezrobocia na koniec 2016 r. należała do najniższych w historii i kształtowała się na poziomie 8,3%². Z tych przyczyn w każdej grupie produktów odnotowano wzrosty konsumpcji. Dotyczy to także rynku paliw.

Rok 2016 był też trzecim z rzędu, kiedy zwiększyła się rejestrowana w Polsce konsumpcja paliw. Wzrost wyniósł 13%, w tym: oleju napędowego – 15,5%, benzyn – 7%, a konsumpcja lekkiego oleju opałowego pozostała na zbliżonym do ubiegłorocznego poziomie (wzrost o 1%).

Działania administracji rządowej tzw. Pakiet Paliwowy i koncernów paliwowych na rzecz przeciwdziałania nielegalnemu obrotowi produktami naftowymi w Polsce przyczyniły się do jego ograniczenia i dodatkowo wpłynęły na wzrost rejestrowanego popytu na olej napędowy.

¹ Źródło: GUS

² Źródło: GUS

W okresie sierpień – grudzień 2016 r. wzrost konsumpcji paliw wyniósł **20,1%** i przekroczył najbardziej optymistyczne oczekiwania analityków. Konsumpcja **oleju napędowego** zwiększyła się wtedy najbardziej – o 25,4%, a skutkiem był wzrost jego importu o 133% w skali roku.

Dla porównania: **od stycznia do lipca 2016 r.** konsumpcja paliw wzrosła o 7%, w tym oleju napędowego o 8%, a benzyn o 5,6%.

Na rynku detalicznym paliw (benzyna, olej napędowy i autogaz) liderem są koncerny krajowe, których udział w 2016 r. wyniósł 33,1% (o 0,6 p.p. mniej niż rok wcześniej). Pozycja koncernów zagranicznych również została osłabiona – osiągnięto 21,6% udziału w rynku detalicznym paliw w Polsce (spadek o 0,3 p.p. w stosunku do tego samego okresu roku poprzedniego).

Rynek substytutu benzyny – gazu LPG w 2016 r. wzrósł o 8% do poziomu 2 535 tys. ton. Rynek LPG w Polsce można zdefiniować jako dojrzały – poziom konsumpcji w ostatnich pięciu latach waha się w okolicach 2 200–2 300 tys. ton. Konsumpcja paliwa lotniczego w 2016 r. wzrosła o 11%. Złożyła się na to: rosnąca liczba połączeń lotniczych, ekspansja nowych linii oraz ciągły wzrost liczby pasażerów.

Nasz biznes > Grupa Kapitałowa LOTOS - stabilni na niestabilnym rynku

Grupa Kapitałowa LOTOS - stabilni na niestabilnym rynku

- Grupa Kapitałowa LOTOS dba o zapewnienie niezakłóconych dostaw ropy w optymalnych cenach oraz dywersyfikuje źródła zaopatrzenia.
- W 2016 r. Grupa odnotowała wzrost sprzedaży produktów o 6% – w kraju o 9%, a w eksporcie o 2%.
- Do dobrych wyników Grupy Kapitałowej LOTOS przyczynił się tzw. „Pakiet Paliwowy”, którego wprowadzenie 1 sierpnia 2016 r. skutkowało wzrostem konsumpcji paliw w kraju o 20,1% (w okresie sierpień – grudzień 2016). W skali całego roku wzrost wyniósł 13%.
- Grupa uwzględnia prognozy i megatrendy, które mają wpływ na jej biznes – m.in. globalny wzrost konsumpcji paliwa lotniczego i spadek zużycia benzyn silnikowych do 2020 r.

Dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia

Grupa Kapitałowa LOTOS dba o dywersyfikację źródeł zaopatrzenia, aby zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne. Nasi specjaliści nie szukają gatunków, które są podobne do ropy z kierunku wschodniego, ale takich, które mogą zaoferować więcej interesujących produktów. Co więcej, po zakończeniu przez LOTOS Projektu EFRA (Efektywna Rafinacja), jeszcze bardziej poszerzy się wachlarz zdolności przerobowych różnych gatunków ropy.

W pierwszym półroczu 2016 r. co piąta baryłka ropy naftowej (21%), przerobiona przez rafinerię LOTOSU, pochodziła z kierunku innego niż wschodni, natomiast w pierwszym kwartale 2017 r. była to prawie co trzecia baryłka ropy naftowej (32%). To efekt systematycznych działań ukierunkowanych na zwiększenie poziomu dywersyfikacji źródeł pozyskania surowców strategicznych dla gospodarki oraz wzmocnienie bezpieczeństwa Polski w sektorze energii.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 4.4.3. Dane o zaopatrzeniu i zakupach

Nowe rynki sprzedaży

Spółka LOTOS Oil podpisała umowę z firmą Oupul Oil & Gas Group i tym samym Grupa Kapitałowa LOTOS weszła na największy rynek świata. Wysokiej jakości oleje smarowe LOTOS Oil – silnikowe i przemysłowe, będą trafiły do chińskich klientów, w perspektywie 6 lat nawet do 17 tys. ton rocznie. Oupul Oil & Gas Group deklaruje strategiczną i długofalową współpracę z Grupą Kapitałową LOTOS.

Dobre wyniki Grupy Kapitałowej LOTOS w kraju

W wyniku zwiększonego zapotrzebowania na produkty rafinacji ropy naftowej – głównie olej napędowy i benzynę – na rynku krajowym i zagranicznym, w 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS sprzedała 11,9 mln ton produktów, czyli o 6% więcej niż w 2015 r. Wzrost sprzedaży w kraju wyniósł 9%, a w eksporcie 2%.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 3. Otoczenie makroekonomiczne Grupy LOTOS S.A. i jej grupy kapitałowej w 2016 roku

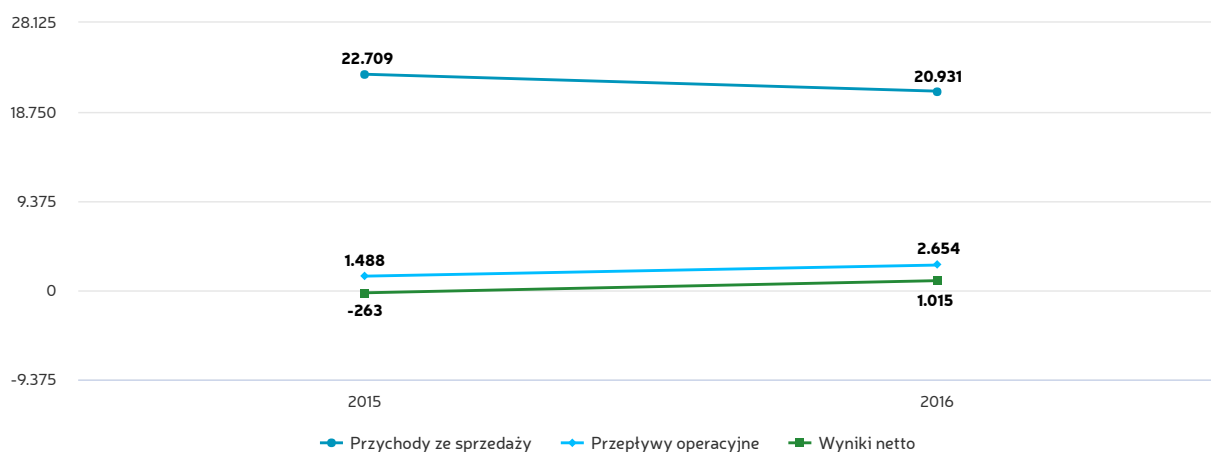
Nasze wyniki. Komentarz do sytuacji finansowej

[G4-EC1] [G4-9]

- 2016 r. był kolejnym rokiem wzrostu wyników operacyjnych Grupy Kapitałowej LOTOS.
- Skonsolidowane przychody ze sprzedaży wyniosły 20,9 mld zł.
- Oczyszczona EBITDA LIFO osiągnęła najwyższy poziom w historii – 2,59 mld zł.
- Skonsolidowany zysk netto Grupy Kapitałowej LOTOS wyniósł ponad 1 mld zł i jest najwyższy jak dotąd.
- Grupa odnotowała też korzystny, obniżający się poziom zadłużenia – 4,8 mld zł netto.

W Grupie Kapitałowej LOTOS konsekwentnie pracujemy nad lepszą efektywnością operacyjną, co w połączeniu ze sprzyjającym otoczeniem makro w 2016 r., przyczyniło się do osiągnięcia dobrych wyników na poziomie operacyjnym.

Dobre wyniki finansowe, zwłaszcza przepływy gotówkowe

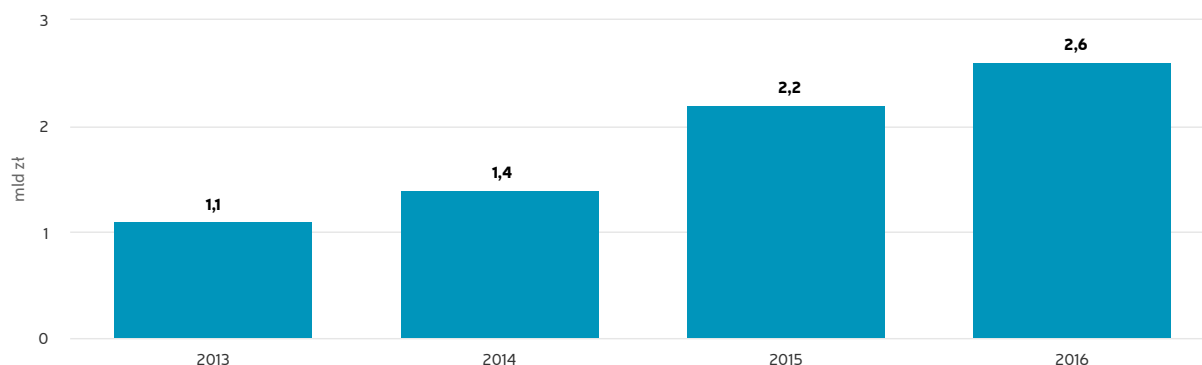

2016 r. był kolejnym rokiem **wzrostu wyników operacyjnych**. Przychody ze sprzedaży na poziomie skonsolidowanym wyniosły **20 931 mln PLN**. Oczyszczona EBITDA wg LIFO osiągnęła najwyższy poziom w historii – **2,59 mld PLN**. Grupa Kapitałowa LOTOS zakończyła 2016 r. skonsolidowanym zyskiem netto na poziomie **1 015 mln PLN**.

EBITDA LIFO najwyższa w historii

W latach 2012-2015 wartość zysku oczyszczonego EBITDA LIFO wynosiła średnio 1,67 mld zł, w 2015 r. jej poziom to 2,16 mld zł, natomiast w 2016 r. wyniosła **2,59 mld zł**. To najwyższy jej wynik w historii naszej firmy. Wzrostowy trend wyników operacyjnych uwiarygadnia realizację celów nowej strategii biznesowej na lata 2017-2022: w latach 2018-2019 planujemy uzyskać średnioroczną EBITDA LIFO na poziomie 2,2 – 2,6 mld zł, aby następnie w latach 2020-2022 zwiększyć ją do **3,8 – 4,4 mld zł**.

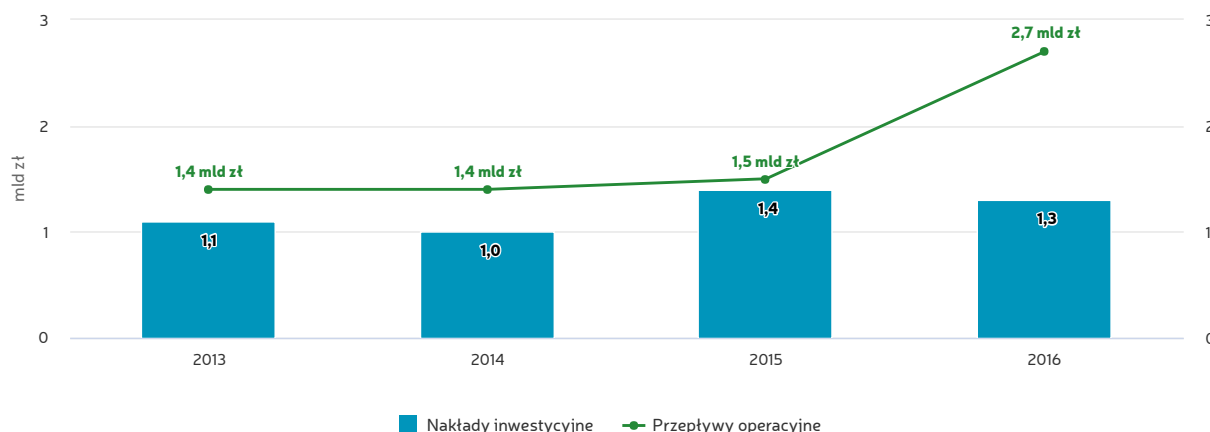
EBITDA wg LIFO (w mld zł)

Dobre przepływy operacyjne

Z działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa LOTOS wygenerowała 2.653,9 mln PLN dodatnich przepływów pieniężnych (+1.165,9 mln PLN vs. 2015 r.) głównie w związku z wypracowanym zyskiem netto powiększonym o amortyzację, podatek dochodowy, wzrost stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz zmniejszonym o wzrost stanu należności z tytułu dostaw i usług. Wysokiej jakości aktywa zapewniają strumień gotówki z działalności operacyjnej gwarantujący sfinansowanie inwestycji rozwojowych.

Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej oraz nakłady inwestycyjne (w mld zł)

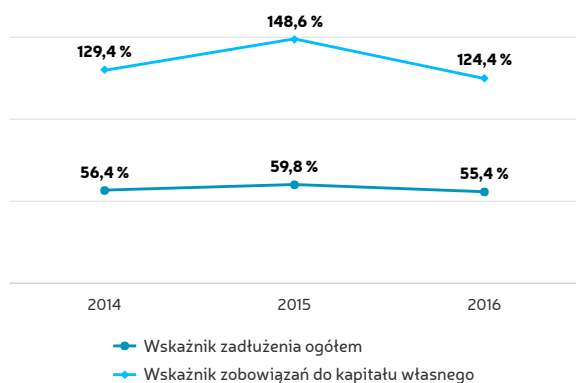
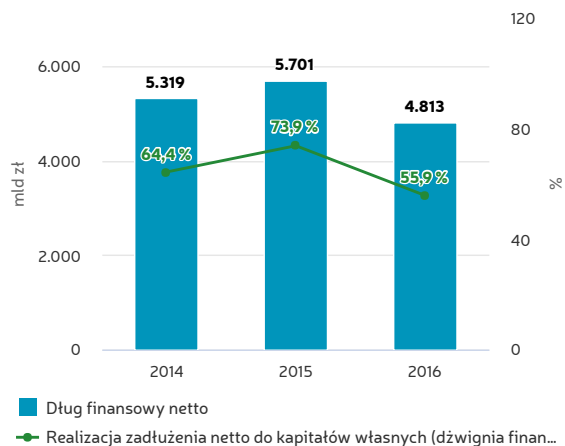
Przychody ze sprzedaży

W 2016 r. przychody ze sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosły **20.931,1 mln PLN** (- 7,8% vs. 2015 r.), przede wszystkim w związku z niższymi notowaniami ropy i produktów naftowych na rynkach światowych. Średni statystyczny przychód netto ze sprzedaży przypadający **na 1 tonę/(toe) sprzedanego wolumenu w 2016 r. wyniósł 1.761 zł/t (toe)** (- 261 zł/t(toe), -12,9% vs. 2015 r.). Wolumen sprzedaży produktów, towarów i materiałów ropopochodnych w 2016 r. w Grupie Kapitałowej LOTOS wzrósł o około 6% w porównaniu z 2015 r.

Spadek zadłużenia

W 2016 r. udało nam się obniżyć nasze zadłużenie do poziomu zwiększającego komfort realizacji naszych celów strategicznych: **- 4,8 mld zł**.

Wskaźniki struktury kapitału i zdolności obsługi zadłużenia (w mln zł lub %)

Spadek zadłużenia nastąpił w wyniku:

- spadku wskaźnika udziału zobowiązań w finansowaniu aktywów o 4,3 pp. na skutek spadku stanu zobowiązań (- 6,5%), przy wzroście aktywów (+0,8%),
- spadku o 18,0 pp. relacji między długiem finansowym netto a kapitałem własnym (dźwigni finansowej) w związku ze spadkiem długu finansowego netto (- 15,6%), przy wzroście kapitału własnego (+11,7%),
- spadku o 24,1 pp. wskaźnika zobowiązań do kapitału własnego, który jest efektem spadku (- 6,5%) zobowiązań, przy wzroście kapitału własnego (+11,7%).

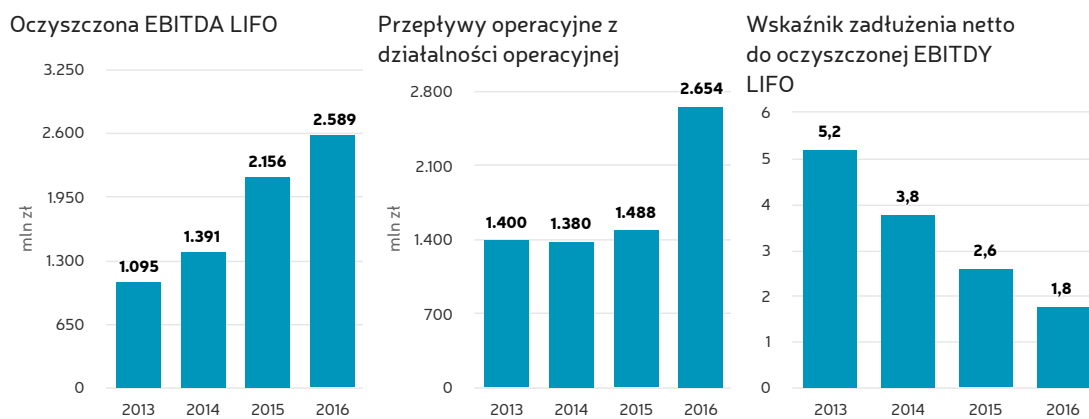
Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 5.3 Finansowanie

Grupa LOTOS na Giełdzie Papierów Wartościowych

Więcej informacji

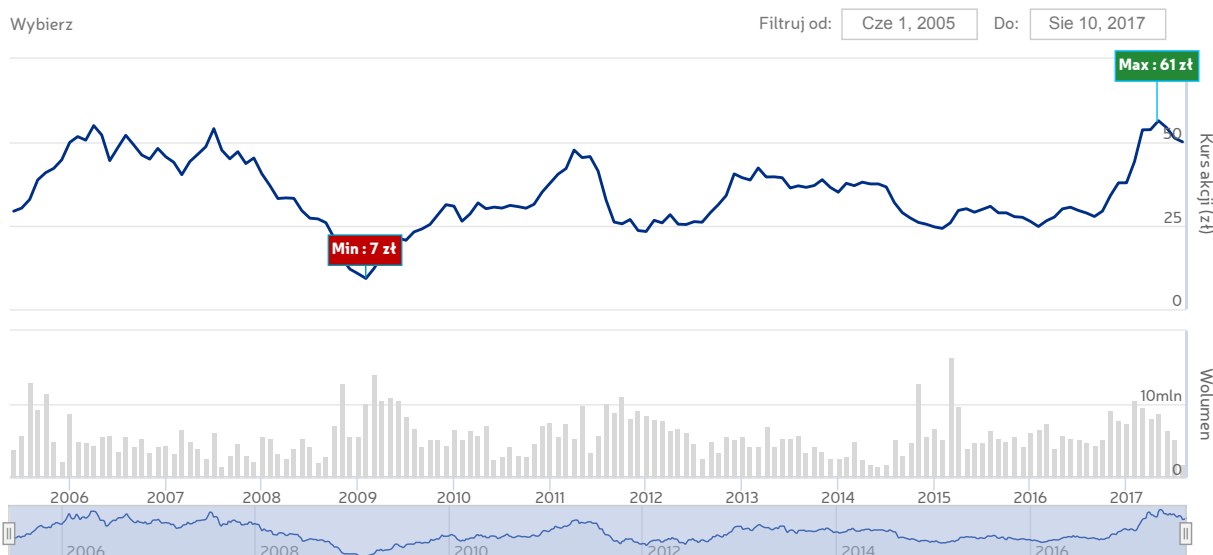
[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 5. Sytuacja finansowa Grupy LOTOS S.A. i jej grupy kapitałowej

Akcje Grupy LOTOS notowane są na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) od czerwca 2005 r. Znajdujemy się w indeksie WIG20, czyli 20 największych spółek, których akcje są przedmiotem obrotu GPW oraz w indeksach WIG-Paliwa i RESPECT Index.

Notowania akcji Grupy LOTOS od debiutu

Kurs akcji Grupy LOTOS (zł) i wolumen obrotu (szt.)

Czynniki wpływające na kurs, w tym ważne wydarzenia w Grupie LOTOS:

W ciągu 2016 r. globalne wydarzenia gospodarcze w dużym stopniu wpływały na kondycję rynków kapitałowych, także tego w Polsce. Najważniejsze z wydarzeń to:

- Brexit i niepewność co do skali zakresu jego konsekwencji,

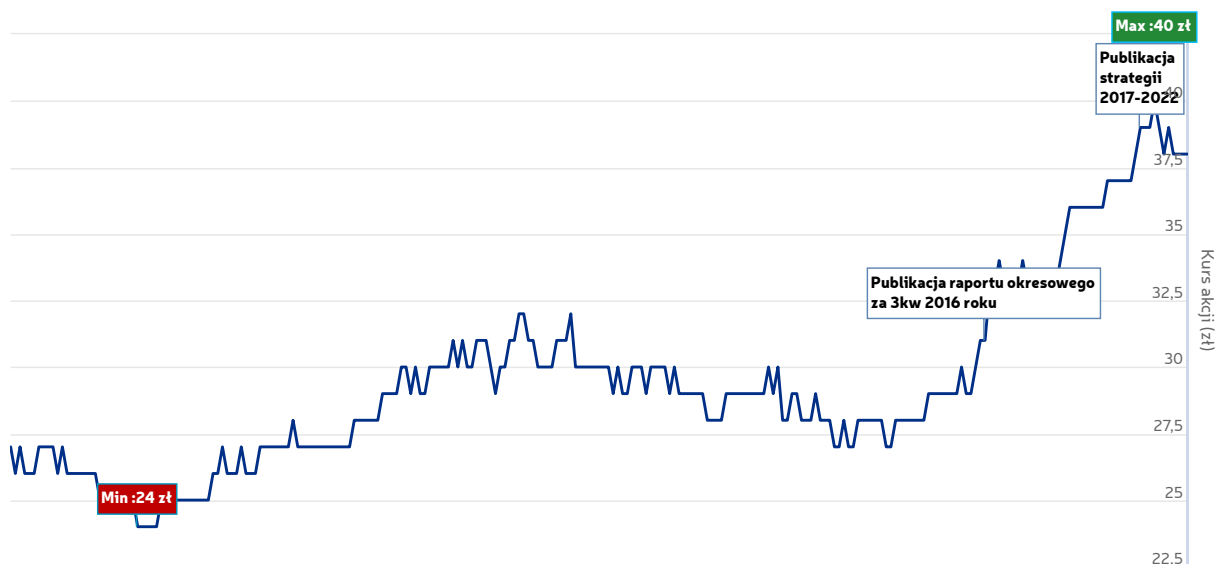
- wybory prezydenckie i perspektywa podwyżek stóp procentowych w USA,
- ryzyko zmiany oceny wiarygodności Polski przez agencje ratingowe,
- obawy o przyszłość Otwartych Funduszy Emerytalnych,
- ograniczanie szarej strefy w obrocie paliwami przez nowe regulacje prawne,
- brak ostatecznych ustaleń, co do przewalutowania kredytów we frankach szwajcarskich.

Kombinacja tych czynników miała wpływ na koniunkturę na warszawskim rynku akcyjnym. Przez większą część ubiegłego roku główny indeks warszawskiej giełdy WIG nieznacznie rósł (wzrosty jednocyfrowe) i dopiero pod koniec roku zanotowano większy przyrost jego wartości – ostatecznie w całym 2016 r. WIG wzrósł o **14%**.

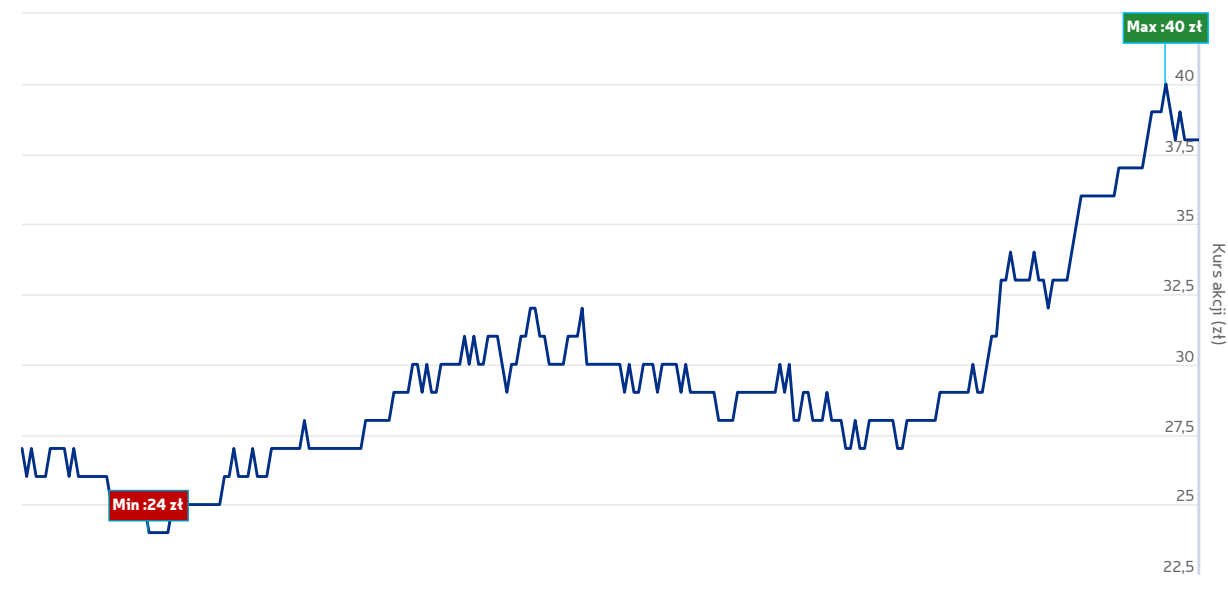
W 2016 r. cena akcji Grupy LOTOS S.A. kształtowała się na poziomie **24,10-40,40 zł**, wobec 22,90–33,50 zł z 2015 r., a rok kalendarzowy zamknęła cena **38,25 zł**, wobec 27 zł w 2015 r. W całym 2016 r. dynamika kursu akcji LOTOS-u wyniosła **46%**.

Kurs akcji Grupy LOTOS S.A. zareagował pozytywnie na opublikowane pod koniec października **wyniki finansowe za trzeci kwartał 2016 r.** – spółka osiągnęła lepszy niż spodziewano wynik operacyjny. Stało się tak, dzięki skuteczności nowych regulacji prawnych, które **pomogły ograniczyć szarą strefę w obrocie paliwami**, na czym skorzystała Grupa LOTOS S.A.

Publikacja nowej **strategii biznesowej na lata 2017- 2022** w dniu 15 grudnia 2016 r. została pozytywnie przyjęta przez inwestorów, co przyczyniło się do wzrostu kursu akcji w ostatnich dwóch tygodniach ubiegłego roku.

Kurs akcji Grupy LOTOS S.A. w 2016 roku

Struktura rekomendacji biur maklerskich dla akcji Grupy LOTOS w 2016 r.

Cena docelowa akcji Grupy LOTOS S.A. podawana przez biura maklerskie wahała się w przedziale 24,00 – 41,20 zł, wobec 22,90 – 33,50 zł w roku poprzednim. Akcje Grupy LOTOS S.A. w 2016 r. wyceniane były średnio na poziomie 31,26 zł wobec 30,47 rok wcześniej.

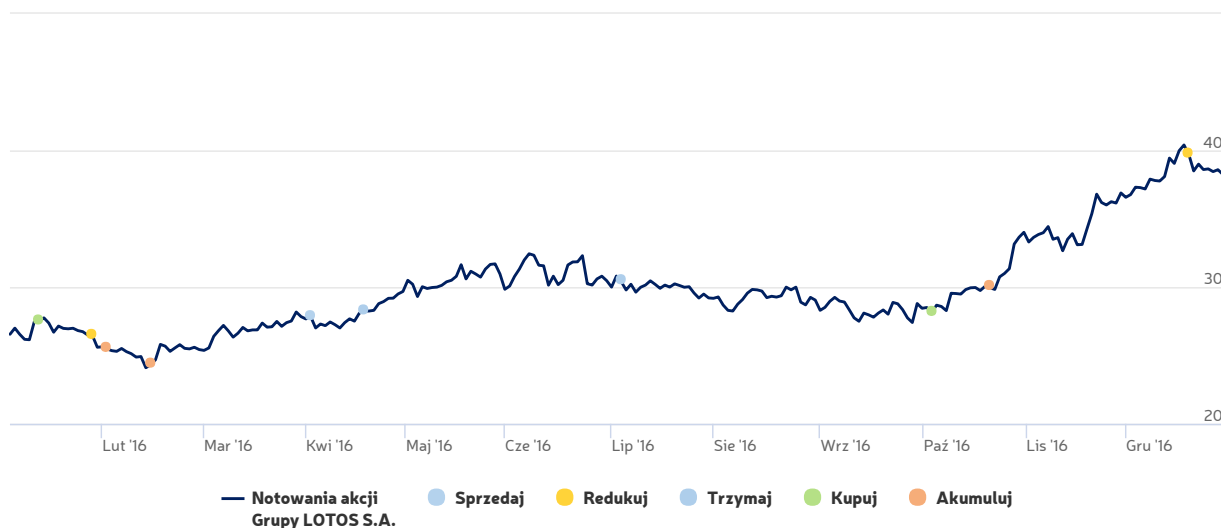
W 2016 r. wydano 12 rekomendacji biur maklerskich, w tym:

- 4 rekomendacje „Kupuj”,
- 3 rekomendacje „Akumuluj”,
- 2 rekomendacje „Trzymaj”,
- 2 rekomendacje „Neutralne”,
- 1 rekomendacja „Sprzedaj”.

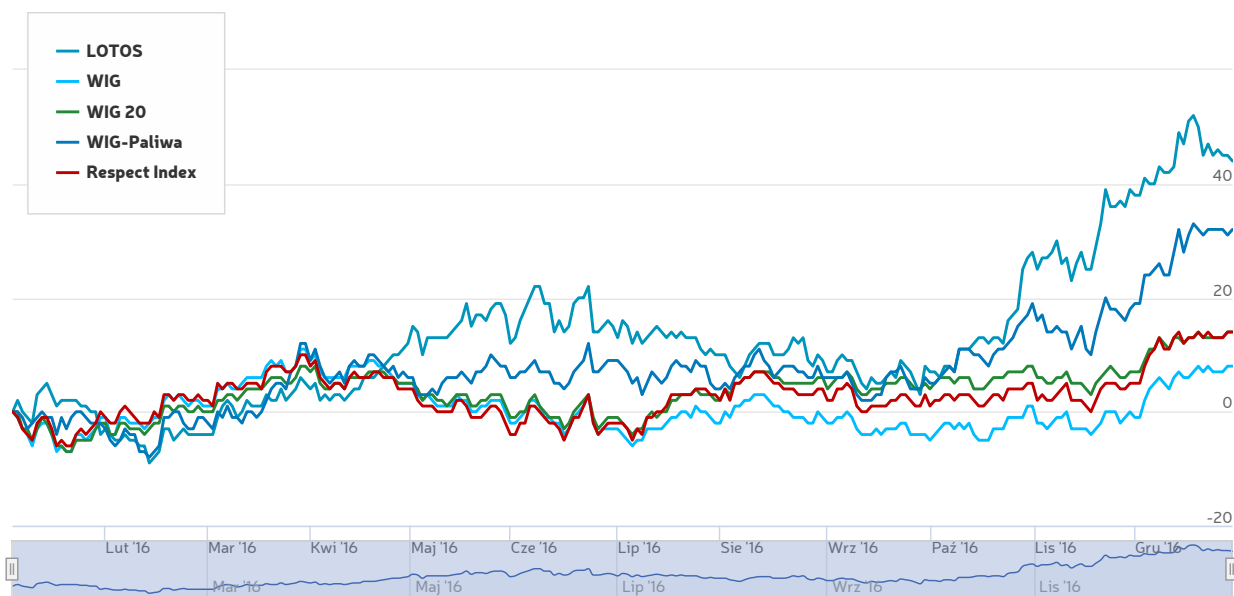
Wydane rekomendacje oraz średnia krocząca cen docelowych na tle notowań akcji Spółki

Wybierz

Filtruj od: Sty 3, 2016 Do: Gru 29, 2016

Kurs akcji Grupy LOTOS na tle WIG, WIG20, WIG Paliwa, RESPECT Index [%]

Notowania akcji Grupy LOTOS S.A. w 2016 r. były lepsze niż trend rynkowy.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 8.1. Grupa LOTOS S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych

Dywidenda w Grupie LOTOS

W ramach strategii na lata 2017 – 2022 celem Spółki jest utrzymanie zdolności dywidendowej.

W latach 2006 – 2016 Spółka wypłacała dywidendy dwukrotnie – za rok 2006 w wysokości 40 932 tys. zł. Dywidenda na akcję wyniosła 0,4 zł, stopa dywidendy była na poziomie 0,7%. 14 czerwca 2017 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS S.A. podjęło uchwałę o wypłacie dywidendy za 2016 r. w wysokości 184 873,4 tys zł. Dywidenda na akcję wyniosła 1,0 zł, zaś stopa dywidendy kształtowała się na poziomie 2,61%.

Dywidenda i stopa dywidendy w latach 2005-2016

Rok obrotowy	Dywidenda (zł)	Dywidenda na akcję (zł)	Cena akcji na koniec roku (zł)	Stopa dywidendy (%)
2005	0,00	0,00	44,2	-
2006	40 932 000	0,36	49,3	0,73
2007	0,00	0,00	44,5	-
2008	0,00	0,00	12,0	-
2009	0,00	0,00	31,8	-
2010	0,00	0,00	36,4	-
2011	0,00	0,00	23,3	-
2012	0,00	0,00	41,2	-
2013	0,00	0,00	35,3	-
2014	0,00	0,00	25,5	-
2015	0,00	0,00	27,0	-
2016	184 873 362	1,00	38,25	2,61

Historyczne dywidendy na akcję (zł)

Rok obrotowy	Dywidenda na akcję (zł)	% zysku netto	Dzień dywidendy	Dzień wypłaty dywidendy
2005	0,00	0,00	-	-
2006	0,36	10,06	11.06.2007	nie później niż 31.07.2007
2007	0,00	0,00	-	-
2008	0,00	0,00	-	-
2009	0,00	0,00	-	-
2010	0,00	0,00	-	-
2011	0,00	0,00	-	-
2012	0,00	0,00	-	-
2013	0,00	0,00	-	-
2014	0,00	0,00	-	-
2015	0,00	0,00	-	-
2016	1,00	15,92	12.09.2017	29.09.2017

¹ Dzień prawa do dywidendy - dzień, według którego ustala się listę akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy.

² Dzień wypłaty dywidendy - dzień, w którym wypłaca się dywidendę akcjonariuszom Spółki.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 8.3, 8.4, 8.5

Po raz dziesiąty w indeksie odpowiedzialnych

W 2016 r. Grupa LOTOS po raz kolejny – dziesiąty, weszła do elitarnego grona spółek indeksu RESPECT Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW). Jest to indeks spółek odpowiedzialnych, działających zgodnie z najwyższymi standardami CSR, w obszarach m.in. ładu korporacyjnego, ładu informacyjnego oraz relacji z inwestorami, środowiskiem, społeczeństwem i pracownikami.

Grupa LOTOS jest obecna w RESPECT Index od jego powstania w 2009 r. Do tej pory GPW ogłosiła dziesięć edycji indeksu, a najnowszy skład RESPECT Index z końca 2016 r. liczy 25 spółek. Od pierwszej publikacji w 2009 r. RESPECT Index zwiększył wartość o 50%.

Komentarz

Koszt własny sprzedaży w 2016 r. w Grupie Kapitałowej wyniósł 17.215,7 mln PLN (-15,0% vs. 2015 r.). Szacunkowy jednostkowy koszt własny w 2016 r. wyniósł 1.448 PLN/t (- 355 zł/t; -19,7% vs. 2015). Jednostkowa marża na sprzedaży w 2016 r. była na poziomie 313 PLN/t (+42,9% vs. 2015 r.). Skonsolidowany zysk na sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS w 2016 r. wyniósł 3.715,4 mln PLN (+1.255,0 mln PLN; +51,0% vs. 2015 r.). Niższe o 33,2 mln PLN (- 7,5% vs. 2015 r.) koszty ogólnego zarządu były głównie efektem niższego poziomu kosztów świadczeń pracowniczych.

Ujemny wynik na pozostałej działalności operacyjnej w 2016 r. w Grupie Kapitałowej wyniósł -143,7 mln PLN i uwzględniał przede wszystkim:

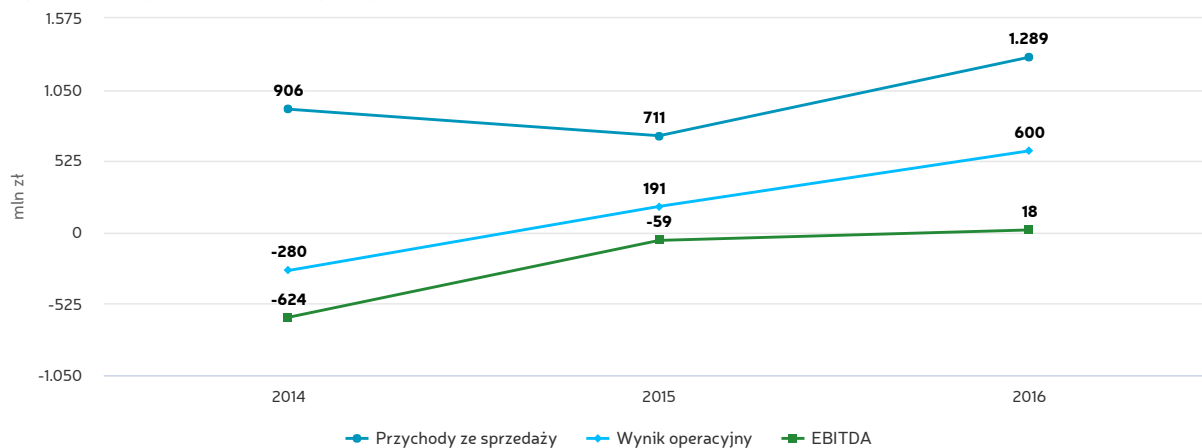
- saldo odpisów aktualizujących aktywa związane z poszukiwaniem i aktywa trwałe oraz aktualizację rezerw związanych z działalnością wydobywczą na Morzu Bałtyckim -61 mln PLN (w tym odpisy aktualizujące nakłady związane z obszarem koncesji Gaz Południe w wysokości około -65 mln PLN),
- saldo odpisów aktualizujących aktywa i aktualizacji rezerw związanych ze złożami norweskimi -22 mln PLN,
- odpis nakładów związanych ze złożami litewskimi -5 mln PLN,
- odpisy aktualizujące wartość stacji paliw w kwocie -12 mln PLN.

Zysk operacyjny Grupy Kapitałowej LOTOS za 2016 r. **na poziomie 1.854,7 mln PLN (względem 423,4 mln zł z 2015 r.)** zawiera:

- zysk operacyjny w segmencie produkcji i handlu w wysokości 1.834,7 mln PLN,
- zysk operacyjny w segmencie wydobywczym w wysokości 17,8 mln PLN.

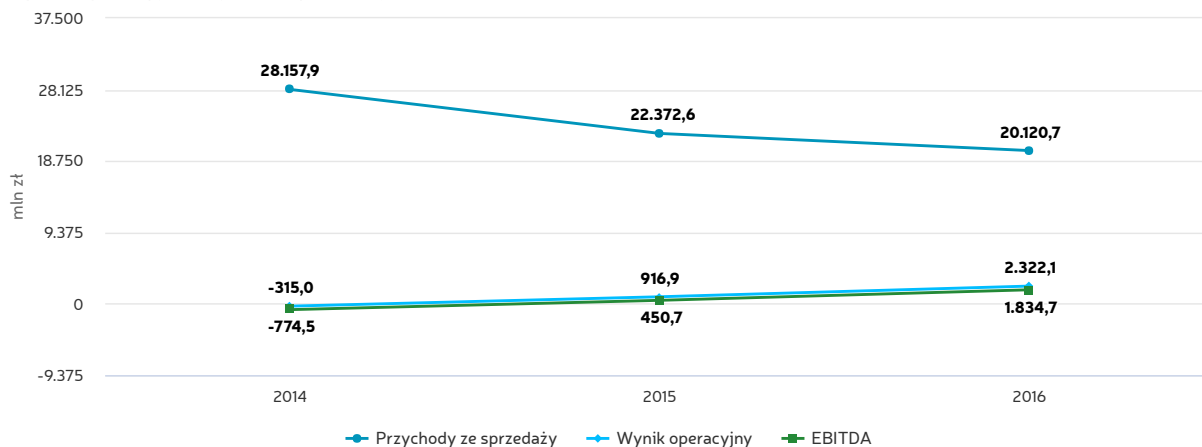
Na taki poziom zysku operacyjnego w 2016 r. wpływ miały głównie: rosnące ceny ropy i produktów naftowych w 2016 r. w porównaniu z malejącymi w roku poprzednim, wyższy kurs dolara w 2016 r. oraz wyższy dyferencjał dla ropy Ural.

Wyniki operacyjne segmentu wydobywczego (mln zł)

Wyższe przychody segmentu wydobywczego w 2016 r. (+72,8% vs. 2015) były przede wszystkim efektem wzrostu wolumenu sprzedaży na skutek kupna w 4 kwartale 2015 r. udziałów w koncesjach produkcyjnych pakietu Sleipner w Norwegii oraz uruchomienia wydobycia ze złoża ropy naftowej B8 na Morzu Bałtyckim i wyższego średniorocznego kursu dolara, co zostało częściowo zredukowane przez niższe notowania ropy na rynkach światowych.

Wyniki operacyjne segmentu produkcji i handlu (mln zł)

Niższy poziom przychodów ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu w 2016 r. (vs. 2015 r.) jest głównie efektem niższej o 10,9% średniej ceny sprzedaży związanej z niższymi notowaniami produktów naftowych na rynkach światowych, skorygowanej wyższym kursem dolara. Grupa Kapitałowa LOTOS wykazała w segmencie produkcji i handlu za 2016 r. zysk operacyjny na poziomie 1.834,7 mln PLN. Jest on efektem między innymi rosnących cen, wyższego kursu walutowego, wyższego dyferencjału dla ropy Ural oraz niższych cen gazu kupowanego przez rafinerię na własne potrzeby.

Przepływy środków pieniężnych (w mln PLN)

	2016	2015	zmiana
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	2 653,9	1 488,1	1 165,80
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	-1 003,2	-1 162,0	158,8
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	-1 201,4	114,7	-1 316,10
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	452,7	444,8	7,9

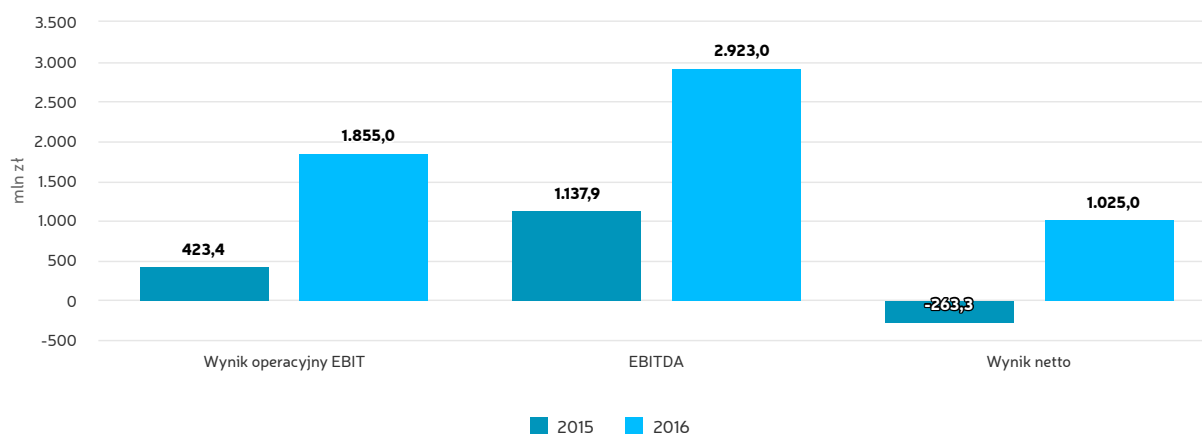
	2016	2015	zmiana
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	278,1	-166,7	444,8
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	730,8	278,1	452,7

Stan środków pieniężnych w Grupie Kapitałowej LOTOS na 31 grudnia 2016 r. uwzględniający zadłużenie w rachunkach bieżących wyniósł 730,8 mln PLN. Przepływy pieniężne netto zwiększyły stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów w okresie dwunastu miesięcy 2016 r. o 452,7 mln PLN. Z działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa LOTOS wygenerowała 2.653,9 mln PLN dodatnich przepływów pieniężnych (+1.165,9 mln PLN vs. 2015 r.) głównie w związku z wypracowanym zyskiem netto powiększonym o amortyzację, podatek dochodowy, wzrost stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz zmniejszony o wzrost stanu należności z tytułu dostaw i usług.

Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej wyniosły - 1.003,2 mln PLN i obejmowały przede wszystkim wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych. Część nakładów inwestycyjnych na realizację Projektu EFRA ponoszonych w 2016 r. finansowana była ze środków z emisji akcji serii D Grupy LOTOS S.A. ulokowanych na wyodrębnionym rachunku bankowym.

Ujemne saldo przepływów pieniężnych z działalności finansowej w kwocie -1.201,4 mln PLN wynikało głównie z wydatków z tytułu spłaty kredytów i pożyczek i zapłaconych odsetek oraz wpływów z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz dodatniego rozliczenia pochodnych instrumentów finansowych.

Wskaźniki rentowności (w mln zł)

Nasz biznes > Etyka i ład korporacyjny

Etyka i ład korporacyjny

[G4-34] [G4-38] [G4-39] [G4-56] [G4-57] [G4-58] [G4-LA12] [G4-SO3] [G4-SO4] [G4-SO5]

- Ład korporacyjny buduje oparte o transparentność i zaufanie relacje Grupy z inwestorami i pracownikami.
- W 2016 r. wybrano nowego Rzecznika ds. etyki, który wcześniej przez 10 lat współpracował ze związkami zawodowymi Grupy Kapitałowej LOTOS.
- Grupa Kapitałowa LOTOS przeszła audyt i otrzymała certyfikat ZSZ na kolejne 3 lata.
- Grupa LOTOS realizuje zbiór *Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW* z 2016 r. Spółka na bieżąco informuje o wszelkich naruszeniach w myśl przyjętej polityki informacyjnej.

[G4-SO3] [G4-SO5]

- W 2016 r. nie odnotowano żadnego przypadku korupcji w spółkach Grupy. Nie przeprowadzono też analizy ryzyka wystąpienia tego zjawiska.

Ład buduje naszą wiarygodność

Ład korporacyjny

Grupa Kapitałowa LOTOS dba o wysokie standardy obyczajów korporacyjnych i ich silny związek z założeniami odpowiedzialności społecznej po to, by budować partnerskie relacje z interesariuszami – od inwestorów po pracowników. Ład korporacyjny jest instrumentem, który podnosi wiarygodność Grupy LOTOS jako spółki notowanej na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, a w efekcie też konkurencyjność rynkową całej Grupy Kapitałowej LOTOS.

Kluczowe cele wdrażania ładu korporacyjnego w Grupie LOTOS to:

- przejrzystość działania – prezentowanie precyzyjnego i rzetelnego obrazu spółki, jej strategii i sytuacji finansowej,
- budowanie zaufania w relacjach z interesariuszami,
- konsekwentne budowanie wartości spółki dla akcjonariuszy,
- dostępność i równe traktowanie wszystkich inwestorów.

GPW (ze Zm. z dn. 19 października 2011 r. i 21 listopada 2012 r.). Począwszy od 1 stycznia 2016 r. spółka realizuje znowelizowany zbiór *Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW z 2016 r.*

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 9.3. Zbiór zasad ładu korporacyjnego, które Grupa LOTOS stosowała w 2016 roku

Polityka informacyjna Grupy LOTOS

W celu przekazywania informacji inwestorom spółka korzysta z wielu narzędzi.

Są to: mailingi, newsletter, webcasty, uczestnictwo w konferencjach skierowanych do akcjonariuszy instytucjonalnych, indywidualnych i przedstawicieli domów maklerskich, telekonferencje, spotkania one-on-one, dni otwarte dla analityków i inwestorów.

Do uczestników rynku skierowany jest [serwis relacji inwestorskich Grupy LOTOS](#) , aktualizowany na bieżąco w dwóch językach – polskim i angielskim. Jego celem jest zapewnienie równego dostępu do informacji inwestorom i analitykom z Polski, jak i z zagranicy.

Raporty są publikowane na giełdowej platformie Elektroniczna Baza Informacji (tzw. EBI) oraz po polsku i angielsku w internetowym serwisie relacji inwestorskich spółki.

Walne Zgromadzenie akcjonariuszy Grupy Kapitałowej LOTOS

W kompetencje Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy wchodzi szeroki zakres spraw szczegółowo określony w *Statucie Grupy LOTOS*. Wszystkie kwestie wnoszone na Walne Zgromadzenie są wcześniej przedstawiane do rozpatrzenia Radzie Nadzorczej. Zasady uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu i prawa głosu reguluje *Regulamin Walnych Zgromadzeń Grupy LOTOS*.

Znajdują się w nim też postanowienia na temat trybu zwoływania i odwoływania Walnego Zgromadzenia, przebiegu obrad i sposobu przeprowadzania wyborów do Rady Nadzorczej.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 9.2.1 Walne Zgromadzenie Grupy LOTOS S.A.

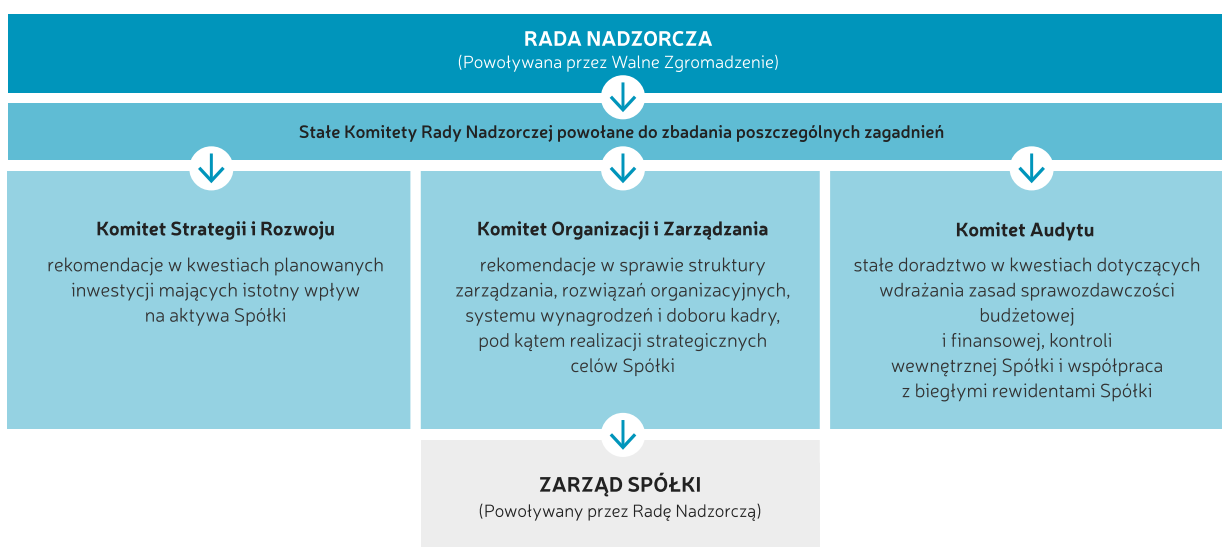
Statut i Regulamin Walnych Zgromadzeń akcjonariuszy dostępne są na naszej [stronie internetowej](#)

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 9.2.4 Zasady zmiany statutu Grupy LOTOS S.A.

[Więcej o działalności Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy](#) , w tym o podjętych uchwałach i zapytaniach akcjonariuszy.

[G4-34] [G4-38] [G4-39]

Struktura nadzoru korporacyjnego w Grupie LOTOS

Rada Nadzorcza

Rada sprawuje stały nadzór nad działalnością Grupy LOTOS we wszystkich obszarach jej funkcjonowania. Organ realizuje swoje zadania kolegialnie, ale może też powoływać stałe lub doraźne komitety, które sprawują nadzór nad poszczególnymi obszarami spółki. Stałe komitety Rady Nadzorczej to: Komitet Audytu, Komitet Strategii i Rozwoju oraz Komitet Organizacji i Zarządzania. Rada może też delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych funkcji.

Zasady działania organu określa [Statut Grupy LOTOS oraz Regulamin Rady Nadzorczej](#).

[G4-38]

Skład Rady Nadzorczej Grupy LOTOS IX kadencji

- Beata Kozłowska-Chyła – Przewodnicząca, [Pełny profil](#)
- Katarzyna Lewandowska – Wiceprzewodnicząca, [Pełny profil](#)
- Agnieszka Szklarczyk-Mierzwa – Członek, [Pełny profil](#)
- Dariusz Figura – Członek, [Pełny profil](#)
- Mariusz Golecki – Członek, [Pełny profil](#)
- Piotr Ciach – Członek, [Pełny profil](#)
- Adam Lewandowski – Członek, [Pełny profil](#)

Skład Rady Nadzorczej Grupy LOTOS na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz zmiany w składzie Rady Nadzorczej IX kadencji w okresie raportowania zostały ujęte w [Sprawozdaniu Zarządu](#) z działalności Grupy LOTOS za 2016 r.

[Więcej informacji o Radzie Nadzorczej Grupy LOTOS](#)

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 9.2.2. Rada Nadzorcza Grupy LOTOS S.A.

Zarząd Grupy LOTOS

Zarząd reprezentuje spółkę wobec osób trzecich oraz prowadzi wszelkie sprawy korporacyjne Grupy LOTOS. Poszczególni członkowie Zarządu działają zgodnie z pełnioną funkcją operacyjną powierzoną im w spółce. Każdy z nich ma prawo reprezentować spółkę we wszystkich czynnościach sądowych i pozasądowych związanych z jej prowadzeniem. Nie dotyczy to czynności zastrzeżonych *Kodeksem Spółek Handlowych* lub *Statutem* spółki do kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej, spraw przekraczających zwykły zarząd przedsiębiorstwem, które wymagają wcześniejszej uchwały Zarządu, oraz spraw znajdujących się w kompetencji innego członka Zarządu.

Zarząd działa na podstawie [Statutu Grupy LOTOS oraz Regulaminu Zarządu](#)

[G4-34]

Skład Zarządu Grupy LOTOS wg stanu na 31.08.2017 r.

- Marcin Jastrzębski – Prezes Zarządu, [Pełny profil](#)
- Mariusz Machajewski – Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomiczno-Finansowych,
- Mateusz Aleksander Bonca – Wiceprezes Zarządu ds. Strategii i Rozwoju, [Pełny profil](#)
- Jarosław Kawula – Wiceprezes Zarządu ds. Produkcji. [Pełny profil](#)

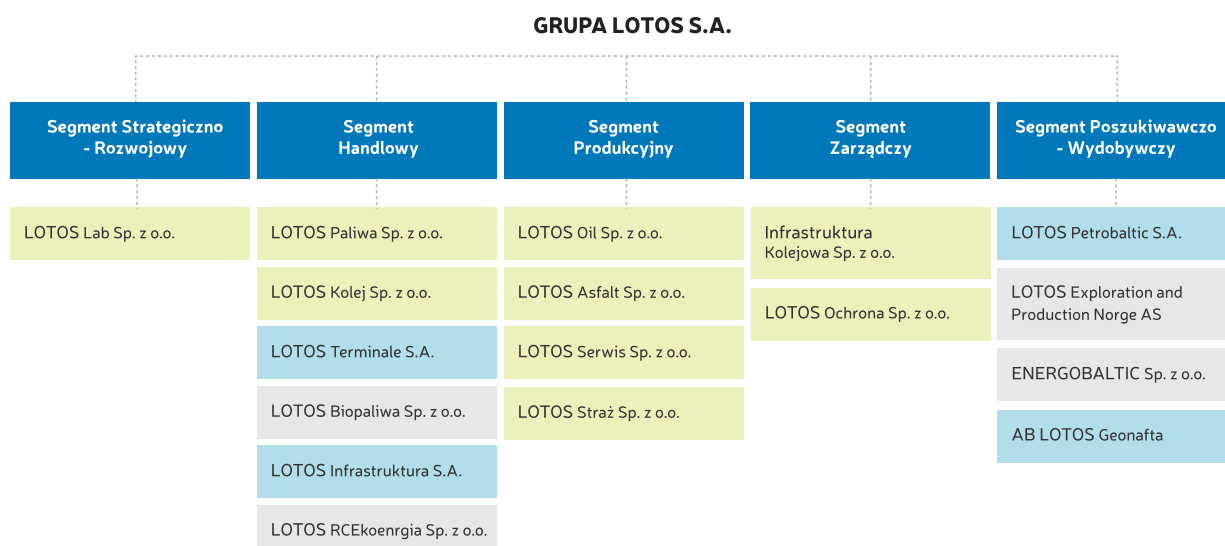
Skład Zarządu Grupy LOTOS na dzień 31 grudnia 2016 r. oraz zmiany w składzie Zarządu w okresie raportowania zostały ujęte w [Sprawozdaniu Zarządu](#) (Rozdział 9.2.3. Zarząd Grupy LOTOS S.A. oraz uprawnienia poszczególnych członków) z działalności Grupy LOTOS za 2016 r.

Struktura zarządcza

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. w skład Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. wchodziły: Grupa LOTOS S.A. jako Podmiot Dominujący oraz 35 jednostek o profilu produkcyjnym, handlowym i usługowym, w tym:

- 13 spółek zależnych od Grupy LOTOS S.A.
- 21 spółek pośrednio zależnych od Grupy LOTOS S.A.
- oraz jedna fundacja.

Spółki bezpośrednio zależne oraz wybrane spółki pośrednio zależne, istotne z perspektywy niniejszego raportu, przypisane są do następujących segmentów zarządczych (stan na dzień 2 czerwca 2017 r.):

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 1.2. Podstawowe informacje o organizacji i zarządzaniu

Zintegrowany System Zarządzania

W 2016 r. w Grupie LOTOS S.A. przeprowadzony został audit odnowienia ważności certyfikatu Zintegrowanego Systemu Zarządzania (jakość, środowisko oraz BHP). Wykazał on odpowiednią wiedzę specjalistyczną osób pracujących w badanych obszarach oraz ich zaangażowanie na rzecz ciągłego doskonalenia realizowanych procesów Zintegrowanego Systemu Zarządzania (ZSZ). Efektem auditu jest utrzymany certyfikat ZSZ.

Korzyści wynikające z wdrożonego ZSZ:

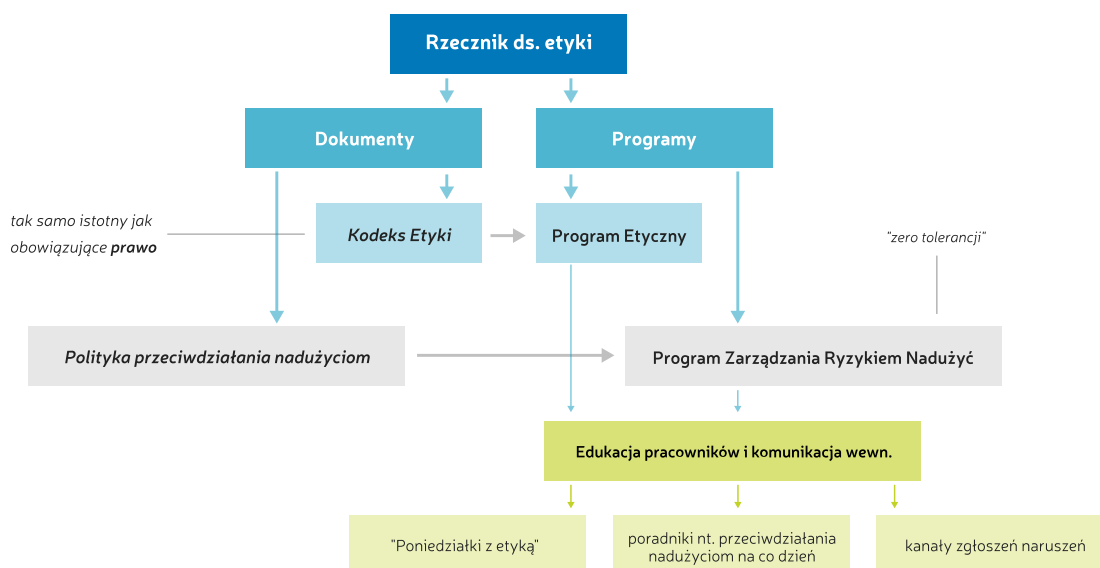
- Spełnienie wymagań klientów, partnerów biznesowych.
- Spełnienie wymogów prawnych.
- Zwiększanie skuteczności i efektywności organizacji w osiągnięciu celów strategicznych i operacyjnych.
- Optymalizacja procesów prowadzonych w organizacji.
- Zmniejszenie zagrożeń towarzyszących działalności i wykorzystywanie pojawiających się szans.
- Poprawa skuteczności zarządzania, uporządkowanie organizacji.
- Lepsza organizacja pracy, jednoznaczne określenie zadań, kompetencji i odpowiedzialności pracowników.
- Standaryzacja i centralizacja działań w zdefiniowanych obszarach w ramach całej Grupy Kapitałowej LOTOS.
- Identyfikacja obszarów do usprawnień.
- Uaktywnienie organizacji na rzecz ochrony środowiska.
- Poprawa bezpieczeństwa pracy.
- Otwartość na inne normatywne systemy zarządzania.

Systemy zarządzania w Grupie Kapitałowej LOTOS Stan na 31.12.2016 r.

Nazwa spółki	Wdrożone systemy zarządzania
Grupa LOTOS	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożone wymagania Publikacji Standaryzacyjnej dotyczącej Zapewnienia Jakości AQAP 2110 oraz wymagania Wewnętrznego Systemu Kontroli obrotom materiałami o znaczeniu strategicznym zgodne z normą PN-N-19001.
LOTOS Asphalt	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożony i certyfikowany System Zakładowej Kontroli Produkcji.
LOTOS Kolej	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001, System Zarządzania Bezpieczeństwem Przewozów Kolejowych (SMS) zgodny z dyrektywą 2004/49/WE oraz przepisami krajowymi, System Zarządzania Utrzymaniem (MMS) zgodny z dyrektywą 2004/49/WE i rozporządzeniem (UE) nr 445/2011, system jakości w spawalnictwie zgodny z normami DIN EN ISO 3834-2 (EN 729-2) i EN 15085-2 oraz certyfikowane utrzymanie wagonów towarowych wg wymagań VPI. W roku 2015 Spółka rozszerzyła posiadany System Zarządzania Bezpieczeństwem Przewozów Kolejowych (SMS) o certyfikat bezpieczeństwa w części B, zgodny z dyrektywą 2004/49/WE oraz przepisami krajowymi, który umożliwia Spółce wykonywanie przewozów kolejowych na niemieckiej infrastrukturze kolejowej. W roku 2016 LOTOS Kolej wdrożyła i certyfikowała System GMP+ B4, który umożliwia Spółce frachtowanie transportu i transport kolejowy pasz i zbóż w systemie GMP+
LOTOS Lab	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Akredytacja Polskiego Centrum Akredytacji zgodna z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005.
LOTOS Ochrona	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Oil	Wdrożony i certyfikowany System Zarządzania Jakością zgodny z normą ISO 9001 oraz Publikacją Standaryzacyjną dotyczącą Zapewnienia Jakości AQAP 2110. Ponadto wdrożono wymagania ISO 14001 i PN-N-18001.

Nazwa spółki	Wdrożone systemy zarządzania
LOTOS Petrobaltic	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001 , ISO 14001 , PN-N-18001. Wdrożone systemy ISM Code (na zgodność z Kodeksem Zarządzania Bezpieczną Eksploatacją Statków i Zapobiegania Zanieczyszczeniom) oraz ISPS Code (Międzynarodowy Kodeks Ochrony Statku i Obiektu Portowego).
LOTOS Serwis	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001 , ISO 14001 , PN-N-18001. Wdrożone i certyfikowane wymagania systemu jakości w spawalnictwie zgodne z normą PN-EN ISO 3834-2:2007 , w zakresie wykonania konstrukcji metalowych i elementów pomocniczych, konstrukcji stalowych w klasach EXC1, EXC2, EXC3 zgodnie z normą PN-EN ISO 1090-1:2009+A1:2012 IDT EN 1090-1:2009+A:2011, w zakresie wymagań dotyczących laboratoriów badawczych i wzorcujących zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005 , w zakresie remontowania urządzeń elektrycznych budowy przeciwwybuchowej zgodnie z normą PN-EN 60079-19:2011.
LOTOS Straż	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001 , ISO 14001 , PN-N-18001.
LOTOS Terminale	Wdrożony Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001 , ISO 14001 , PN-N-18001.
LOTOS Paliwa	Wdrożony i certyfikowany System Zarządzania Jakością zgodny z normą ISO 9001 . Ponadto wdrożono wymagania ISO 14001 i PN-N-18001.
LOTOS Infrastruktura	Spółka wdrożyła kilka elementów Zintegrowanego Systemu Zarządzania (zgodnego z normą ISO 9001 , ISO 14001 i normą PN-EN 18001).
LOTOS - Air BP Polska	Spółka obecnie wdraża wymagania Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

System etyczny

W 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS kontynuowała swoje działania na rzecz budowania kultury etycznej w organizacji. Intencją Grupy, jako organizacji świadomej swojego wpływu na otoczenie, jest prowadzenie biznesu z poszanowaniem ogólnoprzyjętych norm społecznych. Swoje podejście Grupa realizuje poprzez:

- realizację **Programu Etycznego**, z którego korzystają pracownicy i zewnętrzni interesariusze. Program to realna podstawa kultury organizacji i zarządzania nią.
- podniesienie bezpieczeństwa procesów biznesowych, dzięki **Programowi Zarządzania Ryzykiem Nadużyć**. Program pozwala skutecznie zarządzać ryzykiem nadużyć w całej organizacji.

PROGRAM ETYCZNY	PROGRAM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM NADUŻYĆ
CEL: Uczynienie z etyki biznesu najwyższego standardu organizacji o randze strategicznej	CEL: Świadome i aktywne budowanie odporności organizacji na nadużycia
Element Programu: <ul style="list-style-type: none"> ■ Kodeks etyki ■ Rada ds. etyki ■ Rzecznik ds. etyki ■ Kanady zgłoszeniowe ■ Edukacja ■ Komunikacja 	Element Programu: <ul style="list-style-type: none"> ■ Polityka przeciwdziałaniu nadużyciom ■ Ocena odporności organizacji na nadużycia ■ Identyfikacja ryzyka nadużyć w procesach ■ Kanady zgłoszeniowe ■ Edukacja ■ Komunikacja

[G4-56]

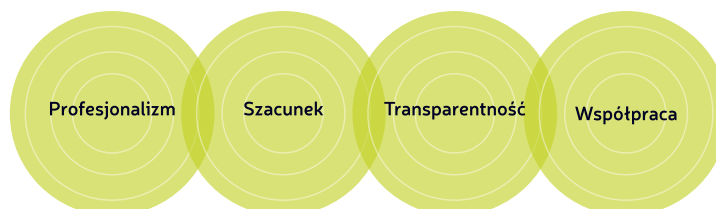
Podstawą dla Programów są dwa dokumenty: [Kodeks etyki](#) i [Polityka przeciwdziałania nadużyciom](#).

[G4-56]

Program Etyczny

Fundamentem Programu Etycznego jest Kodeks Etyki i wartości etyczne, które Grupa Kapitałowa LOTOS przyjęła jako drogowskazy w zarządzaniu organizacją.

Wartości etyczne Grupy Kapitałowej LOTOS

Program Etyczny to pomost między zapisami *Kodeksu Etycznego*, a ich realizacją w procesie zarządzania organizacją i jej codziennym funkcjonowaniu. Dzięki Programowi chcemy z etyki biznesu uczynić faktyczny punkt odniesienia w zarządzaniu Grupą Kapitałową LOTOS.

[G4-57]

Nowy Rzecznik ds. etyki

W połowie 2016 r. obowiązki rozwiązywanej Rady ds. etyki, która funkcjonowała przez ostatnie 3 lata, przejął Rzecznik ds. etyki, Paweł Pettke, wcześniej przez 10 lat pełnomocnik Grupy Kapitałowej LOTOS ds. związków zawodowych. Doświadczenia dotychczasowej Rzeczniczki wyraźnie pokazują, że sprawy etyczne są bardzo ważne dla pracowników Grupy. Spotkania o tej tematyce cieszą się wśród nich dużą popularnością. W 2015 i 2016 r. odbyło się kilkadziesiąt spotkań, w których uczestniczyło blisko **3000 pracowników**. W tym czasie poprzednia Rzeczniczka ds. etyki otrzymała od pracowników **ponad 200 pytań i próśb o porady**. W 2016 r. nowy Rzecznik kontynuował te sprawdzone formy bezpośredniego kontaktu z pracownikami, przyjmując ponad 60 kolejnych zapytań. Zgodnie z przyjętą praktyką Rzecznik ds. etyki w Grupie LOTOS pełni funkcję spotecznie.

[G4-57] [G4-58]

Jak funkcjonuje zgłaszanie naruszeń?

Rzecznik ds. etyki jest do dyspozycji każdego pracownika i kontrahenta Grupy Kapitałowej LOTOS. Dostępne formy kontaktu z Rzecznikiem to:

- bezpośrednie spotkanie w porze dogodnej dla pracownika, umówione wcześniej przez telefon,
- rozmowa telefoniczna lub nagranie wiadomości dla Rzecznika (nr tel.+48 58 308 80 70),
- przesłanie e-maila na adres: liniaetyki@grupalotos.pl,
- wypełnienie formularza zgłoszenia na stronie: www.lotos.pl,
- wysłanie pisma ze zgłoszeniem pocztą tradycyjną.

Zero tolerancji dla nadużyć

Polityka przeciwdziałania nadużyciom rygorystycznie określa postawę Grupy Kapitałowej LOTOS jako "**zero tolerancji dla działań o charakterze przestępczym**". Nasi pracownicy, poprzez podpisanie *Kodeksu etyki*, zobowiązują się do etycznego i legalnego postępowania.

Wspieramy ich w tym, poprzez działania komunikacyjne i edukacyjne – uczymy, jak rozpoznawać ryzyka nadużyć i jak im przeciwdziałać na co dzień. Służy temu *Poradnik* regularnie wydawany przez Biuro Audytu Wewnętrznego. W 2016 r. prowadzony był też konkurs "Poniedziałek z etyką". Jednocześnie firma ma wypracowane rozwiązania, które przeciwdziałają nadużyciom, na co wskazują cykliczne oceny dojrzałości zarządczej organizacji.

[G4-58]

Jak przeciwdziałamy nadużyciom?

- Działa organ kontrolujący nadużycia, czyli Biuro Audytu Wewnętrznego.
- Prowadzone są szkolenia dla pracowników i partnerów na temat rozpoznawania nadużyć i przeciwdziałania im.
- Sygnalizowane obawy nadużyć są traktowane jako poufne.
- Funkcjonuje polityka dotycząca zakazu odwetu.

78 to łączna liczba zgłoszonych zachowań nieetycznych lub niezgodnych z prawem w 2016 r.

"Poniedziałki z etyką"

"Poniedziałek z etyką" to inicjatywa skierowana do wszystkich pracowników, której celem jest edukacja – upowszechnienie wiedzy o zapisach *Kodeksu etyki*. Konkurs polegał na interpretacji sytuacji potencjalnych nadużyć w codziennej pracy, w kontekście zapisów *Kodeksu*.

Pytania konkursowe dotyczyły np. zasad korzystania ze służbowego sprzętu, zasad postępowania przy konflikcie interesów czy sposobu reagowania na nietypowe zachowanie współpracownika lub zauważoną usterkę maszyny. W konkursie wyłoniono laureatów oraz wyróżniono pracowników z różnych spółek Grupy i komórek organizacyjnych.

[G4-57] [G4-58]

Obszary rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS w obszarze etyki

Stworzenie mechanizmów:

- które zapewniają zasięgnięcie porad poza organizacją/anonimowo,
- zgłaszania obaw i nadużyć niezależnie od organizacji (np. za pośrednictwem firmy zewnętrznej).

Wdrożenie badania poziomu satysfakcji osób, które:

- zwróciły się o poradę etyczną, prawną,
- skorzystały z mechanizmów zgłaszania nieetycznych lub niezgodnych z prawem zachowań.

Nasz biznes > Cały łańcuch dostaw Grupy Kapitałowej LOTOS wpływa na otoczenie

Cały łańcuch dostaw Grupy Kapitałowej LOTOS wpływa na otoczenie

[G4-12] [G4-EC9]

- Grupa Kapitałowa LOTOS świadomie zarządza wpływem, jaki wywiera na otoczenie zewnętrzne za pośrednictwem całego łańcucha dostaw.
- Grupa wchodzi we współpracę z partnerami, którzy respektują prawa człowieka i stosują w miejscu pracy społecznie dopuszczalne praktyki.

Etyka w łańcuchu dostaw

Jako firma świadoma swojego wpływu na otoczenie, której działalność jest nierozdzielnie związana z kontrahentami, Grupa Kapitałowa LOTOS chce współpracować z partnerami również traktującymi powszechnie akceptowany system wartości jako priorytet. Celem tego podejścia jest etyczne funkcjonowanie łańcucha dostaw zapewniające, że poszczególne firmy podwykonawcze rzeczywiście traktują swoich pracowników w godny sposób.

Zarządzanie łańcuchem dostaw przez Grupę Kapitałową LOTOS oznacza:

- koordynację zakupu surowców i komponentów do produkcji,
- planowanie produkcji oraz operacji logistycznych związanych z dostawami surowców,
- proces produkcji,
- dystrybucję produktów.

Kierujemy się filozofią zintegrowanego zarządzania łańcuchem dostaw, tzn. dążymy do maksymalizacji zintegrowanych efektów ekonomicznych z działalności operacyjnej, jednocześnie w jak największym stopniu uwzględniając oczekiwania wszystkich interesariuszy. Łańcuch dostaw to międzynarodowe środowisko współpracy pomiędzy dostawcami, Grupą Kapitałową LOTOS i odbiorcami jej produktów.

- Ze względu na dużą skalę działalności nasza sieć powiązań z dostawcami oraz klientami jest złożona i obejmuje wiele aspektów współpracy, zarówno na poziomie operacyjnym, jak i strategicznym. Przy wyborze kierujemy się w istotnym stopniu pozycją rynkową oraz stosowaniem w praktyce zasad społecznej odpowiedzialności biznesu przez partnerów, z którymi decydujemy się na długoterminową współpracę biznesową. Wielu naszych kooperantów to międzynarodowe koncerny naftowe będące branżowymi prekursorami we wdrażaniu zasad społecznej odpowiedzialności oraz etyki biznesu.

- Jako pionowo zintegrowany koncern naftowy podejmujemy aktywne działania, aby kontrolować w ramach naszej grupy przepływ surowców, produktów, informacji oraz środków finansowych od momentu wydobycia surowca, przez produkcję i dystrybucję, aż do konsumpcji gotowego wyrobu przez odbiorcę końcowego.
- Rozumiemy znaczenie współpracy z lokalną bazą dostawców oraz dążymy do korzystania z oferty kooperacji z przedsiębiorstwami posiadającymi oczekiwane przez nas kompetencje oraz spełniającymi standardy współpracy. Np. dążąc do minimalizacji negatywnego wpływu wykorzystywania paliw kopalnych w transporcie, stosujemy w produkcji paliw komponenty (bioetanol oraz FAME), pochodzące w 72% od dostawców krajowych.
- Stosujemy najwyższe normy jakościowe i bezpieczeństwa. Dostawcom, również z lokalnego otoczenia, realizującym prace na terenie naszych instalacji produkcyjnych, przekazujemy standardy techniczne wykonywania robót, które precyzują technologię wykonawstwa. Pracownicy tych firm cyklicznie i obowiązkowo są szkoleni, także z zakresu zasad bezpieczeństwa. Nasi kontrahenci zapraszani są ponadto na spotkania, podczas których dowiadują się o standardach i wartościach, którymi się kierujemy oraz o obowiązujących w Grupie Kapitałowej LOTOS zasadach postępowania.

Główni dostawcy i odbiorcy

W 2016 r. główni dostawcy Grupy Kapitałowej LOTOS, których wartość zaopatrzenia stanowiła ponad 10% przychodów ze sprzedaży, to firmy:

- VITOL S.A. z siedzibą w Szwajcarii – 21,78% udziału w zaopatrzeniu Grupy Kapitałowej LOTOS,
- Rosneft z siedzibą w Rosji – 19,60% udziału,
- Tatneft-Europe AG z siedzibą w Szwajcarii – 14,53% udziału.

W 2016 r. wśród odbiorców Grupy Kapitałowej LOTOS nie było żadnego, którego udział w przychodach ze sprzedaży Grupy przekroczyłby 10%. W 2015 r. odbiorcą, którego udział w przychodach ze sprzedaży przekroczył 10% były spółki należące do Statoil (łącznie udział 10,04%).

Z żadnym z tych dostawców i odbiorców Grupa Kapitałowa LOTOS nie była powiązana formalnie, poza umowami handlowymi.

Jak budujemy etyczny łańcuch dostaw?

- **Audyty dostawców.** Określamy wymagania standardów postępowania dostawców, ale oceniamy też stopień ich wdrożenia oraz weryfikujemy, jakie działania doskonalące zostały podjęte.
- **Klauzule w umowach.** W umowach z dostawcami stosujemy klauzule działania zgodnego z zasadami społecznej odpowiedzialności, regulujące obszar praw pracowniczych, dbałości o środowisko, brak konfliktu interesów czy klauzulę antykorupcyjną.
- **Wybór dostawców odpowiedzialnych społecznie.**

Przykład dobrej praktyki. Firma Ambra. To firma, która świadczy usługi czystości w gdańskich budynkach Grupy Kapitałowej LOTOS. Od 2014 r. jej działania uwzględniają 2 obszary: zaangażowanie społeczne i wpływ na społeczność lokalną oraz oddziaływanie na środowisko.

W ramach pierwszego – zatrudnia beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie oraz oferuje im szkolenie i stabilne zatrudnienie w oparciu umowy o pracę. Kierując się dobrem środowiska naturalnego i oczekiwaniami klientów, w usłudze sprzątnia Ambra stosuje m.in. szafy dozujące środki czystości i w ten sposób racjonalizuje ich zużycie. Ta praktyka znalazła swoje miejsce w Raporcie Odpowiedzialnego Biznesu FOB.

Światowe standardy łańcucha dostaw Grupy Kapitałowej LOTOS

Grupa Kapitałowa LOTOS buduje swoją strategię odpowiedzialności społecznej w obszarze łańcucha dostaw na bazie metodologii projektu **Corporate Human Rights Benchmark**. Służy on zwróceniu uwagi globalnego biznesu na łamanie podstawowych praw człowieka – przez firmy, ich podwykonawców lub dostawców. Jego celem jest też stworzenie rankingu globalnych spółek giełdowych i wyróżnienie tych, które najlepiej prowadzą działania zapobiegające łamaniu praw człowieka.

Metodologia projektu Corporate Human Rights Benchmark korzysta z uznanych na świecie standardów – zasad postępowania biznesu w obszarze praw człowieka i praw dziecka wypracowanych przez **ONZ** czy standardu **SA 8000**, który wspiera firmy w opracowaniu, utrzymaniu i stosowaniu akceptowalnych praktyk w miejscu pracy. Dodatkowo metodologia uwzględnia **Cele Zrównoważonego Rozwoju**, czyli 17 kwestii, które w szerokich konsultacjach społecznych uznano za najważniejsze dla dalszego rozwoju świata.

Zarządzanie ryzykiem

[G4-2] [G4-14]

- Ryzyko jest nieodłącznym elementem działań Grupy Kapitałowej LOTOS. Szczególnie obliguje ono Grupę do odpowiedzialności za zdrowie i bezpieczeństwo pracowników oraz za środowisko.
- W 2016 r. przeprowadziliśmy wewnętrzną analizę funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem ERM.
- Największą niepewność realizacji celów biznesowych Grupy Kapitałowej LOTOS generują ryzyka strategiczne, finansowe, reputacyjne i compliance.
- Grupa Kapitałowa LOTOS posiada dojrzały system zarządzania ryzykiem i silną kulturę świadomości ryzyka.
- W 2016 r. kontynuowaliśmy wdrażanie metodologii RBI. Dzięki niej kompleksowo zarządzamy ryzykiem eksploatacji urządzeń w gdańskiej rafinerii, jednocześnie wydłużając czas między postojami remontowymi.

Nasz biznes > Zarządzanie ryzykiem > Nasze podejście do zarządzania ryzykiem

Nasze podejście do zarządzania ryzykiem

Każda decyzja biznesowa Grupy Kapitałowej LOTOS podejmowana jest w oparciu o analizę ryzyka, które się z nią wiąże. Specyfika branży paliwowej determinuje strategiczne podejście Grupy do zmniejszania skali ryzyk dla organizacji i jej otoczenia społecznego. Dzięki wewnętrznym regulacjom i procesom badamy i skutecznie ograniczamy potencjalne zagrożenia każdego dnia.

Grupa Kapitałowa LOTOS stawia na odpowiedzialność, dlatego **aktywne zarządzanie szansami i ryzykami zdefiniowała jako cel strategiczny na lata 2017-2022, który zamierza realizować poprzez** dwie inicjatywy:

- Po pierwsze: chcemy zbudować silną kulturę otwartej dyskusji i wczesnego reagowania na symptomy ryzyk.
- Po drugie: chcemy realizować takie zarządzanie ryzykiem, które pozwoli na realizację procesów z uwzględnieniem tworzenia wartości dla interesariuszy.

Ze względu na duży wpływ wywierany na otoczenie, Grupa Kapitałowa LOTOS ze szczególną uwagą **badania i diagnozuje ryzyko** we wszystkich obszarach swojej działalności, w tym w kluczowych projektach – EFRA oraz zagospodarowaniu złoża B8. Informacje o ryzyku wykorzystuje podczas planowania operacyjnego, budżetowania i wieloletniego prognozowania. Grupa Kapitałowa LOTOS skutecznie ogranicza też ryzyko w obecnych działaniach poprzez tworzenie i doskonalenie polityk i regulacji dla procesów biznesowych, realizacji projektów inwestycyjnych i wdrażania nowych produktów.

Mechanizmy zarządzania ryzykiem wbudowane są w istniejące procesy biznesowe – to tzw. **1 linia obrony**. W praktyce jest to **procedura zarządzania ryzykiem**. Podlega jej każdy etap wszystkich prowadzonych projektów i postępowanie wobec ryzyk, które się zmaterializowały. Procedura ta stanowi faktyczną gwarancję długoterminowego, bezpiecznego i stabilnego rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS.

System zarządzania ryzykiem ERM

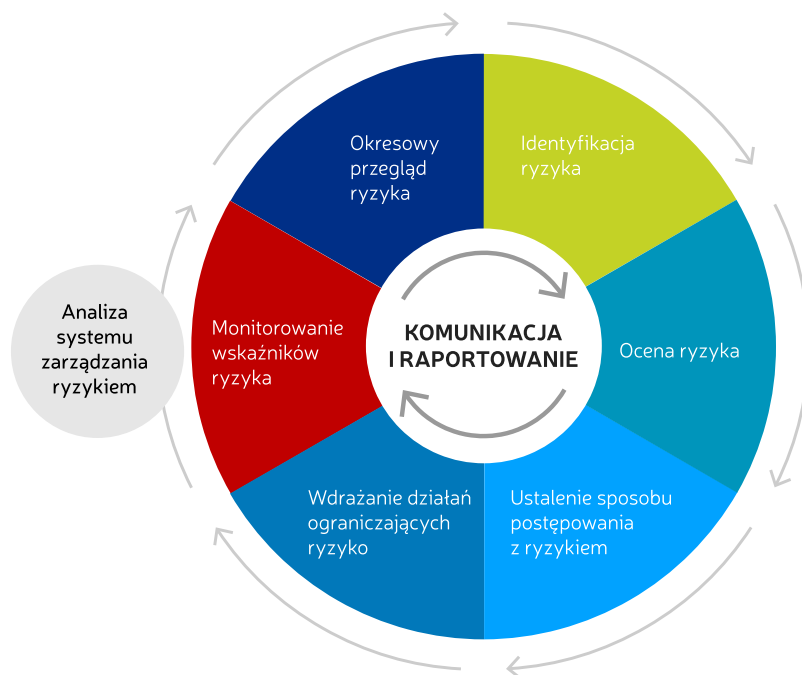
Kompleksowy **system zarządzania ryzykiem (ang. Enterprise Risk Management, ERM)**, który funkcjonuje w Grupie Kapitałowej LOTOS od 2011 r., został wdrożony po to, by wspierać bezpieczne funkcjonowanie organizacji i osiągnięcie założonych celów.

Zakres odpowiedzialności organizacji oraz główne zasady zarządzania ryzykiem określa, opracowana przez Grupę Kapitałową LOTOS, *Polityka Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym*. Ponadto na poziomie spółki „matki” Grupy LOTOS funkcjonuje Komitet Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym, który jest ciałem doradczym dla Zarządu w zakresie zarządzania ryzykiem.

Proces zarządzania ryzykiem

Głównym instrumentem systemu ERM jest procedura zarządzania ryzykiem. Określa ona proces, zasady identyfikacji i oceny ryzyka, sposób jego monitorowania i raportowania oraz metody, które weryfikują skuteczność działań ograniczających ryzyko.

W praktyce zarządzanie ryzykami odbywa się w Grupie Kapitałowej LOTOS poprzez kilkietapowy proces, który zakłada:

Kto uczestniczy w procesie zarządzania ryzykiem?

Rada Nadzorcza – monitoruje skuteczność systemu zarządzania ryzykiem.

Zarząd Grupy LOTOS – podejmuje kluczowe decyzje dotyczące systemu ERM i wskazuje właścicieli ryzyka.

Szefowie segmentów – nadzorują i kompleksowo monitorują zarządzanie ryzykiem w poszczególnych segmentach.

Komitet Zarządzania Ryzykiem Korporacyjnym – opiniuje i rekomenduje działania z zakresu systemu ERM oraz monitoruje realizację zaplanowanych zadań. W skład Komitetu wchodzi przedstawiciele wszystkich segmentów.

Biuro Zarządzania Ryzykiem – koordynuje i wspiera działania właścicieli z obszaru zarządzania ryzykiem.

Właściciele ryzyka – zarządzają poszczególnymi ryzykami, m.in. określają sposób postępowania z nimi i monitorują ich poziom.

Pracownicy Grupy Kapitałowej LOTOS - realizują działania ograniczające ryzyka, identyfikują nowe ryzyka.

Biura: Audytu Wewnętrznego i Zarządzania Procesami – podczas audytów prowadzonych w Grupie Kapitałowej LOTOS weryfikują stosowane mechanizmy kontrolne i badają ich skuteczność, a także rozpoznają i oceniają zagrożenia związane z działalnością Grupy. Biuro Audytu dokonuje corocznej oceny skuteczności systemu zarządzania ryzykiem w ramach oceny dojrzałości organizacyjnej oraz sposobów zarządzania poszczególnymi ryzykami.

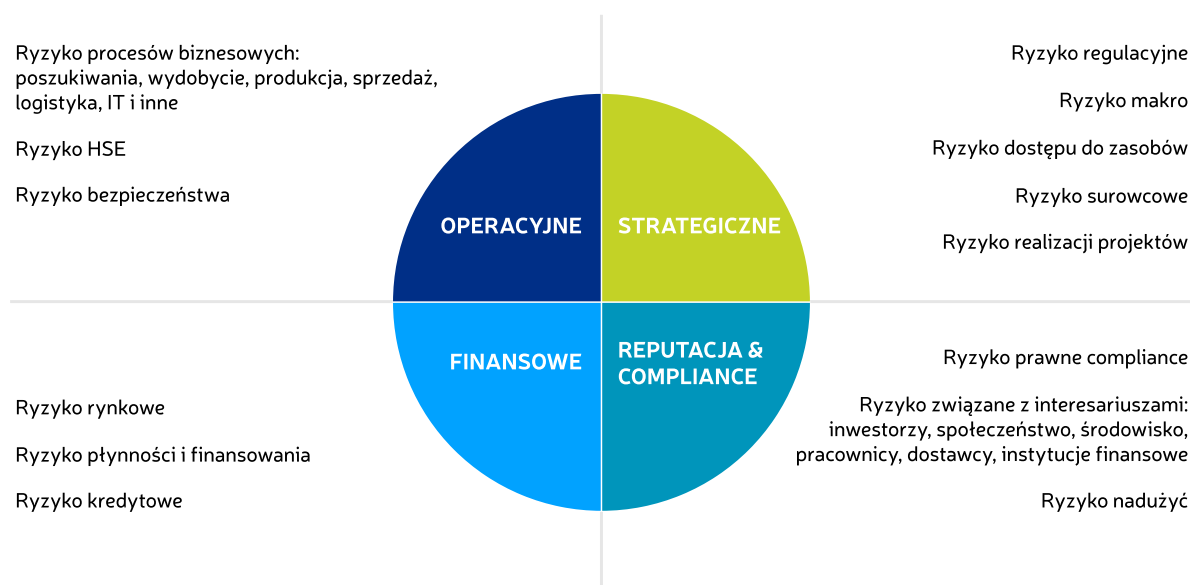
Wszystkie te działania wspierane są przez narzędzie informatyczne – **Portal ERM**. Wykorzystywany jest on do rejestrowania ryzyk, ich ocen oraz tworzenia map, jak i monitorowania wskaźników ryzyka na bieżąco, statusów realizacji działań i raportowania. Dokumentowane są tam również wyniki audytów w przypadku, gdy obejmowały one weryfikację sposobu zarządzania danym ryzykiem.

W 2016 r. dokonano wewnętrznej analizy funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem oraz opracowano kierunki dalszego rozwoju w oparciu o najlepsze praktyki rynkowe. **Grupa LOTOS posiada wdrożony dojrzały system zarządzania ryzykiem i silną kulturę świadomości ryzyka.**

Kluczowe ryzyka naszej działalności

Najważniejsze rodzaje ryzyk dla działalności Grupy Kapitałowej LOTOS to ryzyka operacyjne, strategiczne, finansowe, reputacyjne i compliance. To one generują największą niepewność realizacji założonych celów operacyjnych i strategicznych.

Dynamika zmian otoczenia makroekonomicznego to kluczowa zmienna, która determinuje strategie przedsiębiorstw w sektorze naftowym. Dotychczas opierały one swoją działalność na długofalowych strategiach rozwojowych. **Obecnie kluczowa staje się jednak elastyczność i umiejętność szybkiego reagowania na zmieniające się czynniki rynkowe. Jest to wyzwanie, przed którym w najbliższym czasie stoi Grupa Kapitałowa LOTOS, ponieważ rozwój w naszej branży wiąże się z wysokimi nakładami inwestycyjnymi oraz wydłużonym czasem ich realizacji, a w konsekwencji – niepewnością osiągniętych wyników, czyli ryzykiem.** W trakcie prowadzonych analiz zidentyfikowane zostały cztery grupy czynników, które mają istotny wpływ na działalność biznesową i które skutkują największymi ryzykami. Tymi czynnikami są:

- fundamentalne zmiany w strukturze pozyskiwania energii i polityce środowiskowej,
- rosnąca konkurencja lokalna i globalna,
- przyspieszający rozwój technologiczny,
- bezpieczeństwo energetyczne naszego kraju.

Nasz biznes > Zarządzanie ryzykiem > Jak ograniczamy prawdopodobieństwo materializacji ryzyk?

Jak ograniczamy prawdopodobieństwo materializacji ryzyk?

Ze względu na prowadzenie działań w zmiennym i niepewnym otoczeniu makroekonomicznym Grupa Kapitałowa LOTOS stosuje zasadę ostrożności. W sytuacjach, w których jest to możliwe, ryzyka obniżane są do poziomu, który jest ekonomicznie uzasadniony.

Zasadę ostrożności realizujemy poprzez:

- System zarządzania ryzykiem korporacyjnym ERM – wspiera bezpieczne funkcjonowanie organizacji i osiągnięcie celów biznesowych, z poszanowaniem wartości otoczenia.
- Kodeks Etyki – wyznacza standardy postępowania zgodnie z wartościami etycznymi Grupy Kapitałowej LOTOS.
- standardy BHP i ochrony środowiska – zapewniają najwyższy standard bezpieczeństwa ludzi oraz realizowanych procesów. W obszarze HSE i bezpieczeństwa stosujemy metodykę ALARP (ang. As Low As Reasonably Practicable).
- standardy umów – stosujemy właściwe zapisy umowne regulujące współpracę z kontrahentami.
- inne wdrożone polityki i procedury operacyjne, które regulują akceptowalny poziom ryzyka w procesach biznesowych.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 6. Ryzyka w działalności Grupy Kapitałowej LOTOS.

[Nota 28. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2016](#)

Grupa Kapitałowa LOTOS
Zintegrowany Raport Roczny 2016

03

Nasza strategia

Nasza strategia > Model Tworzenia Wartości

Model Tworzenia Wartości

- **Wartości, które tworzymy, skutkują korzyściami nie tylko dla Grupy Kapitałowej LOTOS, ale dla szerokiego grona jej interesariuszy.**
- **Wszystkie segmenty składające się na nasz łańcuch tworzenia wartości są rentowne.**

Model Tworzenia Wartości Grupy Kapitałowej LOTOS wyrósł z gruntownych, realistycznych analiz i długoterminowych prognoz światowego rynku ropy, dzięki czemu gwarantuje on Grupie stabilny i bezpieczny rozwój w latach 2017-2022.

Pełen opis naszego modelu biznesowego jest dostępny w formie interaktywnej na stronie www naszego Raportu Zintegrowanego: <http://2016.raportroczny.lotos.pl/pl/nasza-strategia/model-tworzenia-wartosci>

Długofalowa perspektywa rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS

Kluczowe szanse i wyzwania w długim okresie

Długoterminowe prognozy mówią o wzroście popytu na paliwa w Europie Środkowo-Wschodniej i dalszym spadku w Europie Zachodniej – o 14% do 2030 r. W skali całej Europy prognozowane jest większe zapotrzebowanie na paliwa lotnicze, a mniejsze na benzyny. Jednocześnie polityka klimatyczna UE zobowiąże rafinerie do wdrożenia rozwiązań, które zredukują emisję CO₂ i gazów cieplarnianych oraz zwiększą udział OZE.

Fundamentalne zmiany w strukturze pozyskiwania energii i polityce środowiskowej

- o zmiana struktury popytu na paliwa
- o rewolucja łąpkowa
- o polityka klimatyczna UE

Przyspieszający rozwój technologiczny

- o pojazdy elektryczne, hybrydowe
- o przemysł 4.0
- o spadek popytu w UE na produkty ropopochodne (efektywność energetyczna)

Rosnąca konkurencja na dynamicznym rynku

- o nowe rafinerie na Bliskim Wschodzie i w Azji
- o zmiana kierunków importu i eksportu produktów naftowych - USA eksporterem ropy i gazu

Bezpieczeństwo energetyczne kraju

- o własne źródła surowca
- o dywersyfikacja dostaw
- o elastyczność w zakupach surowców

Fundamentalne zmiany w strukturze pozyskiwania energii i polityce środowiskowej:

Zmiana struktury popytu na paliwa

Do 2021 r. oczekuje się wzrostu światowego popytu na paliwa o 5 mln boe/d (do poziomu 100,6 boe/d), przy czym w Europie prognozowany jest spadek o 0,4 mln boe/d. W Europie o 13% zmniejsza konsumpcja benzyn, a o 10% zwiększy się zapotrzebowanie na paliwo lotnicze JET oraz o 3% na oleje napędowe.

Rewolucja łąpkowa

W USA stosuje się coraz nowocześniejsze i tańsze w eksploatacji technologie wydobywania ropy ze złóż łąpkowych, zmniejsza to też koszty serwisowe. Efektem jest większe wydobycie gazu ziemnego i ropy naftowej. Pozwoliło to USA zmniejszyć zależność od importu surowców energetycznych i rozwinąć zależne od energii sektory przemysłu.

Polityka klimatyczna UE

Propozycja UE zakłada do 2030 r. wprowadzenie ostrzejszych regulacji w obszarze ochrony klimatu. Obejmą one dalszą redukcję emisji gazów cieplarnianych i CO₂ oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii. Gdańska rafineria – wysoce efektywna i zaawansowana technologicznie, jest przygotowana do tych zmian.

Przyspieszy tempo rozwoju technologicznego:

Pojazdy elektryczne, hybrydowe

Intensywny rozwój technologii pojazdów elektrycznych hybrydowych jest jednym z kluczowych czynników odpowiedzialnych za prognozowany spadek popytu na paliwa płynne.

Przemysł 4.0

Coraz więcej zastosowań w działalności przemysłowej znajdują dziś nowoczesne technologie (np. zaawansowana analityka, wykorzystanie dużych zbiorów danych, automatyzacja, robotyzacja czy druk 3D). Mają one na celu poprawę efektywności produkcji oraz obniżenie kosztów. W szczególności w skomplikowanych i wielkoskalowych procesach produkcyjnych wartość wynikająca z „czwartej rewolucji przemysłowej” wydaje się być znacząca.

Spadek popytu w UE na produkty ropopochodne – efektywność energetyczna

Działania proefektywnościowe podejmowane w Europie Zachodniej będą ograniczać tempo wzrostu popytu na paliwa w Europie Środkowo-Wschodniej. Jednak to właśnie rynek Europy Środkowo-Wschodniej, jako wciąż rosnący, jest perspektywiczny w kolejnych latach. Do 2025 r. prognozuje się na nim 4% wzrost zapotrzebowania na paliwa transportowe (benzyny, olej napędowy, lekki olej opałowy).

Wzrośnie konkurencja na dynamicznym rynku:

Nowe rafinerie na Bliskim Wschodzie i w Azji

Ze względu na dywersyfikację działalności oraz rozszerzenie łańcucha wartości kraje Bliskiego Wschodu budują nowe moce rafineryjne, które w przyszłości zwiększą konkurencję na globalnym rynku rafineryjnym.

Zmiana kierunków importu i eksportu produktów naftowych – USA eksporterem ropy i gazu

W ostatnich latach widoczne są duże zmiany w kierunkach importu oraz eksportu ropy. W związku z rewolucją łupkową USA stały się jednym z głównych graczy w światowym sektorze energetycznym. Z importera stały się eksporterem. Dla Bliskiego Wschodu oznacza to konieczność poszukiwania nowych kierunków eksportu, co z kolei czyni rynek europejski bardziej konkurencyjnym dla producentów ropy (z uwagi na bliskość geograficzną). Dodatkowo, w wyniku zniesienia międzynarodowych sankcji Iran wrócił na światowy rynek jako eksporter ropy, m.in. do Indii, Chin i Europy (razem z USA kraje te odpowiadają za połowę globalnego popytu dla ropy).

Bezpieczeństwo energetyczne kraju:

Własne źródła surowca

Rozwój segmentu wydobywczego (LOTOS Petrobaltic) poprzez dywersyfikację obecnego portfela projektowego i potencjalny zakup nowych projektów (również w nowych, ale stabilnych lokalizacjach geograficznych) stwarza szansę zwiększenia efektywności segmentu. Zagrożeniem jest z jednej strony skala (w globalnej skali LOTOS jest małym graczem), z drugiej duża niepewność w zakresie kształtowania się cen ropy naftowej w przyszłości (zwłaszcza w kontekście rewolucji łąpkowej w USA oraz rozwoju nowych form napędów).

Dywersyfikacja dostaw i elastyczność w zakupie surowców

Dostęp do portu stwarza Grupie Kapitałowej LOTOS możliwość elastycznego podejścia i zakupu szerokiej gamy rop ze świata. Nowoczesną rafinerię cechuje duża elastyczność w przerobie surowca. Dzięki temu w firmie możliwe jest wykorzystywanie aktualnej sytuacji rynkowej i korzystny zakup ropy, co daje możliwość zmniejszenia naszej największej kategorii kosztów. Zagrożeniem jest utrzymanie efektywności operacyjnej – częsta zmiana składu surowca wymaga dobrej znajomości instalacji rafineryjnych, a także dobrej znajomości rynku i umiejętności szybkiej weryfikacji dostawców.

Nasza strategia > Model Tworzenia Wartości > Jak działa nasz model?

Jak działa nasz model?

Działalność Grupy Kapitałowej LOTOS podzielona jest na **trzy segmenty biznesowe**, budujące **pełen łańcuch tworzenia wartości** – od eksploracji po sprzedaż gotowych produktów.

1. Poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej i gazu / Segment wydobywczy

Realizacja działań w obszarze eksploracji, a później też wydobycia zapewnia spółce możliwość dywersyfikacji przychodów i optymalizacji całkowitej marży w prowadzonej działalności, zmniejszając jednocześnie zależność od cykli koniunkturalnych w poszczególnych segmentach rynku. Pozyskiwanie nowych koncesji wydobywczych jest elementem budowania przewagi konkurencyjnej.

Grupa Kapitałowa LOTOS wydobywa ropę naftową i gaz ziemny z następujących źródeł:

- ze złóż **polskich** – ropę naftową z niewielką ilością gazu towarzyszącego,
- ze złóż **litewskich** – ropę naftową,
- ze złóż **norweskich** – gaz i kondensat (tj. lekką ropę naftową), z istotną przewagą gazu ziemnego w profilu produkcji.

Dlaczego jesteśmy skuteczni w wydobyciu?

- **dobrze znamy obszar geograficzny Szelfu Bałtyckiego i Norweskiego,**
- **posiadamy wysokie kompetencje w zakresie wiercenia i eksploatacji,**
- **posiadamy doświadczenie i status operatora,**
- **współpracujemy z silnymi, doświadczonymi partnerami o międzynarodowym zasięgu.**

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 4.1 Segment wydobywczy oraz 4.4.1. Logistyka segmentu wydobywczego

2. Produkcja / Segment rafineryjny

Aktywność w tym segmencie rozpoczyna się od przetworzenia wydobytych węglowodorów w półprodukt gotowy do poddania dalszym procesom. Te działania to jeden z kluczowych momentów przemiany kapitału produkcyjnego, po którym spółka dysponuje produktem gotowym do sprzedaży. Grupa LOTOS S.A. posiada jedną z najnowocześniejszych i najmłodszych rafinerii w Europie o mocach przerobowych około 10,5 mln ton ropy naftowej rocznie.

Dlaczego jesteśmy skuteczni w produkcji?

- Dysponujemy nowoczesnymi i zaawansowanymi technologicznie instalacjami w jednej z najnowocześniejszych rafinerii w Europie o mocach przerobu ok. 10,5 mln ton ropy rocznie.
- Mamy najwyższy w Polsce i jeden z wyższych w Europie Wskaźnika Kompleksowości Nelsona (współczynnika złożoności procesu przeróbczego).
- Konfiguracja technologiczna rafinerii w połączeniu z jej atutami lokalizacyjnymi pozwalają na elastyczny dobór gatunków ropy naftowej. Umożliwia to uzyskiwanie zmiennych ilości poszczególnych grup wyrobów gotowych i dzięki temu – dopasowanie produkcji do struktury popytu na polskim rynku i możliwości eksportowych.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 4.2 Segment produkcji i handlu – przerób ropy naftowej

3. Sprzedaż i logistyka / Segment handlowy

Grupa Kapitałowa LOTOS prowadzi działalność handlową w kraju, sprzedając produkty koncernom zagranicznym oraz eksportuje drogą morską i lądową. Spółki prowadzą produkcję i sprzedaż na rzecz poszczególnych branż: paliwowej, olejowej i asfaltowej. Produkty Grupy Kapitałowej LOTOS są dostępne w całej Polsce i zagranicą. Oleje silnikowe docierają do 45 krajów. Spółka ma czołową pozycję na krajowym rynku asfaltów drogowych.

Dlaczego jesteśmy skuteczni w sprzedaży?

- Grupa Kapitałowa LOTOS zarządza siecią 487 dogodnie zlokalizowanych stacji paliw w całym kraju.
- Jesteśmy liderem na perspektywnym rynku MOP - w sieci stacji funkcjonuje 17 tzw. Miejsc Obsługi Podróżnych przy autostradach A1, A2, A4 i A6 oraz przy drogach ekspresowych S3 oraz S7.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 4.3. Segment produkcji i handlu – sprzedaż hurtowa i detaliczna oraz 4.4.2 Logistyka segmentu produkcji i handlu

Wyróżniamy trzy etapy realizacji łańcucha wartości; można analizować je w przełożeniu na segmenty biznesowe – wydobywczy, produkcyjny i handlowy:

- **Tworzenie wartości** – realizowane poprzez etap „poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej i gazu” w segmencie wydobywczym,

- **Dodawanie wartości** – realizowane poprzez etap „produkcja i handel” w segmentach rafineryjnym i handlowym,
- **Uzyskiwanie zwrotu** z poczynionych inwestycji, czyli tzw. „spieniężanie” – realizowane poprzez etap „sprzedaż i logistyka” w segmencie handlowym.

Nasza strategia > Strategia Rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS

Strategia Rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS

→ Nasza wizja to stabilny i bezpieczny rozwój. Chcemy ją zrealizować, dzięki Strategii Rozwoju na lata 2017 - 2022.

[Prezentacja Strategii Grupy LOTOS S.A. na lata 2017-2022](#)

Nasza strategia > Strategia Rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS >

Rok 2016: prace nad strategią Grupy Kapitałowej LOTOS

Rok 2016: prace nad strategią Grupy Kapitałowej LOTOS

W 2016 r. Grupa LOTOS S.A. prowadziła intensywne prace analityczne koncentrujące się na wypracowaniu planu strategicznego na lata 2017-2022. W formułowaniu nowej strategii aktywnie brała udział Rada Nadzorcza – przeprowadzono 9 sesji panelowych z Zarządem w celu definicji celów strategicznych.

Zaczęto od identyfikacji kierunków wzrostu i analizy obecnych aktywów Grupy. Dzięki temu ustalono, które z nich dają perspektywę/możliwość tworzenia wartości w następnych pięciu latach.

Pracy nad strategią 2017-2022 przyświecały następujące założenia:

- trwały powrót do wypłat dywidendy,
- efektywny i stabilny rozwój komplementarnych segmentów naszej działalności,
- optymalizacja marży zintegrowanej,
- bezpieczeństwo energetyczne Polski, podparte zróżnicowanymi źródłami surowców.

Strategia została również szeroko konsultowana w ramach całej Grupy Kapitałowej – odbyły się liczne spotkania z zarządami i pracownikami spółek. Finalny dokument powstał przy dużym zaangażowaniu zespołu Kontrolingu, który przygotował model finansowy, umożliwiający symulację różnych scenariuszy makroekonomicznych, wyznaczenie ścieżek strategicznych dla strategicznych KPI oraz szczegółową alokację celów dla poszczególnych segmentów działalności Grupy.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 2.3 Stabilizacja i bezpieczny rozwój. Strategia Grupy LOTOS S.A. na lata 2017 – 2022

Rozdział 2.1. Rozliczenie realizacji strategii biznesowej w latach 2011-2015

Wydłużamy łańcuch wartości

2016 r. był dla Grupy Kapitałowej LOTOS czasem wyjątkowej pracy nie tylko nad strategią, ale też nad rozwojem produktów i usług, które w dłuższej perspektywie zbudują przewagi konkurencyjne spółki. Doświadczenia i wiedza czerpana z rozwijania produktów wsparty bieżącą pracą nad strategią Grupy Kapitałowej LOTOS na kolejnych pięć lat. W efekcie, w 2016 r. w spółkach Grupy Kapitałowej wdrożono następujące, nowe projekty:

- Grupa Kapitałowa LOTOS poszerzyła pulę globalnych klientów. LOTOS-Air BP rozpoczął dostawy paliwa lotniczego dla Emirates Airline i Air China.
- Spółka LOTOS Paliwa wdrożyła na stacjach usługi i produkty pozapaliwowe oraz dedykowany im model sprzedaży. W efekcie, 2016 to rok z najlepszym wynikiem ze sprzedaży detalicznej paliw. Oczyszczony zysk EBITDA spółki LOTOS Paliwa wyniósł 156 mln zł.

- Spółka LOTOS Kolej otworzyła w Poznaniu szósty wydział przewozów, dzięki czemu rozwija przewozy na terenie Niemiec.
- Spółka LOTOS Kolej rozpoczęła przewozy zbóż i pasz, do czego upoważnia ją certyfikat GMP+B4. Wykorzystuje do tego własne, nowe wagony.

Ambitne cele. EBITDA x 2

Prezentacja Strategii Rozwoju na lata 2017-2022 (podwojenie EBITDA w latach 2019-2022)

Celem strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2017-2022 jest stabilizacja wyników Grupy na trudnym rynku ropy oraz stabilny i zrównoważony rozwój w kluczowych obszarach działalności, czyli:

- wydobywaniu i działaniach poszukiwawczych,
- produkowaniu paliw najwyższej jakości,
- utrzymaniu zapasów obowiązkowych, budujących bezpieczeństwo energetyczne kraju,
- rozwijaniu technologicznego zaawansowania rafinerii i wdrażaniu innowacji.

W okresie 2019-2022 zamierzamy podwoić wynik EBITDA LIFO, względem lat 2015-2017, z poziomu ok. 2 mld zł do **ok. 4 mld zł**. Na inwestycje do 2022 r. przeznaczymy 9,4 mld zł.

Doprowadzi nas do tego szczegółowy plan działań, które w najbliższych dwóch latach (2017-2018) skoncentrują się na zagospodarowaniu **złoża B8** i zakończeniu **Projektu EFRA**. Szczególną uwagę skierujemy też na wsparcie procesów wdrażania innowacji.

Nasza Strategia. 5 celów

Cele strategiczne Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2017-2022 to:

Efektywnie wykorzystane aktywa w całym łańcuchu wartości.

Czyli: wykorzystanie koncesji wydobywczych, dalsza technologiczna optymalizacja rafinerii, nowe produkty i nowe paliwa alternatywne.

- 1.1. Nowa bezpieczniejsza koncepcja rozwoju zrównoważonego portfela wydobywczego.
- 1.2. Najwyższa konkurencyjność, dzięki innowacjom technologicznym i nowym produktom.
- 1.3. LOTOS Energy Hub w handlu detalicznym i dbałość o standardy jakości.

Procesy, które gwarantują stabilność.

Czyli: powtarzalne obniżanie kosztów działania i optymalizacja marży w całym łańcuchu wartości.

- 2.1. Niskie koszty zapewniające odporność na niekorzystne warunki zewnętrzne.
- 2.2. Doskonałość zarządzania marżą zintegrowaną i dywersyfikacja surowcowa.

Gotowość do wdrażania innowacji.

Wspierana przez: dedykowane fundusze, nowy model współpracy z ośrodkami naukowymi i realne korzystanie z potencjału naszych pracowników.

- 3.1. Utworzenie funduszu służącego wdrażaniu projektów rozwojowych.
- 3.2. Wykorzystanie własnych specjalistów i infrastruktury do stworzenia nowego modelu badań rozwojowych we współpracy z ośrodkami naukowymi.

Aktywne zarządzanie szansami i ryzykami.

Czyli: większa elastyczność w reagowaniu na ryzyka i szybsze odkrywanie szans biznesowych.

- 4.1. Silna kultura otwartej dyskusji i wczesnego reagowania na symptomy ryzyk.
- 4.2. Zarządzanie ryzykiem optymalizujące wartość dla interesariuszy.

Silny zespół, spójny CSR i bezpieczeństwo.

Czyli: większa odpowiedzialność za szerokie otoczenie. Budowanie energetycznego bezpieczeństwa kraju, dywersyfikacja dostaw surowców i paliw, BHP, cyberbezpieczeństwo i odpowiedzialność społeczna.

- 5.1. Dbłość o talenty jako kluczowy element przewagi konkurencyjnej.
- 5.2. Zintegrowana polityka społecznej odpowiedzialności.
- 5.3. Wysoka kultura bezpieczeństwa.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 1.3. SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU

Rozdział 2.4. Strategia społecznej odpowiedzialności biznesu

Nasza strategia > Strategia Rozwoju Grupy Kapitałowej LOTOS >

Ryzyka związane z realizacją strategii Grupy Kapitałowej LOTOS

Ryzyka związane z realizacją strategii Grupy Kapitałowej LOTOS

Do najważniejszych, materialnych ryzyk, mogących wpłynąć na realizację strategii Grupy Kapitałowej LOTOS należą:

Ryzyko makroekonomiczne – ryzyko zmiany otoczenia makroekonomicznego, w szczególności ceny ropy, kursów walutowych oraz cracków na produkty rafineryjne, czy wzrostu PKB Polski. Negatywne ukształtowanie się tych wskaźników może znacząco wpłynąć na możliwość osiągnięcia założonych celów finansowych:

- **Ceny ropy** stanowią największą kategorię kosztową Grupy. Historycznie wysokie ceny ropy były negatywnie skorelowane z wysokością marż rafineryjnych.
- **Kursy walutowe** (w szczególności USD / PLN) są istotne z uwagi na fakt, że duża część bazy kosztowej jest wyrażona w dolarach, natomiast przychód jest generowany w złotych (sprzedaż paliw w Polsce).
- Zmiany **cracków na produkty rafineryjne** w skrajnym przypadku mogą spowodować znaczący spadek przychodów.
- Znaczący spadek lub spowolnienie **PKB w Polsce** bezpośrednio przełoży się na wielkość popytu i przychody Grupy.

Ryzyko terminowej realizacji kluczowych projektów – obecnie Grupa LOTOS prowadzi szereg kluczowych projektów, takich jak projekt EFRA, projekt B4B6, projekt B8, projekt YME, projekt FGD and Langfjellet, których wpływ na EBITDA jest szacowany na dziesiątki lub setki milionów złotych. Każde znaczące opóźnienie wymienionych projektów ma wymierny wpływ na realizację celów strategicznych (w szczególności EBITDA lub CAPEX).

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 7.4. Istotne umowy oraz postępowania sądowe w 2016 roku

Grupa Kapitałowa LOTOS
Zintegrowany Raport Roczny 2016

04

Gotowość do wdrażania innowacji

Innowacyjność. Nasze podejście

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

Nasze podejście do innowacyjności:

- uznaje projekty innowacyjne za **stałą część wszystkich inwestycji**.
- uwzględnia synergię między potrzebami spółki a korzyściami dla otoczenia, zwłaszcza środowiska naturalnego. Stosowane **technologie wyprzedzają coraz bardziej restrykcyjne normy** i regulacje w zakresie **ochrony środowiska**.
- opiera się na założeniu, że **nie ma jednego wzorca działalności innowacyjnej** w branży rafineryjnej, dlatego każda firma, w tym Grupa Kapitałowa LOTOS, poszukuje indywidualnej drogi. Nie korzystamy jedynie z wiedzy producenta, ale **wypracowujemy autorskie rozwiązania**.
- uwzględnia fakt, że rozwój biznesu rafineryjnego wymaga wprowadzenia do struktury organizacji **najbardziej zaawansowanych technologii** i rozwiązań systemowych.
- skutkuje prowadzeniem ciągłej analizy nowych technologii, pod kątem ich **udoskonalania na potrzeby rafinerii**.
- **wykorzystuje synergię na styku branż**. Przy tworzeniu innowacji współpracujemy z innymi podmiotami.
- uznaje fakt, że projekty innowacyjne **zwiększają naszą konkurencyjność**. Dlatego ich tworzeniu i wdrażaniu nadaliśmy strategiczne znaczenie, opierając na nich jeden z pięciu celów strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2017-2022.

Gotowość do wdrażania innowacji > Innowacyjność. Nasze podejście > Inwestujemy w najnowsze technologie

Inwestujemy w najnowsze technologie

[OG14]

Metody pogłębionego przerobu ropy

Dotychczas zrealizowane projekty innowacyjne koncentrowały się na opracowaniu technologii produktów, które umożliwiają uzyskanie wyższej marży na przerobie ropy naftowej. Sprzedaż tych produktów nie osiąga jednak skali produkcji paliw i waha się w przedziale od kilku do kilkudziesięciu tysięcy ton na rok.

Dlatego, tak jak w poprzednim roku, w 2016 r. spółka inwestowała w ramach Projektu EFRA w najnowsze technologie pogłębionego przerobu ropy naftowej, aby uzyskiwać jak najwięcej wysokiej jakości paliw.

Przewagi, które Grupa Kapitałowa LOTOS osiągnie w wyniku Projektu EFRA:

- rafineria będzie mogła poszerzyć paletę przerabianych rop o cięższe, a przez to tańsze gatunki ropy, np. z Kanady czy Wenezueli.
- uzyska z nich najwyższej jakości paliwa oraz koks, który będzie wykorzystany w energetyce.
- w instalacji koksowania DCU – głównym elemencie ciągu technologicznego EFRA – zostanie wykorzystane unikalne rozwiązanie, które sprawi, że rafineria gdańska będzie jedną z najbardziej ekologicznych na świecie. W Projekcie EFRA wykorzystywana jest m.in. nowatorska technologia Triplan, dzięki której instalacja koksowania DCU, zaliczana na świecie do instalacji uciążliwych dla środowiska, w rafinerii Grupy LOTOS będzie w pełni zhermetyzowana.
- już w 2018 r. Grupa LOTOS osiągnie zwiększony wolumen produktów wysokomarżowych.

Eliminacja wyrobów nieopłacalnych i nieprzyjaznych dla środowiska

EFRA. Koniec ciężkiego oleju opałowego

Głównym celem Projektu EFRA jest lepsze zagospodarowanie ciężkiej pozostałości, czyli tej frakcji ropy naftowej, z której obecnie powstaje ciężki olej opałowy lub asfalty. Po zakończeniu prac inwestycyjnych i uruchomieniu nowych instalacji, z tony ciężkiej pozostałości powstanie ok. 700 kg paliw oraz 300 kg koksu. W ramach Projektu EFRA Grupa już od 2018 r. wyeliminuje z procesu produkcji ciężki olej opałowy, który ma ujemną marżę i jednocześnie nie jest przyjazny dla środowiska naturalnego.

UCOPure. Olej szlachetny

W projekcie UCOPure Grupa LOTOS wraz z konsorcjantem Polymemtech Sp. z o.o. koncentruje się na opracowaniu nowej technologii zagospodarowywania nieprzereagowanego oleju z procesu hydrokrakingu. **Celem projektu jest uzyskanie nowej, innowacyjnej na skalę światową technologii pozwalającej na zwiększenie wartości marży** w wyniku oczyszczenia strumienia produkcyjnego do produktu o znacznie wyższej jakości, który znajdzie zastosowanie w dalszym cyklu produkcyjnym przechodząc w podstawowe produkty rafinerii, takie jak paliwa.

- **Unikalność technologii UCOPure** polega na zastosowaniu po raz pierwszy w skali świata zintegrowanej **filtracji** do usuwania **WWA** – ciężkich wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych z nieprzereagowanego oleju z hydrokrakingu, oraz preparowaniu i przygotowaniu membran i systemów filtracyjnych umożliwiającym to działanie.

Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków NCBiR - Program sektorowy „INNOCHEM”. Konsorcjum Grupy LOTOS S.A. - PolymemTech Sp. z o.o. uzyskało 5 miejsce w konkursie z wynikiem 20 punktów na 22 możliwe.

Długowieczne asfalty. MODBIT HiMA

W 2016 r. spółka LOTOS Asphalt rozwijała i wprowadziła na rynek **bardzo wysokomodyfikowane polimerami** asfalty MODBIT HiMA.

- ➔ Stosuje się je do budowy i utrzymania dróg, lotnisk i innych powierzchni utwardzonych.
- ➔ Rekomendowane zastosowanie tego lepiszcza to w szczególności mieszanki mineralno-asfaltowe w bardzo trwałych warstwach konstrukcyjnych „długowiecznych” nawierzchni drogowych, w których wymagana jest **> bardzo wysoka odporność na starzenie > odporność na spękania zmęczeniowe i niskotemperaturowe > oraz odporność na odkształcenia trwałe.**
- ➔ Poziom modyfikacji tych asfaltów polimerami rodzaju SBS (25/55-80, 45/80-80 oraz 65/105-80) **jest ponad dwukrotnie większy niż w asfaltach modyfikowanych**, które są stosowane powszechnie w warstwach ścieralnych nawierzchni drogowych.

Gotowość do wdrażania innowacji > Innowacyjność. Nasze podejście > Inwestycje w efektywność

Inwestycje w efektywność

→ W 2016 r. w gdańskiej rafinerii wprowadzono system blending on-line do komponowania paliw. Inwestycja skutkowała wzrostem produkcji i zmniejszeniem energochłonności rafinerii.

Jak zmniejszamy energochłonność i koszty rafinerii? Innowacje w 2016 r.

W Grupie Kapitałowej LOTOS systematycznie inwestujemy w technologie zmniejszające energochłonność, co pozwala na poprawę parametrów ekologicznych i zapewnia wyższą efektywność ekonomiczną.

Nowy blender. Komponowanie paliw on-line

W 2016 r., w ramach dążenia do zapewnienia dalszego wzrostu efektywności produkcji w rafinerii, wprowadziliśmy **nowy, innowacyjny blender**, czyli instalację do komponowania benzyn i olejów napędowych. Projekt modernizacji i rozbudowy dotychczasowej instalacji przygotowali inżynierowie Grupy Kapitałowej LOTOS.

Blender to system pozwalający komponować paliwa **on-line**, czyli w **rurociągach**, a nie tylko tradycyjną metodą mieszania wszystkich składników w zbiornikach. Blending on-line jest **podstawową funkcjonalnością nowoczesnej i inteligentnej rafinerii**.

Inwestycja zapewniła wzrost efektywności produkcji przez:

- zróżnicowanie sposobu blendingu produktów,
- dostosowanie do zmienności pracy rafinerii,
- skrócenie o połowę czasu komponowania partii,
- zmniejszenie ilości reblendingów,
- zautomatyzowanie komponowania.

Wzrosnie też stopień kontroli jakości produktów.

Gotowość do wdrażania innowacji > Kreatywne angażowanie pracowników

Kreatywne angażowanie pracowników

- W 2016 r. przetestowaliśmy system zarządzania innowacyjnością pracowników poprzez pilotażową edycję konkursu "Od pomysłu do realizacji".
- W konkursie, w 2016 i 2017 r., wpłynęły 194 innowacyjne projekty usprawnień funkcjonowania różnych obszarów trzech spółek: LOTOS Asphalt, LOTOS Oil i LOTOS Petrobaltic.

Innowacyjni pracownicy. Konkurs "Od pomysłu do realizacji"

Kreatywnemu angażowaniu i wykorzystaniu innowacyjnego potencjału pracowników służy uruchomiony w 2016 r. konkurs „Od pomysłu do realizacji”. W 2016 i 2017 r. (stan na lipiec 2017 r.) wzięli w nim udział pracownicy spółek LOTOS Asphalt, LOTOS Oil oraz LOTOS Petrobaltic. Projekty przygotowywali w zespołach lub indywidualnie.

Podsumowanie projektów ze wszystkich trzech spółek: najwięcej z nich dotyczyło usprawnień w **obszarze produkcji (59)**, następnie **handlu (29)** i **logistyki (22)**. Najwięcej projektów zgłosili pracownicy LOTOS Asphalt (77).

Konkurs "Od pomysłu do realizacji" opiera się o następujące założenia:

- zgłoszone projekty powinny być możliwe do wdrożenia w przyszłości oraz przynosić wymierne korzyści ekonomiczne dla firmy,
- konkurs jest prowadzony w sposób transparentny, jego zasady są znane i jasne dla wszystkich uczestników,
- nagrodzone projekty usprawnień będą wdrażane w Grupie Kapitałowej.

Podsumowanie rezultatów konkursu w poszczególnych spółkach:

Pomysły na innowacje pracowników LOTOS Asphalt

W 2016 r. w spółce przeprowadzono pilotażową edycję konkursu, jako systemu zarządzania innowacyjnością w Grupie Kapitałowej LOTOS.

- Komisja konkursowa otrzymała **77 prac** zawierających pomysły usprawnienia procesów w różnych obszarach organizacji. Dominowały projekty z obszaru **produkcji (19) oraz logistyki (14)**. Nie zabrakło też pomysłów dotyczących informatyki (8), administracji (7) czy kwestii kadrowych (6).
- Do rywalizacji stanęło **47 pracowników**, czyli ponad **20% pracowników spółki**.
- Zwyciężył projekt zespołowy pod tytułem: „**Podniesienie efektywności modyfikacji asfaltów polimerami na instalacjach**”, dotyczący optymalizacji produkcji asfaltów. Drugie miejsce zdobył projekt aplikacji dla projektantów dróg i nadzoru budowlanego, sprawdzający wiarygodność kontrahentów. Trzecie – projekt pt. „Kwit bunkrowy generowany automatycznie przez system SAP”.
- Zwycięzcy otrzymali nagrody pieniężne od 3000 do 10000 zł. Przyznano także 8 wyróżnień, wyróżnieni otrzymali nagrody w wysokości 1000 zł.

Pomysły na innowacje pracowników LOTOS Oil

- Do komisji konkursowej wpłynęło **69 innowacyjnych prac**, w tym 52 zgłoszenia indywidualne oraz 17 grupowych.
- W konkursie wzięło udział 43 pracowników spółki (33 mężczyzn i 10 kobiet), co stanowi **ponad 15% zatrudnionych**. W tym 25 osób pracuje w Czechowicach, 14 w Gdańsku.
- Zwyciężył projekt pt. „**Produkcja i sprzedaż olejów procesowych**”. Zakłada on wytworzenie olejów procesowych z surowców dostępnych w Grupie Kapitałowej LOTOS. Oleje będą miały zastosowanie w przemyśle gumowym, oponiarskim i w branżach pokrewnych. Drugie miejsce zajął projekt z obszaru handlu, trzecie – pomysł z obszaru logistyki, pod nazwą „Flexy na tory”.

Pomysły na innowacje pracowników LOTOS Petrobaltic i SPV Baltic

- Konkurs został przeprowadzony w spółce w pierwszej połowie 2017 r. Napłynęło **48 prac konkursowych** – 40 zgłoszeń indywidualnych i 8 grupowych.
- W konkursie łącznie wzięło udział **35 pracowników** LOTOS Petrobaltic (9 kobiet i 26 mężczyzn), co stanowi **prawie 9% zatrudnionych** w skali Grupy Kapitałowej.
- Zwycięski indywidualny projekt to „**Zakup i montaż kontenerowej kotłowni parowej przystosowanej do zasilania odseparowanym gazem ze złoża B8**”. Drugie miejsce zdobył projekt pt. „Zastosowanie oddzielnicy gazoliny do oddzielania gazoliny od gazu spalanego na spalarkach zaburtowych”, trzecie – „Migracja i integracja magazynów platform i depozytów z bazy lądowej do systemu SAP”. Zwycięzcy otrzymali nagrody pieniężne.
- **Wszystkie nagrodzone projekty zostaną zrealizowane i przyniosą firmie wymierne ekonomiczne korzyści.**

Nazwa spółki	Ilość prac	Aktywni innowatorzy, %
LOTOS Asphalt	77	19,5
LOTOS Oil	69	14,7
LOTOS Petrobaltic	48	9
Obszary		
Handel	29	
Produkcja	57	
Poszukiwania	2	
Wiercenia	2	
Logistyka	22	
Finanse	3	
Informatyka	15	
Administracja	16	
Marketing	11	
Kadry	10	
Inne*	27	

* BHP, szkolenia/certyfikacje, rozwój, zakupy, integracja pracownicza, praktyki biznesowe i relacje ze środowiskiem zewnętrznym, organizacja pracy, komunikacja,

Gotowość do wdrażania innowacji > Partnerzy nie tylko biznesowi

Partnerzy nie tylko biznesowi

[G4-15] [G4-16]

Grupa Kapitałowa LOTOS w 2016 r. realizowała projekty o szerszym zasięgu niż biznes rafineryjny, współpracując z ośrodkami naukowymi, przemysłem i jednostkami samorządu terytorialnego. Organizacja aktywnie zabiega o partnerstwa pozwalające na stałe budowanie przewagi innowacyjnej i technologicznej.

Partnerstwa w ramach Inteligentnych Specjalizacji Pomorza

Spółki Grupy Kapitałowej LOTOS aktywnie włączyły się w projekt **Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (ISP)**, wchodząc w skład 2 z 4 obszarów badawczo-rozwojowych.

- Grupa LOTOS, LOTOS Lab, LOTOS Asphalt, LOTOS Oil i LOTOS Petrobaltic weszły w skład Partnerstwa w obszarze „Technologie efektywne w produkcji, przesyłce, dystrybucji i zużyciu energii i paliw oraz w budownictwie”, nazwanej w skrócie **ISP3**.
- LOTOS Petrobaltic równolegle zaangażował się w specjalizację „Technologie offshore i portowo-logistyczne”, nazwanej w skrócie **ISP1**, która dotyczy m.in. pływających lub stacjonarnych konstrukcji komponentów morskich farm wiatrowych lub **platform wydobywczych**, bezzałogowych pojazdów morskich, lądowych i powietrznych do monitorowania i inspekcji obiektów offshore, a także systemów do **oczyszczania wód z zanieczyszczeń ropopochodnych i monitorowania środowiska**.

Inteligentne Specjalizacje oznaczają w praktyce, że środki publiczne w UE kierowane będą na uruchamianie i wykorzystywanie potencjałów tych obszarów (**np. Pomorza**) czy dziedzin gospodarki, które na danym terenie wyróżniają się na tle innych dziedzin gospodarki **dużą zdolnością do dynamicznego rozwoju (np. przemysł wydobywczy)** i ekspansji na rynki zagraniczne.

Zgodnie z założeniami, inicjatywy realizowane w ramach ISP, a więc i projekty rozwojowe spółek Grupy Kapitałowej LOTOS, będą miały **ułatwiony dostęp do środków finansowych** Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój i Programu HORYZONT 2020. Udział w ISP oznaczał wejście przez Grupę Kapitałową LOTOS **we współpracę z wojewódzkim urzędem marszałkowskim i środowiskiem akademickim**.

Wspieramy start-upy. Współpraca z inkubatorami

Nasza spółka – LOTOS Paliwa, współpracuje z Akademickimi Inkubatorami Przedsiębiorczości, aby wspierać start-upy. To inicjatywa, która pozwala nowym biznesom obniżyć koszty działania.

Dzięki partnerstwu z LOTOSEM, każdy start-up zyskał możliwość **tańszego tankowania** oraz rabat na usługi i produkty zakupione w sklepach na stacjach LOTOS. W 2016 r. **2200 przedsiębiorców działających w 50 inkubatorach** uzyskało dostęp do atrakcyjnych rabatów na paliwo. Kształtując relacje biznesowe z przedsiębiorcami na tak wczesnym etapie ich działalności, Grupa Kapitałowa LOTOS buduje fundamenty długotrwałej współpracy.

Specjalna wersja naszej karty flotowej LOTOS Biznes dla przedsiębiorców zarejestrowanych w AIP daje im możliwość kontynuowania współpracy z nami po opuszczeniu inkubatorów i dalszego korzystania z rabatów na paliwa. Mikro- i małe przedsiębiorstwa to coraz ważniejsza grupa klientów naszej sieci stacji.

[Więcej informacji na temat karty flotowej LOTOS Biznes](#)

KIERUNEK: PRZYSZŁOŚĆ. NASZE PROJEKTY BADAWCZE

Gotowość do wdrażania innowacji > Kierunek: przyszłość. Nasze projekty badawcze >
 LOTOS tu i teraz. Wodór, CNG/LNG

LOTOS tu i teraz. Wodór, CNG/LNG

Nowy terminal przeładunkowy LNG na mapie TEN-T

W Grupie Kapitałowej LOTOS realizujemy projekty dofinansowane z funduszy europejskich, dzięki którym opracowujemy i wdrażamy nowatorskie technologie i rozwiązania logistyczne. Jednym z nich jest **projekt inwestycji budowy w Gdańsku terminalu LNG małej skali**, pełniącego rolę bazy przeładunkowej, bunkrowania i dystrybucji LNG do odbiorców końcowych i stacji paliw.

Przygotowanie studium wykonalności projektu otrzymało dofinansowanie ze środków UE w ramach konkursu CEF-Synergy.

Projekt ten jest powiązany z projektem rozbudowy zdolności przeładunkowych terminalu LNG w **Świnoujściu** z 5,0 mld m³ do 7,5 mld m³ gazu rocznie. Baza LNG w Gdańsku, w połączeniu z możliwościami terminalu w Świnoujściu, **umożliwi bezpośredni rozwój rynku LNG w Polsce.**

Budowa **Bazy LNG** w Porcie Gdańsk przyniesie efekty takie jak:

- zapewnienie infrastruktury, która umożliwi wykorzystanie LNG jako paliwa w żegludzie morskiej w trójmiejskich portach sieci TEN-T,

TEN-T, czyli **Transeuropejska Sieć Transportowa** zapewnia łączyność inwestycji infrastrukturalnych wszystkich regionów UE. Jest bazą dla sieci transportowej, na której będą koncentrować się działania unijne, tzn. szczególnie na odcinkach transgranicznych oraz tzw. **brakujących ogniwach i wąskich gardłach.**

- powstanie infrastruktury lokalnego magazynowania LNG z możliwością jego wykorzystania do celów energetycznych (np. w rafinerii, do zasilania statków w porcie) lub jako paliwo w transporcie morskim i lądowym **w korytarzu TEN-T Morze Bałtyckie-Morze Adriatyckie,**
- możliwość przyłączenia magazynu LNG do sieci gazowej wysokiego ciśnienia na terenie rafinerii Grupy Kapitałowej LOTOS,
- powstanie infrastruktury do redystrybucji LNG w elektroenergetyce i ciepłownictwie na **obszarach pozbawionych dostępu do gazu sieciowego w północno-wschodniej Polsce.**

Gotowość do wdrażania innowacji > Kierunek: przyszłość. Nasze projekty badawcze >
Wodór – źródło energii. Projekt HESTOR

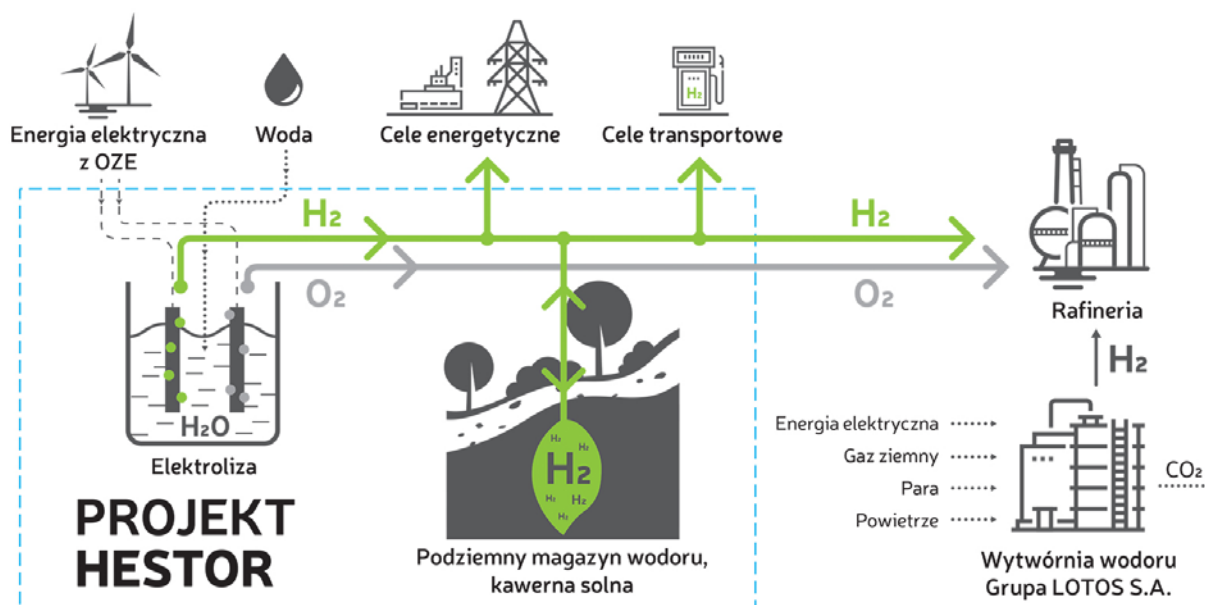
Wodór – źródło energii. Projekt HESTOR

→ Grupa Kapitałowa LOTOS bada efektywność magazynowania wodoru pozyskiwanego dzięki nadwyżkom energii z Odnawialnych Źródeł Energii.

To przedsięwzięcie, które łączy innowacyjność i ekologię, a jego celem jest **opracowanie technologii magazynowania energii w postaci wodoru**. Grupa LOTOS występuje w nim jako lider konsorcjum złożonego z AGH w Krakowie, Politechnik: Śląskiej i Warszawskiej oraz firm CHEMKOP i GAZ-SYSTEM.

Celem projektu jest **zbadanie efektywności magazynowania** (w kawernach solnych) wodoru pozyskiwanego w procesie elektrolizy, dzięki nadwyżkom energii z elektrowni wiatrowych i słonecznych, czyli **z OZE**. Pozyskany w ten sposób wodór mógłby być wykorzystywany do procesów technologicznych **w rafinerii** oraz do wytwarzania energii elektrycznej w turbinach gazowych. Efektem projektu mogłoby być wyraźne obniżenie emisji CO₂.

- > Najważniejszym elementem Projektu HESTOR jest wytwarzanie wodoru z **nadmiarowej energii z OZE** i kierowanie do procesów rafineryjnych lub magazynowanie w kawernach solnych służących jako magazyn energii.
- > Jeden ze scenariuszy Projektu HESTOR to wykorzystanie wodoru do **zasilania pojazdów w aglomeracjach miejskich** (dzięki ogniwoom paliwowym), m.in. na stacji sprężania wodoru i tankowania pojazdów, w tym transportu miejskiego, co zredukuje emisję spalin w centrach miast.

Projekt HESTOR, czyli podziemne kawerny magazynujące nadwyżkową energię elektryczną w postaci wodoru dadzą w perspektywie kilkunastu lat następujące efekty ekologiczne:

- zmagazynowanie nadwyżek energii i jej późniejszy odzysk odbędą się w sposób ekologiczny, bez dodatkowej emisji, ponieważ wodór jest najczystszym nośnikiem energii,
- bezpieczeństwo ekologiczne podziemnych magazynów energii, podobne jak istniejących podziemnych magazynów gazu, ropy i paliw,
- efektywność magazynowania podziemnego jest znacznie wyższa i proekologiczna w porównaniu z elektrowniami wodnymi,
- lepsze technicznie i ekonomicznie wykorzystanie okresowych nadwyżek mocy elektrowni i elektrociepłowni oraz związany z tym realny spadek emisji CO₂,
- łatwiejsze włączanie w system energetyczny dużych farm wiatrowych i solarnych,
- ograniczenie spalania konwencjonalnych paliw kopalnych,
- umożliwienie rozwoju ogniw paliwowych w motoryzacji oraz spadek emisji spalin,
- możliwość utylizacji CO₂ poprzez zastosowanie wodoru do produkcji metanu.

Gotowość do wdrażania innowacji > Kierunek: przyszłość. Nasze projekty badawcze >
LOTOS Energy Hub. Nowoczesne tankowanie

LOTOS Energy Hub. Nowoczesne tankowanie

Rozszerzeniem Projektu HESTOR i projektu nowej bazy LNG w Porcie Gdańskim jest w Grupie Kapitałowej LOTOS idea LOTOS Energy Hub. Jest to projekt nowoczesnych stacji umożliwiających **zatankowanie pojazdu** nie tylko paliwami tradycyjnymi, ale też innymi nośnikami energii jak np. **skroplony gaz ziemny LNG, sprężony gaz ziemny CNG, wodór czy energia elektryczna.**

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 2.2 Status kluczowych projektów rozwojowych w 2016 roku (w zakresie podtytułu „Innowacyjność i projekty rozwojowe”)

Grupa Kapitałowa LOTOS
Zintegrowany Raport Roczny 2016

05

Efektywność w działaniu

Efektywność w działaniu > Łańcuch wartości

Łańcuch wartości

SEGMENT WYDOBYWCZY

Portfel aktywów w trzech krajach: Norwegia, Polska, Litwa

Rezerwy węglowodorów w kategorii 2P: 72,7 mln boe

SEGMENT PRODUKCJI I HANDLU

Jedna z najbardziej zaawansowanych technologicznie rafinerii w Europie

Trzecia, co do wielkości, sieć 487 stacji paliw w Polsce.

Hurtowa sprzedaż paliw i innych produktów ropopochodnych (asfalt i oleje)

Wprowadzenie

W 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS konsekwentnie koncentrowała się na swojej podstawowej działalności, czyli poszukiwaniu i wydobywaniu węglowodorów, przerobieniu ropy naftowej oraz handlu produktami naftowymi, jednocześnie opracowując w tych obszarach strategię działania i cele na lata 2017-2022.

Poszukiwanie i wydobywanie ropy naftowej i gazu

Grupa Kapitałowa LOTOS eksploatuje złoża ropy naftowej i gazu ziemnego na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. To też jedyny koncern, który wydobywa węglowodory w Polskiej Wyłącznej Strefie Ekonomicznej Morza Bałtyckiego. Działalność wydobywcza prowadzona jest również na terytorium Litwy.

W 2016 r. nasz segment wydobywczy osiągnął historycznie najwyższy poziom wydobywania węglowodorów, dzięki produkcji z bałtyckich złóż B3 i B8 w Polsce oraz produkcji ze złóż w ramach pakietów aktywów wydobywczych Heimdal i Sleipner w Norwegii.

Strategiczne obszary poszukiwania i wydobywania

Norweski Szelf Kontynentalny

W 2016 r. z Norweskiego Szelfu Kontynentalnego – obszarów złóż Heimdal i Sleipner – pochodziło ok. **76%** łącznego wydobywania Grupy Kapitałowej LOTOS. Struktura produkcji Grupy z tamtejszych złóż to gaz ziemny ok. 75% oraz lekka ropa naftowa (tzw. kondensat) ok. 25%.

Po otrzymaniu w styczniu 2017 r. udziałów w 5 nowych koncesjach spółka LOTOS Norge posiada 25 koncesji na Szelfie Norweskim w tym:

- udziały w 10 licencjach na poszukiwanie i rozpoznanie złóż węglowodorów na Morzu Norweskim oraz Morzu Północnym, w tym na 1 licencji LOTOS E&P Norge AS pełni funkcję operatora,
- udziały w 8 koncesjach w fazie przygotowania i realizacji zagospodarowania,
- udziały w 7 licencjach produkcyjnych na Morzu Północnym.

Morze Bałtyckie – Polska Strefa Ekonomiczna. Litwa

Wszystkie koncesje poszukiwawcze, poszukiwawczo-rozpoznawcze i produkcyjne oraz wydobywcze w polskiej strefie Morza Bałtyckiego są własnością LOTOS Petrobaltic S.A. (lub spółek, w których ma udziały). **21%** łącznego wydobywania segmentu pochodzi z polskich złóż: B3 i B8 na Morzu Bałtyckim. Obejmują one głównie ropę naftową oraz towarzyszący jej gaz ziemny.

LOTOS Petrobaltic jest jedyną w Polsce firmą, która prowadzi poszukiwania ropy i gazu, prowadzone na Szelfie Bałtyckim. W Polsce posiada lub ma udział w sumie w 10 koncesjach. Posiada 3 koncesje łączne na poszukiwanie i wydobywanie: Łeba, Rozewie, Gotlandia, a także 4 koncesje wydobywcze: B3 oraz B4, B6, B8 zagospodarowywane poprzez utworzone specjalne spółki celowe. Rynek obszaru lądowego koncesji węglowodorowych w Polsce jest zdominowany przez PGNiG, z którym LOTOS dodatkowo prowadzi współpracę na 2 koncesjach – Kamień Pomorski i Górowo Iławeckie. W ramach obszaru Kamień Pomorski od lipca 2017 r. realizowane jest wiercenie otworu poszukiwawczego Stawno-1. Samodzielnie zaś operujemy na koncesji Młynary.

Eksploatacja i poszukiwania na Litwie realizowane są w obszarze 8 koncesji lądowych. Mają one charakter łączny, co oznacza, że działalność na nich realizowana, może obejmować zarówno poszukiwania, zagospodarowanie złóż jak i wydobywanie.

Produkcja

Grupa Kapitałowa LOTOS posiada jedną z najnowocześniejszych i najmłodszych rafinerii w Europie o mocach przerobowych około **10,5 mln ton ropy naftowej rocznie**.

- W 2016 r. dominującym gatunkiem przerabianej ropy, podobnie jak w latach ubiegłych, była rosyjska ropa REBCO. Jej udział wyniósł około 75 % i był niższy niż w latach poprzednich.
- Pozostałą część surowca stanowiły ropy naftowe importowane z innych kierunków, w tym około **220 tys. ton ropy** dostarczonej przez Grupę Kapitałową LOTOS Petrobaltic.
- Przerób ropy w rafinerii w 2016 r. wyniósł **10,4 mln ton**, co stanowi najwyższy wynik w historii Grupy LOTOS S.A.

Głównymi grupami produktowymi uzyskiwanymi w wyniku przerobu ropy naftowej w rafinerii są:

- paliwa (benzyna bezołowiowa, olej napędowy i lekki olej opałowy),
- ciężki olej opałowy,
- asfalty,
- paliwo lotnicze,
- benzyna surowa,
- gaz płynny propan-butan (LPG),
- oleje bazowe.

Sprzedaż

W segmencie produkcji i handlu w 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS sprzedała 11 061 tys. ton produktów, o **1,3% więcej** niż w roku 2015. Największy udział w sprzedaży – 43,4% miał olej napędowy.

Paliwa:

Sprzedaż paliw (benzyny bezołowiowej, oleju napędowego oraz lekkiego oleju opałowego) realizowana przez Grupę Kapitałową LOTOS kierowana jest zarówno na rynek krajowy, jak i zagraniczny. LOTOS Paliwa prowadzi sprzedaż paliw wyłącznie na rynku krajowym, na którym głównymi odbiorcami są firmy paliwowe oraz sieć stacji paliw działających pod marką LOTOS.

**Pozostałe produkty
naftowe:**

Ich sprzedażą zajmuje się Grupa LOTOS oraz jej spółki zależne lub współkontrolowane. LOTOS Oil zajmuje się sprzedażą olejów smarowych zarówno na rynku polskim, jak i zagranicznym, głównie poprzez dystrybutorów i autoryzowane serwisy obsługi klienta. LOTOS Asphalt realizuje sprzedaż asfaltów drogowych zarówno na rynku polskim, jak i w eksporcie, gdzie głównymi odbiorcami są firmy budowlane. LOTOS-Air BP Polska ma w ofercie paliwo lotnicze dostępne wyłącznie w kraju. Jego odbiorcami są linie lotnicze (tzw. segment *into plane*) oraz operatorzy rynku hurtowego.

Efektywność w działaniu > Wydobycie

Wydobycie

- Grupa Kapitałowa LOTOS wydobywa węglowodory ze złóż morskich i lądowych. Trzy czwarte naszego wydobycia pochodzi ze złóż w Norwegii, pozostałe ze złóż na Bałtyku i na Litwie.
- Na dzień 31 grudnia 2016 r. rezerwy węglowodorów Grupy Kapitałowej LOTOS w kategorii 2P (tzn. potwierdzone i prawdopodobne) kształtowały się na poziomie 72,7 mln boe.
- Dzielne wydobycie w 2016 r. to ok. 26 tys. boe, w perspektywie 2022 r. ma ono wzrosnąć do poziomu 30 - 50 tys. boe/dzielne.

Ostatnie lata to działania na rzecz budowania zrównoważonego portfela aktywów wydobywczycch w kraju i poza Polską. Celem jest:

- utrzymanie stabilnie zwiększającego się wydobycia węglowodorów,
- bezpieczeństwo energetyczne Polski,
- dywersyfikacja dostaw surowca,
- wydłużenie łańcucha marży rafinerii w Gdańsku.

Kluczowe działania i wyniki 2016 r.

Rekordowe wydobywanie

- W 2016 r. nasz segment wydobywczy osiągnął historycznie **najwyższy poziom wydobywania węglowodorów wynoszący 9,8 mln boe**, dzięki produkcji z bałtyckich złóż **B3 i B8** w Polsce oraz ze złóż w ramach pakietów aktywów wydobywczych **Heimdal i Sleipner** w Norwegii.¹
- W 2016 r. wydobywanie węglowodorów utrzymywało się na poziomie ok. **26,7 tys. boe dziennie**.

Zgodnie z przewidywaniami, po zakupie pakietu złóż Sleipner na Norweskim Szelfie Kontynentalnym w grudniu 2015 r., znacznie wzrosło wydobywanie ropy i gazu przez Grupę Kapitałową LOTOS. Rekordowe wydobywanie przyniósł już pierwszy kwartał 2016 r. – średnio dziennie wydobywano prawie 30 tys. boe.

¹ Wydobywanie złóż norweskich rozpoczęto w styczniu 2017.

- Obszar Heimdal i Sleipner to złoża w dojrzałej fazie wydobywania, które możliwe będzie jeszcze przez kilka lat. Likwidacja złoża Heimdal zakładana jest na lata 2019-2021, a złoża Sleipner w latach 2024 - 25.

¹ Wydobywanie złóż norweskich rozpoczęto w styczniu 2017.

[OG1]

5 nowych licencji wydobywczych w Norwegii

Tak jak w poprzednich latach, w 2016-2017 r., w celu zwiększenia wydobywania w przyszłości pozyskiwano **nowe koncesje**.

W styczniu 2017 r. spółka LOTOS Exploration & Production Norge przyjęła od władz norweskich ofertę 5 nowych licencji wydobywczych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. Licencje położone są na tzw. „dojrzałych obszarach”, czyli w akwenach, w których wciąż znajdują się złoża ropy i gazu, a ich wydobywanie jest łatwiejsze dzięki istniejącej już infrastrukturze.

Spółka **LOTOS Exploration & Production Norge** odpowiada za poszukiwania i wydobycie ropy naftowej na Morzu Północnym i Norweskim. Na koniec 2016 r. była udziałowcem na **20 koncesjach** zlokalizowanych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

Koncesja lądowa Młynary

W 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS uzyskała **1 nową koncesję lądową – Młynary**. Koncesja, uzyskana od Ministerstwa Środowiska na okres trzech lat upoważniła spółkę LOTOS Petrobaltic do prowadzenia prac związanych z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w obszarze lądowym „Młynary”, między Elblągiem a Braniewem, tj. do wykonania 200 kmb badań sejsmicznych oraz opcjonalnie wykonania dwóch otworów wiertniczych do max. głębokości 4500 m.

LOTOS Petrobaltic jest spółką odpowiedzialną za rozwój segmentu poszukiwawczo-wydobywczego w Grupie Kapitałowej LOTOS.

Zestawienie zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego (2P- zasoby pewne i prawdopodobne wg. klasyfikacji międzynarodowej SPE 2007) Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic na 31 grudnia 2016 r.:

	Ropa naftowa [mln ton]	W przeliczeniu na [mln boe*]	Gaz ziemny [mld m ³]	W przeliczeniu na [mln boe*]	Suma kraj [mln boe*]
2015					
Polska	4,815	37,381	0,509	3,200	40,581
Norwegia	0,982	4,990	2,246	14,125	19,115
Litwa	0,927	7,138	n.m.	0	7,138
Suma	6,724	49,509	2,755	17,325	66,834
2016					
Polska	4,577	35,538	0,482	3,029	38,567
Norwegia	1,22	9,142	2,934	18,452	27,594
Litwa	0,848	6,536	n.m	n.m	6,536
Suma	6,645	51,216	3,416	21,481	72,697

* baryłek ekwiwalentu ropy naftowej

Wielkość wydobycia Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic w 2016 r.

	Ropa naftowa [mln ton]	Gaz ziemny [mld m ³]	Suma [mln boe*]
2015			
Polska	0,162	0,018	1,374
Norwegia	0,389	0,288	2,484
Litwa	0,063	n.m.	0,486
Suma Grupy Kapitałowej LPB	0,315	0,307	4,344

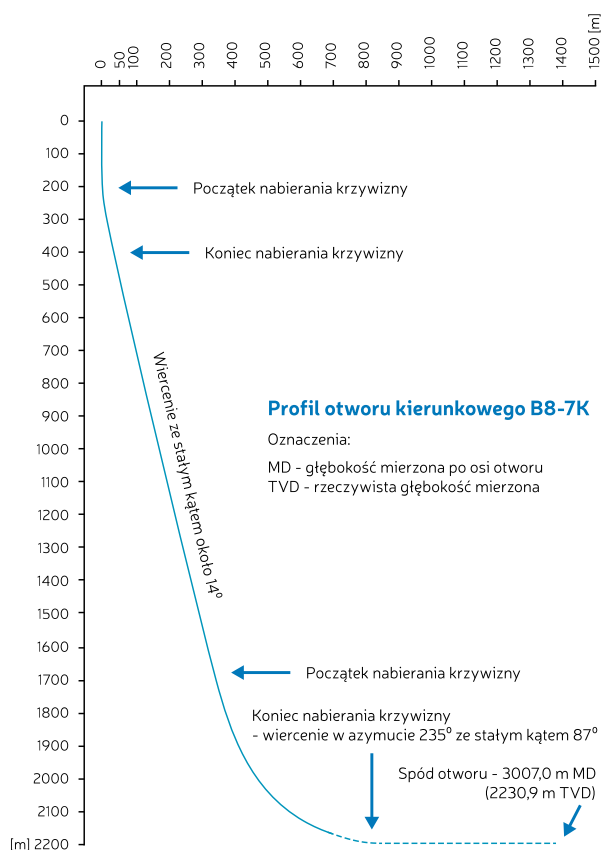
	Ropa naftowa [mln ton]	Gaz ziemny [mld m³]	Suma [mln boe*]
2016			
Polska	0,238	0,027	2,014
Norwegia	0,242	0,879	7,338
Litwa	0,053	n.m.	0,402
Suma Grupy Kapitałowej LPB	0,532	0,906	9,754

* baryłek ekwiwalentu ropy naftowej

Kluczowe projekty rozwojowe Grupy Kapitałowej LOTOS

Cele, działania, rezultaty w 2016

Profil otworu horyzontalnego B8-7K

Realizowane przez nas w 2016 r. kluczowe projekty rozwojowe w obszarze wydobywania to:

Zagospodarowanie złoża B8. Podwojenie wydobywania ropy na Bałtyku

We wrześniu 2015 r. LOTOS Petrobaltic doprowadził do opłacalnego uruchomienia wydobywania z tego złoża, co, mimo spadku cen ropy o 60%, pozytywnie wpływa na sytuację finansową spółki. W 2016 r. **podwoiliśmy produkcję ropy na Bałtyku.**

Przyczyniło się do tego m.in. wiercenie pierwszego w historii Grupy **otworu horyzontalnego B8-7K**, przy zastosowaniu innowacyjnej metody wierceń RSS. Włączenie otworu do eksploatacji pozwoliło jeszcze lepiej wykorzystać zasoby złoża.

- B8 to **trzecia co do wielkości kopalnia ropy naftowej** w Polsce i złożę z największymi zasobami ropy naftowej do wydobycia **w polskiej części Bałtyku**. Jego zasoby 2P to 29,5 mln boe (głównie ropa naftowa), aktualne wydobycie to **2,8 tys. boe/dziennie**, planowane wydobycie: 5 tys. boe/dziennie.

Uruchomienie Projektu Utgard

W 2016 r. podjęliśmy i sformalizowaliśmy decyzję o rozpoczęciu projektu Utgard. Jego celem jest zagospodarowanie nowego złoża w Norwegii poprzez podłączenie do pobliskiej infrastruktury obszaru wydobywczego **Sleipner** i uruchomienie wydobycia węglowodorów na przetomie **2019 i 2020 r.** Zasoby 2P w złożu to **8,1 mln boe** (55% ropa naftowa i 45% gaz ziemny), a wydobycie dzienne planuje się na poziomie 4 tys. boe/d.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 2.2 Status kluczowych projektów rozwojowych w 2016 roku

Strategia wydobycia na lata 2017-2022

Nasze główne cele w obszarze wydobycia na najbliższe 5 lat to bezpieczny rozwój, dalsze budowanie zrównoważonego portfela aktywów wydobywczych oraz pozycja lidera wydobycia na Bałtyku.

Bezpieczny rozwój segmentu wydobycia Grupy Kapitałowej LOTOS będzie realizowany poprzez **obecność na przewidywalnych rynkach**, czyli:

- rozwój działalności w Norwegii (wokół hubów, Norweski Szelf Kontynentalny) i w Polsce (Morze Bałtyckie),
- dywersyfikację geograficzną w zależności od koniunktury.

Zbilansowany portfel aktywów wydobywczych będzie budowany poprzez **dywersyfikowanie źródeł wydobycia i strukturę nabywanych koncesji**, czyli:

- wzrost zaangażowania w projekty zagospodarowania złóż,
- sukcesywne zwiększanie wagi działalności poszukiwawczej,
- uzupełnianie portfela aktywów w reakcji na szanse rynkowe,
- zmniejszenie w portfelu udziału złóż w dojrzałej fazie wydobycia.

W praktyce Strategia Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2017-2022 oznacza:

- ➔ **Zagospodarowanie złóż:** B4/B6 (gaz), Utgard, FriggGamma Delta, Yme.
- ➔ **Eksploatację złóż:** B8, B3; złóż na Litwie; Heimdal i Sleipner (70% ropy naftowej i 30% gazu ziemnego).

-
- **Poszukiwanie nowych złóż ropy i gazu na koncesjach morskich i lądowych.**
  - **Wydobycie ropy naftowej i gazu na poziomie od 30 tys. boe/d do 50. tys. boe/d.**

Realizacja strategii wydobywania jest podzielona na **dwa etapy**. Miernikami jej osiągnięcia w latach 2017-2018 są rezerwy 2P na poziomie ok. 60 mln boe, a wydobywanie: ok. 22 tys. boe. Z kolei w latach 2019-2022, są to rezerwy surowca 2P powyżej 60 m boe, zaś wydobywanie: 30-50 tys. boe/d.

Zarządzanie bezpieczeństwem i zapobieganie awariom

[OG5]

Grupa Kapitałowa LOTOS przykłada dużą wagę do zapewnienia najwyższych standardów bezpieczeństwa w obszarze działalności wydobywczej.

Spółka LOTOS Petrobaltic bierze udział w corocznych krajowych ćwiczeniach przeciwrozlewowych z użyciem swoich sił i środków. Dzięki takim ćwiczeniom załogi platform i statków wiedzą, jak się zachować w momencie zagrożenia.

LOTOS Petrobaltic posiada także drużynę ratowników górniczych, których zadaniem jest niesienie niezwłocznej pomocy w razie zagrożenia życia lub zdrowia pracowników zakładów górniczych oraz innych osób znajdujących się w zakładzie górniczym, a także podjęcie działań w razie zagrożenia bezpieczeństwa ruchu zakładu. Ratownicy biorą udział w ćwiczeniach, a także zawodach, które mają na celu sprawdzenie, jak współdziałają ze sobą członkowie drużyn i jak się komunikują.

Efektywność środowiskowa

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

[OG7]

W *Polityce Zintegrowanego Systemu Zarządzania* zobowiązaliśmy się do "ochrony środowiska, w tym minimalizowania szkodliwego oddziaływania na środowisko oraz budowania świadomości ekologicznej wśród pracowników i kontrahentów". *Polityka* określa szereg procedur regulujących proces ochrony środowiska, m.in. dotyczących monitorowania emisji dwutlenku węgla, gospodarki odpadami czy monitorowania środowiskowego.

Dbamy o efektywność środowiskową na etapie wydobywania w następujący sposób:

LOTOS Petrobaltic odprowadził w 2016 r. 10571,862 m³ ścieków: 43,862 m³ wód opadowych do wód powierzchniowych - Martwej Wisły - oraz 10528 m³ do Morza Bałtyckiego, a 3575 m³ do przedsiębiorstw komunalnych. Ścieki zostały uzdatnione przez organizację i przez zakład oczyszczania ścieków.

Monitorujemy jakość wód opadowych odprowadzanych z terenu bazy lądowej LOTOS Petrobaltic do Martwej Wisły.

Dążymy do tego, aby możliwie największy udział odpadów przekazywać odbiorcom zewnętrznym lub poddawać procesom odzysku lub recyklingu.

LOTOS Petrobaltic w 2016 r. zastosował następujące metody postępowania z odpadami:

- **Recykling** w przypadku 4,9 ton odpadów bezpiecznych i 1,6 ton odpadów niebezpiecznych,
- **Odzysk (w tym odzysk energii)** – w przypadku 524,2 ton odpadów bezpiecznych i 56,35 ton odpadów niebezpiecznych,
- **Spalanie lub wykorzystanie jako paliwo** – 7,22 ton odpadów bezpiecznych i 0,005 ton odpadów niebezpiecznych,
- **Składowanie na składowiskach odpadów** – 14,44 ton odpadów bezpiecznych,

[OG7]

- **200,82 tony** wyniosła całkowita ilość odpadów wiertniczych, powstałych przy użyciu wodnego płynu wiertniczego

LOTOS Petrobaltic zadbał o to, aby **części chronionych obszarów Natura 2000**, które znajdują się na terenie **koncesji wydobywczej Młynary** w woj. warmińsko-mazurskim, były **w zasadniczym stopniu wykluczone z prowadzenia prac**. Stanowią one części wyłączone spod działalności spółki Petrobaltic, co reguluje umowa koncesyjna. Jednocześnie, zgodnie z umową, działania poszukiwawcze w ramach koncesji nie mają i nie będą miały negatywnego wpływu na te cenne pod względem bioróżnorodności obszary.

Zgodnie z wymogami Bałtyckiego Planu Działania, opracowanego przez Komisję Helsińską HELCOM i zatwierdzonego w 2007 r. przez Ministrów Ochrony Środowiska krajów bałtyckich, na Morzu Bałtyckim dla działalności offshorowej obowiązuje zasada tzw. „zero zrzutów wody złożowej do morza”.

Dlatego na platformie Baltic Beta, należącej do spółki LOTOS Petrobaltic, został zainstalowany specjalny **system do zatlaczania wody złożowej**, dzięki czemu trafia ona z powrotem do górotworu. Ma pozytywny wpływ na środowisko oraz powoduje podniesienie ciśnienia złoża, co podnosi jego wydajność. Śladowe ilości wody powstałej w procesie wydobycia ze złoża B8 są przepompowywane na tankowiec.

[OG5]

Objętość i sposób pozbywania się wody złożowej oraz wody powstałej w procesie produkcji

Całkowita objętość wody złożowej oraz wody powstałej w procesie produkcji według metody postępowania	Objętość wody złożowej oraz wody powstałej w procesie produkcji [m³]	Odsetek wody powstałej w procesie produkcji
Powtórne wykorzystanie	0	0,00%
Recykling	0	0,00%
Powtórne zatlaczanie do złoża	415638	99,66%
inne	1429	0,34%
SUMA	417067	100,00%

Produkcja

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

- Grupa Kapitałowa LOTOS posiada jedną z najnowocześniejszych i najmłodszych rafinerii w Europie i na świecie.
- Przerób ropy naftowej w 2016 r. w rafinerii gdańskiej wyniósł 10,4 mln ton, co oznacza wykorzystanie możliwości przerobowych na poziomie 99%.
- > W 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS przeszła przygotowania do postoju remontowego zaplanowanego na wiosnę 2017 r., podczas którego połączono instalacje rafinerii z instalacjami EFRA.
- W 2016 r. wskaźnik Nelsona gdańskiej rafinerii wyniósł 10, co świadczy o jej wysokim zaawansowaniu technologicznym i efektywności.
- Stosowana w rafinerii metodologia RBI – zarządzania ryzykiem awarii urządzeń, pozwala na wydłużenie okresu między postojami z 4 do 5 lat.

Efektywność w działaniu > Produkcja > Kluczowe działania i wyniki w 2016 r.

Kluczowe działania i wyniki w 2016 r.

Rekordowy przerób ropy naftowej

Przerób ropy w rafinerii gdańskiej w 2016 r. wyniósł 10,4 mln ton, co stanowi najwyższy wynik w historii Grupy. Zdolności przerobowe rafinerii zostały wykorzystane na poziomie 99% – w skali roku możliwe jest przetworzenie 10,5 mln ton surowca. **Co 4. baryłka ropy naftowej** przerobiona przez rafinerię pochodziła z innego kierunku niż wschodni.

Postoje remontowe. Wiosna 2017

Rok 2016 r. upłynął pod znakiem przygotowań do największego w historii rafinerii gdańskiej postoju – **Wiosna 2017**. W 2016 r., w ramach przygotowań do niego, zajmowano się m.in. wyborem wykonawców prac remontowych, zakontraktowaniem aparatów do wymiany, zamawianiem materiałów hutniczych, części zamiennych, osprzętu automatycznego i elektrycznego.

Zakres remontu **Wiosna 2017**, który przeprowadzono w marcu i kwietniu (łącznie **30 dni**), obejmował 55 instalacji produkcyjnych, ponad 1100 aparatów, ok. 1000 rurociągów, ok. 1500 sztuk armatury ręcznej i automatycznej oraz ok. 2000 urządzeń tzw. osprzętu automatycznego. W pracach remontowych wzięło udział ok. **3,5 tysiąca pracowników** z ponad 100 firm zewnętrznych.

W czasie jego trwania wykonano większość podłączeń nowych instalacji, budowanych w ramach **Projektu EFRA**, do istniejących instalacji. Dzięki temu instalacje Projektu EFRA będą mogły zostać płynnie uruchomione po wybudowaniu w 2018 r., bez konieczności zatrzymania całej rafinerii.

Dostępność instalacji produkcyjnych Grupy Kapitałowej LOTOS kształtowała się w 2016 r. na poziomie **99,4%**.

Liczba postojów remontowych w 2016 r. to **16**. Trwały one od 3 do 20 dni, a ich przyczyny to przyczyny to planowane prace remontowe lub nieplanowane nieznaczące awarie.

Kluczowe projekty

EFRA. W stronę efektywnej rafinacji

EFRA, czyli Program Efektywnej Rafinacji, jest kontynuacją technologicznego unowocześniania rafinerii i dopełnieniem starań o pogłębiony przerób ropy naftowej, który zapoczątkowała modernizacja w ramach Programu 10+ zakończonego w 2011 r. Stanowi ona inwestycję w **instalację opóźnionego koksowania**, umożliwiającą bardziej zaawansowany przerób.

Realizacja Projektu EFRA, dzięki połączeniu nowych instalacji z już istniejącymi w obrębie gdańskiej rafinerii przyniesie więcej produktów wysokomarżowych wyprodukowanych z każdej baryłki ropy przerobionej przez rafinerię. EFRA w praktyce oznacza, że:

- zwiększy się marża rafineryjna z każdej przerobionej baryłki surowca o ok. 2 USD/bbl.
- instalacje produkcyjne EFRA wygenerują rocznie dodatkowo ok. 900 tysięcy ton wysokomarżowych paliw. Będzie to skutkowało zwiększeniem wyniku EBITDA o 0,6 mld złotych/rocznie.
- po zakończeniu prac inwestycyjnych i uruchomieniu nowych instalacji z 1 tony ciężkich pozostałości przerobu powstanie ok. 700 kg paliw oraz 300 kg koksu, a rafineria Grupy Kapitałowej LOTOS nie będzie produkować nieopłacalnego ciężkiego oleju opałowego

Zakończenie prac inwestycyjnych planowane jest na **1. połowę 2018 r.** Efektem realizacji projektu EFRA będzie Wskaźnik Kompleksowości Nelsona gdańskiej rafinerii **powyżej 10,5. W 2016 r. wskaźnik Nelsona wyniósł 10.**

- > **Wskaźnik Kompleksowości Nelsona** to współczynnik złożoności procesu przerobczego. Odzwierciedla on intensywność inwestycji w rafinerii, potencjalne koszty stałe oraz potencjał generowania wartości dodanej przez rafinerię. Wskaźnik równy lub wyższy niż 10 posiadają jedynie **wysoce zaawansowane technologicznie rafinerie.**

Podsumowanie 2 lat Projektu EFRA

- > Stopień zaawansowania prac przy realizacji Projektu EFRA na koniec maja 2017 r. wyniósł **73,8%** (plan zakładał 72,8%).
- > Całkowity postęp prac Projektu EFRA na koniec grudnia 2016 r., z uwzględnieniem projektowania, zakupów oraz prac budowlano-montażowych, wyniósł **54,1%**. To o prawie 17% więcej niż zaplanowano (37,2%).
- > Wyprzedzenie realizacji prac wynika głównie z **szybszego tempa zakupów i dostaw: +42,6 p.p.** Dodatkowo, z niewielkim wyprzedzeniem wobec planu wykonano prace budowlano-montażowe: +3,3 p.p.

Co zrobiliśmy w Projekcie EFRA w 2016 r.?

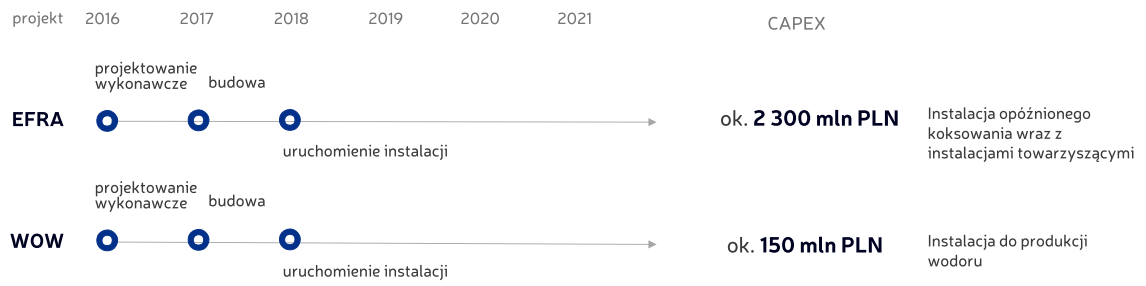
- Do końca 2016 r. uzyskano wszystkie niezbędne pozwolenia na budowę wymagane umową kredytową z instytucjami finansującymi Projekt EFRA.
- Zawarto wszystkie umowy wykonawcze na zakres prac w ramach budowy i modernizacji instalacji i systemów pomocniczych oraz pozostałej infrastruktury.
- Finalizowano prace projektowe i realizowano zakupy urządzeń i materiałów dla głównych instalacji projektu: koksowania i odsiarczania benzyny (DCU/CNHT), instalacji produkcji wodoru (HGU) i destylacji próżniowej hydrowaksu (HVDU).
- Realizowano prace wykonawcze z zakresu instalacji pomocniczych.
- Przeprowadzono przygotowania do remontu Wiosna 2017. Ich celem było sprawne przeprowadzenie prac wykonawczych Projektu EFRA zaplanowanych na czas postoju instalacji rafineryjnych.

Strategia produkcji na lata 2017-2022

Strategia przerobu ropy będzie koncentrowała się na budowaniu konkurencyjności dzięki innowacjom technologicznym (np. EFRA)/utrzymaniu przewagi technologicznej. W wyniku innowacji:

- zakładana jest większa ilość produktów wysokomarżowych (za sprawą inwestycji w nowe technologie, np. budowę kompleksu olefinowego czy produkcję benzyn motorowych z benzyn surowych),
- będziemy wprowadzać nowe produkty na nowe rynki (np. własne wysokomarżowe oleje bazowe wyprodukowane z hydrowaksu),
- produkcja będzie efektywniejsza (dzięki budowie elektrociepłowni na własne potrzeby Grupy Kapitałowej LOTOS).

Produkcja. Projekty rozwojowe. Harmonogram i rentowność

Efektywność w działaniu > Produkcja > Bezpieczna produkcja w Grupie Kapitałowej LOTOS

Bezpieczna produkcja w Grupie Kapitałowej LOTOS

Nasze podejście do zarządzania bezpieczeństwem i zapobiegania awariom na terenie rafinerii zakłada **integralność środków produkcji i bezpieczeństwa**. Bazuje ono m.in. na:

- budowaniu instalacji technologicznych, zgodnie ze standardami i normami (polskimi i zagranicznymi) oraz w oparciu o wieloletnie doświadczenie użytkowania tego typu obiektów,
- eksploatacji instalacji przez przeszkoloną i doświadczoną kadrę,
- realizacji prac remontowych w oparciu o prawo i wypracowane procedury, m.in. zezwolenia na pracę, instrukcje realizacji prac, badanie stanu technicznego urządzeń, dozór urządzeń przez Urząd Dozoru Technicznego i Zakładowy Dozór Techniczny, zlecenie remontów wyspecjalizowanym firmom itd.

W 2016 r. skoncentrowaliśmy się na **zapewnieniu bezpieczeństwa wykonywania zadań w ramach planowanego na 2017 r. postępu remontowego rafinerii**. Przygotowania obejmowały:

- opracowanie zakresu prac remontowych do wykonania oraz zapewnienie zasobów do ich prawidłowej realizacji, w oparciu o wymogi polskiego prawa (Urząd Dozoru Technicznego), wymogi eksploatacyjne (efektywność prowadzonych procesów technologicznych), badania stanu technicznego urządzeń, ich historię remontową oraz doświadczenia z wieloletniej eksploatacji urządzeń.
- zakup części zamiennych i materiałów u sprawdzonych dostawców.
- zakontraktowanie firm wykonawczych wyspecjalizowanych w remontach instalacji petrochemicznych i energetycznych.

RBI i niezawodne instalacje produkcyjne

Od kilku lat jako pierwsi w Polsce wdrażamy metodologię RBI (Risk Based Inspection), czyli system kompleksowego **zarządzania ryzykiem eksploatacji urządzeń ciśnieniowych**, który pozwala przewidywać, kiedy urządzenie może zawieść ze względu na największe narażenie na uszkodzenia. Po całkowitym wdrożeniu RBI praca instalacji w gdańskiej rafinerii będzie bardziej niezawodna, a okres ciągłej pracy rafinerii pomiędzy postojami remontowymi powinien wydłużyć się **z 4 do 5 lat**.

W 2016 r. przeprowadzono analizę ryzyka dla **12 kluczowych instalacji**, których zatrzymanie mogłoby poważnie zakłócić pracę całej rafinerii.

W przypadku awarii. Ćwiczenia dla pracowników produkcji

W 2016 r. zrealizowano **69 ćwiczeń** przygotowujących do właściwego reagowania na awarie. Wzięli w nich udział pracownicy wszystkich zmian roboczych obsługujących instalacje produkcyjne i pracownicy administracyjni – łącznie ponad 1000 osób. Były to ćwiczenia praktyczne z reagowania na sytuacje awaryjne, które mogą wystąpić na instalacjach produkcyjnych.

We wrześniu 2016 r. odbyliśmy ćwiczenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego na instalacjach 930 i 150, gdzie **zasymulowano wyciek trującego siarkowodoru**. Program ćwiczeń obejmował:

- identyfikację źródeł zagrożenia,
- powiadomienie służb ratowniczych i dyspozytora o zdarzeniu,
- ewakuację ludzi z instalacji do punktu zbornego,
- identyfikację ewentualnych ofiar zdarzenia,
- wyłączenie z ruchu i zabezpieczenie dróg wokół instalacji,
- próby opanowania sytuacji przez sterowniczych, załogę na instalacji oraz ratownictwo chemiczne.

W tych ćwiczeniach uczestniczyli, oprócz służb technicznych i bezpieczeństwa z Grupy LOTOS, LOTOS Straż, LOTOS Ochrona, również przedstawiciele Państwowej Straży Pożarnej, Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W ten sposób **sprawdzano współdziałanie wszystkich służb w likwidacji zagrożenia.**

Audyty bezpieczeństwa procesów w rafinerii

Aby zapewnić najlepsze standardy zarządzania bezpieczeństwem, w 2016 r. na terenie rafinerii przeprowadzono zewnętrzny audyt bezpieczeństwa procesów. Audyt prowadziła firma z wieloletnim doświadczeniem we wdrażaniu i ocenie systemów zarządzania bezpieczeństwem procesowym w rafineriach na całym świecie.

Weryfikacji poddano obszary takie jak: integralność zasobów i niezawodność, zarządzanie zmianami, pomiary i wskaźniki, audytowanie, czyli sprawdzenie poziomu umiejętności kierownictwa i ciągłe doskonalenie.

Oprócz analizy dokumentów – procedur i instrukcji, audytorzy sprawdzali konkretne przypadki zdarzeń produkcyjnych, zmian konstrukcyjnych i technologicznych, wyniki audytów i przeglądów oraz dane dotyczące utrzymania ruchu i remontów.

Efektywność w działaniu > Produkcja > Oszczędzamy zużycie energii

Oszczędzamy zużycie energii

[G4-EN1] [OG1] [OG8]

W Grupie Kapitałowej LOTOS funkcjonuje Spis celów środowiskowych i energetycznych, w którym zapisane są 3 cele:

1. Poprawa efektywności energetycznej systemu ogrzewania parowego rurociągów międzyobiektowych.
2. Obniżenie zużycia energii pierwotnej przez rafinerię.
3. Poprawa efektywności energetycznej systemu połączeń międzyobiektowych.

Dla naszej działalności zużycie energii jest najistotniejszym kosztem operacyjnym, dlatego organizacja przykładą szczególną wagę do jej zużycia poprzez:

- dbałość o racjonalne jej wykorzystanie,
- utrzymanie dobrego stanu technicznego urządzeń,
- podejmowanie efektywnych działań inwestycyjnych.

Potwierdzeniem skuteczności takiego podejścia jest osiągnięcie od szeregu lat pozycji jednej z najbardziej efektywnych energetycznie rafinerii w Europie.

Działamy w oparciu o **System Zarządzania Energią EnMS**, którego podstawowym celem jest optymalizacja zużycia energii. Na bieżąco monitoruje się efektywność energetyczną instalacji i realizowanych przez nie procesów cząstkowych. Zespół ds. efektywności energetycznej analizuje poszczególne obszary i uczestniczy w zadaniach, które mają na celu obniżenie zużycia energii.

Grupa Kapitałowa LOTOS realizuje **audyt energetyczny**, którego celem jest określenie potencjału oszczędnościowego i miejsc, w których podjęcie działań organizacyjnych, remontowych czy inwestycyjnych przyniesie najlepsze efekty energetyczne i ekonomiczne.

[G4-EN1]

Zużycie przez Grupę Kapitałową LOTOS surowców w procesie produkcyjnym w 2016 roku

Ropa rosyjska REBCO (Russian Export Blend Crude Oil) stanowiła **75,18 %** całości zakupów. Pozostałą część surowca stanowiły ropy naftowe importowane z innych kierunków, w tym około 220 tys. ton ropy dostarczonej przez Grupę Kapitałową LOTOS Petrobaltic. Dobór rop naftowych do przerobu oparty był na procesie optymalizacji produkcji, by wykorzystać nadarzające się okazje na zwiększenie marży przerobowej rafinerii.

Ropa	Ilość (t)	udział
REBCO	7 808 862	75,18%
ROZEWIE	107 253	1,03%
B8	141 922	1,37%
LITHUANIAN	40 873	0,39%
PGNiG	268 787	2,59%

Ropa	Ilość (t)	udział
gatunki	2 019 585	19,44%
SUMA	10 387 363	100,00%

Inne surowce wsadowe do produkcji rafinerijnej	Ilość (t)	udział
Woda DEMI	322 295	33,32%
FAME (Ester metylowy kwasu tłuszczowego)	36 974	3,82%
oleje napędowe	118 046	12,20%
ETBE (Eter tert-butylowo-etylowy)	12 983	1,34%
etanol	49 318	5,10%
MTBE (Eter tert-butylowo-metylowy)	24 857	2,57%
gaz ziemny	380 561	39,34%
dodatki	2 527	0,26%
inne	19 693	2,04%
SUMA	967 254	100,00%

Zużycie wewnętrzne rafinerii	Ilość (t)	udział
gaz paliwowy	311 130	33,31%
gaz reszkowy	479 815	51,37%
olej opałowy	32 951	3,53%
pozostałe	110 151	11,79%
SUMA	934 047	100,00%

Produkty końcowe	Ilość (t)	udział
benzyny (wraz z reformatami)	1 550 430	14,92%
nafta	520 762	5,01%
ksyleny	71 129	0,68%
olej napędowy diesel	4 509 280	43,40%
olej napędowy	262 059	2,52%
olej opałowy	1 515 381	14,58%
Paliwo żeglugowe MGO	72 074	0,69%
Paliwo lotnicze Jet	637 229	6,13%
Komponenty asfaltowe	594 091	5,72%

Produkty końcowe	Ilość (t)	udział
LPG	186 214	1,79%
oleje bazowe	267 605	2,58%
gacze parafinowe	49 804	0,48%
Plastyfikatory	36 452	0,35%
siarka	98 132	0,94%
pozostałe, w tym 2509 ton gazu opałowego sprzedanego do L.Asfalt	19 812	0,19%
SUMA	10 390 454	100,00%

[OG8]

Zawartość benzenu, siarki i ołowiu w paliwach wyprodukowanych w Grupie LOTOS:

Substancja	j.m.	Wymaganie	2015 r. - ilość	2015 r. - ilość (średnio)	2016 r. - ilość	2016 r. - ilość (średnio)
Benzen (w benzynach)	% V/V	Max. 1,00	0,4 - 0,9	0,7	0,25÷0,94	0,73
Siarka (w benzynach)	mg/kg	Max. 10,0	0,3 - 10,0	2,8	0,1÷8,8	2,3
Siarka (w oleju napędowym)	mg/kg	Max. 10,0	2,0 - 9,6	6,7	2,8÷9,9	6,5
Ołów	mg/kg	Max. 5	<2,5	<2,5	<2,5	<2,5

Sprzedaż i dystrybucja

- 2016 r. był kolejnym rokiem wzrostu wyników operacyjnych. Przychody ze sprzedaży dla Grupy Kapitałowej LOTOS, na poziomie skonsolidowanym, wyniosły **20 931 mln PLN**.
- W 2016 r. spółka LOTOS Kolej zwiększyła udział w polskim rynku towarowych przewozów kolejowych z **9,91% do 10,20%**, utrzymując na rynku pozycję **wicelidera**.
- Spółka LOTOS-Air BP rozpoczęła dostawy paliwa lotniczego dla **Emirates Airline i Air China** i tym samym **poszerzyła pulę globalnych klientów**.
- LOTOS Oil od rozpoczęcia działalności w 2013 roku funkcjonuje już na **57 rynkach zagranicznych całego świata**.
- 2016 r. przyniósł rekordowy wynik sprzedaży detalicznej na stacjach paliw LOTOS. Oczyszczony zysk EBITDA wyniósł w 2016 r. **156 mln zł**.
- Produkty LOTOS o największym udziale w sprzedaży w 2016 r. to olej napędowy (43,4%), benzyny (14,1%) i ciężki olej opałowy (13,6%).
- Grupa Kapitałowa LOTOS w 2016 r. osiągnęła udział w krajowym rynku paliw na poziomie **29,5%**.

Rok 2016 w spółkach. Działania i wyniki sprzedaży

Działalność handlowa Grupy Kapitałowej LOTOS w 2016 r. prowadzona była w ramach Grupy LOTOS oraz jej spółek zależnych: LOTOS Paliwa, LOTOS Oil, LOTOS Asphalt, LOTOS Kolej i LOTOS-Air BP Polska.

Grupa LOTOS prowadziła działalność handlową w kraju (sprzedaż do koncernów zagranicznych) oraz w eksporcie drogą morską i lądową. Spółki zależne prowadziły produkcję i sprzedaż na rzecz poszczególnych branż: paliwowej, olejowej i asfaltowej.

Obszary specjalizacji spółek zależnych prowadzących działalność handlową oraz sprzedaż surowców, produktów i usług Grupy Kapitałowej LOTOS to:

- LOTOS Oil – produkcja i sprzedaż olejów smarowych i smarów oraz sprzedaż olejów bazowych,
- LOTOS Kolej – transport kolejowy,
- LOTOS Asphalt – produkcja i sprzedaż asfaltów,
- LOTOS Paliwa – sprzedaż hurtowa i detaliczna paliw, lekkiego oleju opałowego, zarządzanie siecią stacji paliw LOTOS.

Wybrane działania oraz wyniki spółek w 2016 r.

LOTOS Kolej

- Spółka otworzyła szósty wydział przewozów – w Poznaniu, dzięki czemu rozwija przewozy na terenie Niemiec. W 2016 r., korzystając z usług niemieckich maszynistów, spółka przewiozła **881 tysięcy ton produktów** i planuje tę ilość sukcesywnie zwiększać, tak by w 2017 r. przewieźć 1,1 mln ton produktów, a w 2019 – już 2 mln ton produktów.
- Spółka **rozpoczęła przewozy zbóż i pasz**, do czego upoważnił ją **certyfikat GMP+B4**. Wykorzystywane są do tego nowe wagony należące do LOTOS Kolej.
- W 2016 r. spółka zwiększyła udział w polskim rynku towarowych przewozów kolejowych **z 9,91% do 10,20%**, utrzymując na rynku pozycję **wicelidera, po PKP**. W transporcie **towarów niebezpiecznych** Spółka od lat utrzymuje pozycję **lidera** – w 2016 r. odnotowała tutaj wzrost o 24% (z 5,59 do 6,94 mln ton).

LOTOS-Air BP Polska

- Spółka rozpoczęła dostawy paliwa lotniczego dla **Emirates Airline i Air China**, i tym samym **poszerzyła pułk globalnych klientów**.
- Spółka **powiększyła do 16 własną flotę autocystern**. Jest to najnowsza i najlepsza flota wśród operatorów paliwowego rynku lotniczego w Polsce.
- LOTOS-Air BP rozpoczęła **sprzedaż wprost „do skrzydła” na piątym lotnisku**: Olsztyn-Mazury w Szymanach. Łącznie na 5 lotniskach w Polsce spółka tankuje średnio **350 tys. litrów paliwa dziennie**.
- W 2016 r. spółka osiągnęła rekordowy, kilkunastokrotnie wyższy wynik finansowy, w porównaniu do 2014 r., kiedy rozpoczęła działalność.

LOTOS Asphalt

- W 2016 r. spółka kontynuowała realizację zadania specjalnego – Projektu EFRA. LOTOS Asphalt był w nim odpowiedzialny za **pokrycie dróg nowatorską, tzw. długowieczną nawierzchnią** asfaltową (technologia fullSMA)
- W 2016 r. 47 osób, czyli ponad **20% pracowników spółki**, wzięło udział w konkursie na innowacyjne pomysły.

LOTOS Serwis

- W 2016 r. spółka była odpowiedzialna za utrzymanie ruchu, remonty i inne usługi realizowane na rzecz instalacji produkcyjnych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS oraz prace przy modułach procesowych **platformy Petrobaltic**.
- W 2016 r. spółka otrzymała **Certyfikat Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji** – dowód prawidłowości działań Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

- W drugiej połowie 2016 r. spółka była intensywnie zaangażowana w przygotowania techniczno-organizacyjne do realizacji zadań podczas postoju remontowego **WIOSNA 2017**.

LOTOS Oil

- Opracowano **nowy model funkcjonowania na rynku wewnętrznym**, oparty o komunikowanie jakości i nowoczesności produktów smarnych LOTOS Oil. W obszarze międzynarodowym spółka weszła we współpracę z japońską marką ISUZU.
- Spółka funkcjonuje już na **57 rynkach**. W związku z tym, w 2016 r. otrzymała prestiżowe wyróżnienia: „Ambasadora Polskiej Gospodarki” oraz „Polskiej Firmy – Międzynarodowego Czempiona” pod patronatem MSZ.

LOTOS Petrobaltic

- Kontynuowano prace przy pełnym **zagospodarowaniu złoża B8** – m.in. przy budowie gazociągu do Energobalticu oraz przy modernizacji platformy Petrobaltic.
- **Odnawianie floty** LOTOS Petrobaltic. W grudniu 2016 r. zasilił ją nowoczesny statek zaopatrzenia platform typu PSV – Sylur, który docelowo stanie się statkiem wielozadaniowym.
- Prowadzenie przygotowań do zagospodarowania złóż **B4 i B6**.
- **Umacnianie pozycji na Szelfie Norweskim**, na którym Grupa Kapitałowa LOTOS uzyskała udziały w 5 koncesjach.

Sprzedaż i produkcja ropy i gazu przez Grupę Kapitałową LOTOS Petrobaltic w 2016 roku

Sprzedaż	Kraj	Wolumen (tys. boe)
Ropa i gaz razem	Polska	1 840,00
	Norwegia	6 750,3
	Litwa	365,6

Produkcja ⁽¹⁾	Kraj	Wolumen (tys. boe/d)
Ropa i gaz razem	Polska	5,5
	Norwegia	20
	Litwa	1,1

⁽¹⁾ Dzienna produkcja w boe/d stanowi sumę wolumenu wydobycia węglowodorów w 2016 r. podzieloną przez liczbę dni w roku.

Olej napędowy, benzyny, paliwo lotnicze. Czego sprzedajemy najwięcej?

Wpływ na wzrost sprzedaży krajowej miała głównie **intensyfikacja sprzedaży oleju napędowego i benzyn** (m.in. w wyniku wprowadzenia w sierpniu 2016 r. rządowego Pakietu Paliwowego), czyli kluczowych produktów naftowych i ulokowania ich w bardziej rentownych od eksportu kanałach sprzedaży, czyli detalicznym i hurtowym. Wyższa **sprzedaż paliwa lotniczego** wynika z rozwoju sprzedaży w kanale hurtowym, „do skrzydła”, jak również realizacji kontraktu na dostawy specjalistycznego paliwa F-34 do wojska.

Produkty LOTOS o największym udziale w sprzedaży w 2016 r.

Olej napędowy to produkt, który **miał największy udział w sprzedaży**, podobnie jak w ubiegłych latach. Wolumen sprzedaży oleju napędowego wyniósł w 2016 r. 4797 tys. ton, osiągając tym samym **43,4%** udział w sprzedaży ogółem.

Benzyny to produkt, którego udział w sprzedaży osiągnął poziom **14,1%**. Wielkość wolumenu sprzedaży benzyny w 2016 r. wyniosła 1557 tys. ton, co oznacza wzrost sprzedaży w stosunku do 2015 r. o 0,6%.

Ciężki olej opałowy to produkt z udziałem w sprzedaży na poziomie **13,6%** w 2016 r. Wielkość sprzedaży tej grupy produktów w 2015 r. wyniosła 1477 tys. ton i wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,7%.

W 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS zrealizowała w segmencie produkcji i handlu sprzedaż na rynku krajowym na poziomie 7 026 tys. ton (wobec 6 446 tys. ton w 2015 r. oraz 6282 tys. ton w 2014 r.). Na rynek eksportowy wprowadziła natomiast 3993 tys. ton produktów (wobec 4471 tys. ton w 2015 r. oraz 3824 tys. ton w roku 2014).

Struktura asortymentowa sprzedaży Grupy Kapitałowej LOTOS (w tys. ton)

	2016		2015		zmiana 2016/2015
	tys. ton	% udział	tys. ton	% udział	%
Benzyny	1 557	14,10%	1 547	14,20%	0,60%
Benzyna surowa	521	4,70%	508	4,60%	2,60%
Reformat	45	0,40%	13	0,10%	246,40%
Oleje napędowe	4 797	43,50%	4 853	44,40%	-1,20%
Paliwo bunkrowe	65	0,60%	66	0,60%	-0,30%
Lekki olej opałowy	268	2,40%	251	2,30%	6,70%
Produkty ciężkie ⁽¹⁾	2 118	19,20%	2 099	19,20%	0,90%
Paliwo JET A-1	656	6,00%	556	5,10%	18,00%
Oleje smarowe	60	0,50%	60	0,60%	0,10%
Oleje bazowe	214	1,90%	202	1,80%	6,30%
Gazy płynne	247	2,20%	238	2,20%	4,00%
Ropa naftowa (towar)	195	1,80%	243	2,20%	-19,80%
Pozostałe	276	2,50%	290	2,70%	9,70%
Razem produkty, towary i materiały ropopochodne segmentu produkcji i handlu	11 018	100,0%	10 917	100,0%	1,30%
Gaz ziemny (toe)	675	6,20%	223	2,00%	202,90%
Ropa naftowa (upstream)	151	1,40%	82	0,80%	84,30%
KGN ⁽²⁾	43	0,40%	8	0,10%	-

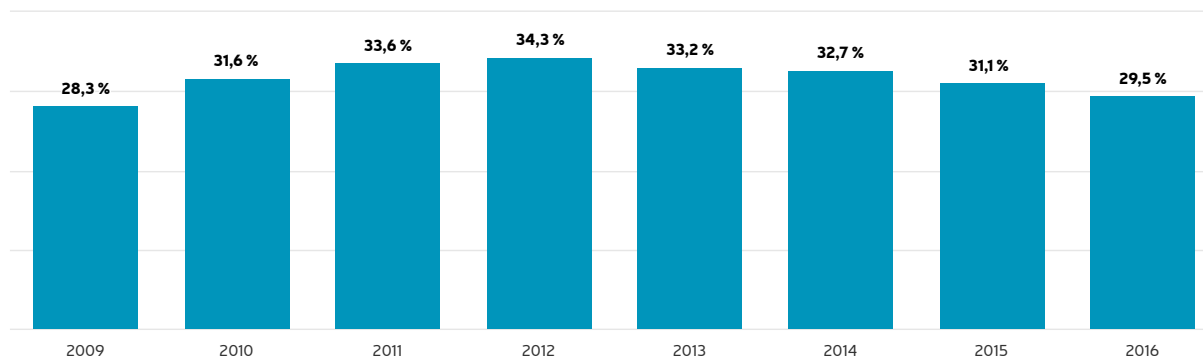
⁽¹⁾ ciężki olej opałowy + asfalty

⁽²⁾ Kondensat gazu naturalnego

Jak sprzedajemy paliwa?

Grupa Kapitałowa LOTOS realizuje sprzedaż paliw na krajowym rynku detalicznym wyłącznie za pośrednictwem spółki **LOTOS Paliwa**. Na rynku hurtowym Grupa Kapitałowa LOTOS realizuje sprzedaż zarówno poprzez Grupę LOTOS – zaopatrując koncerty międzynarodowe oraz kluczowych klientów (przetargi do Agencji Rezerw Materiałowych i Agencji Mienia Wojskowego) oraz za pośrednictwem spółki LOTOS Paliwa – w transakcjach zawieranych z odbiorcami hurtowymi oraz niezależnymi operatorami. W 2016 r. nasz udział w krajowym rynku paliw kształtował się na poziomie **29,5%**.

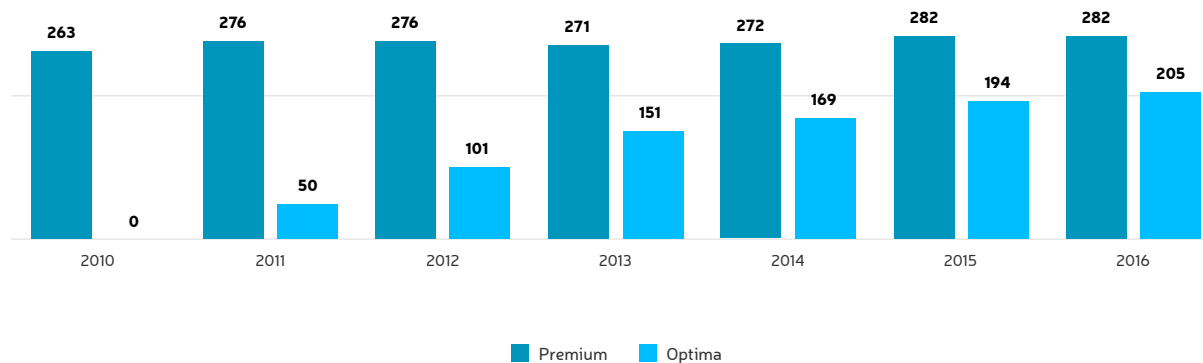
Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w krajowym rynku paliw

11 nowych stacji. Rekordowa sprzedaż detaliczna paliw

2016 to rok z najlepszym wynikiem ze sprzedaży detalicznej paliw. Z jego końcem w sieci LOTOS było 487 stacji, w tym 11 nowych. Optymalizacja działań i rządowy Pakiet Paliwowy polepszyły wyniki finansowe sieci. Oczyszczony zysk EBITDA wyniósł w 2016 r. **156 mln zł**. Dla porównania w 2015 r. było to 112 mln zł, a w 2014 r. 95 mln zł.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku pod marką LOTOS i LOTOS Optima funkcjonowało 487 stacji

Udogodnienia dla klientów

- Do wyniku przyczyniło się wydłużenie łańcucha wartości i rozbudowa modelu sprzedaży. Coraz większe dochody przynoszą na stacjach produkty i usługi pozapaliwowe. Ich rozwijanie było podstawowym wydatkiem budżetu w segmencie sprzedaży w 2016 r., zaś celem – zadbanie o komfort przebywania klientów na stacjach poprzez:
  - rozwijanie usług gastronomicznych, które przyniosły w 2016 r. największy zysk, poza sprzedażą paliw. Nawiązaliśmy stałą współpracę z siecią restauracji Subway,
  - wprowadzenie innych usług, m.in. cashback, usługi motoryzacyjne, wynajem przyczep, myjnie samoobsługowe, płatności mobilne,
  - uruchomienie obiektów z paliwami alternatywnymi (stacje ładowania samochodów elektrycznych w Trójmieście).
- Sprzedaż wsparty działania marketingowe – standaryzacja wyglądu stacji i wprowadzenie przyjaznych dla klientów rozwiązań. Osoby z niepełnosprawnością mogą użyć przycisków do wezwania obsługi, rodzice – skorzystać z przewijaków dla dzieci, motocykliści – z wieszaków na kaski w toalecie, właściciele czworonogów – napoić psy. Każdy podróżny może również bezpłatnie naładować swojego smartfona.

Zarządzanie siecią stacji paliw

Grupa LOTOS realizuje sprzedaż detaliczną poprzez sieć stacji w dwóch segmentach – Premium (LOTOS) i Ekonomicznym (LOTOS Optima). W 2016 r. spółka uruchomiła kolejne stacje LOTOS (11 nowych lokalizacji, w tym 10 stacji własnych CODO oraz 1 w formule franczyzowej DOFO). Rozwój sieci realizowany był w oparciu o plan określający kluczowe lokalizacje z punktu widzenia możliwości konkurowania o klientów flotowych. Istotnym elementem była również potrzeba uzupełnienia zdefiniowanych braków w geograficznym rozmieszczeniu stacji paliw LOTOS.

W ramach wzmocnienia pozycji w strategicznym segmencie stacji autostradowych w 2016 r. włączono do sieci **2 stacje typu MOP** zlokalizowane **przy autostradzie A1** na odcinku Łódź – Gdańsk, w miejscowości **Krzyżanów** (Wschód/Zachód).

	LOTOS PREMIUM 282 stacje	159 stacji CODO 20 stacji MOP 103 stacje DOFO
	LOTOS Optima 205 stacji	121 stacji CODO 84 stacje DOFO

Poszerzanie oferty stacji

Usługa wynajmu samochodów. Współpraca z 99rent

W obszarze tworzenia udogodnień dla klientów stacji Spółka LOTOS Paliwa weszła we współpracę z wypożyczalnią 99rent. Docelowo jej efektem **jest sieć punktów, w których klienci mogą skorzystać z szybkiej i prostej usługi najmu samochodu**. W 2016 r. oferta była dostępna na stacjach LOTOS w **ośmiu miastach** – w Bydgoszczy, Częstochowie, Elblągu, Gdańsku, Krakowie, Radomiu, Warszawie oraz Wrocławiu.

Klienci mogą wybierać spośród aut osobowych oraz małych dostawczych. Procedura najmu jest prosta i pozwala wynająć auto każdemu, kto ukończył 21 lat i ma prawo jazdy od co najmniej 2 lat. Wydanie lub zwrot auta trwa zaledwie kilkanaście minut. Informacje o stacjach, na których można wynająć auto, znajdują się na stronie www.lotos.pl/wyposzczauto.

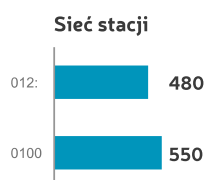
Rozszerzanie sieci sprzedaży detalicznej

W 2016 r. kontynuowano procesy standaryzacyjne stacji paliw Premium, konsekwentnie wzmacniano sieć, włączając nowe obiekty, zarówno w formie CODO (Company Owned Dealer Operated), jak i podpisując nowe umowy z franczyzobiorcami (DOFO – Dealer Owned Franchise Operated). W tym: 10 stacji własnych CODO oraz 1 w formule franczyzowej DOFO.

Strategia w obszarze handlu na lata 2017-2022

Handel: optymalizacja sieci detalicznej, nowatorskie usługi i produkty

Dalsza standaryzacja i rozwój organiczny sieci stacji

- o optymalizacja procesów obsługi i sprzedaży
- o rewitalizacja programu premiowego z wykorzystaniem najnowszych rozwiązań technologicznych
- o nowa jakość punktów gastronomicznych, we współpracy z liderami rynku
- o modernizacja infrastruktury wokół stacji: myjnie, punkty ładowania pojazdów elektrycznych
- o LOTOS Energy Hub, paliwa alternatywne

Nasz cel: nowa jakość na stacjach LOTOS

CAPEX 2017-22: 0,6 mld PLN,
w 2018 roku decyzja
o alokacji części
z 3,3 mld PLN CAPEX

Szanse akwizycyjne

- o ciągłe poszukiwanie możliwości nieorganicznego uzupełnienia sieci
- o wykorzystanie potencjalnych szans do przejęcia komplementarnych sieci stacji paliw

Efektywna dystrybucja i logistyka

[G4-EN25]

Innowacyjny system monitoringu dostaw

W 2016 r. nowoczesny system monitoringu dostaw spółki LOTOS Paliwa został rozbudowany o unikalny w skali całej branży paliwowej **system wideomonitoringu**.

System FDMS (Fuel Delivery Monitoring System, czyli system zdalnego monitoringu dostaw paliw) podnosi bezpieczeństwo dostaw, ogranicza możliwości pogorszenia jakości produktu oraz jego straty w transporcie drogowym, poprzez pełną kontrolę nad pojazdem, ładunkiem i pracą kierowcy, na każdym etapie przewozu.

LOTOS Paliwa **korzysta z usług siedmiu przewoźników**, dlatego niezbędne były skoordynowane działania obejmujące przewóz paliw do stacji własnych oraz na potrzeby klientów zewnętrznych.

System FDMS składa się z kilku autonomicznie działających, ale **zintegrowanych elementów**. Są to:

- system geolokalizacji,
- system plomb elektronicznych,
- system kontroli reszkowania komór,
- system zapobiegający mieszaniu paliw w cysternach,
- system monitoringu wideo.

Poszczególne elementy FDMS są już stosowane w branży paliwowej, jednak po uruchomieniu platformy internetowej integrującej dane ze wszystkich systemów i uruchomieniu wideomonitoringu na cysternach, to właśnie spółka LOTOS Paliwa ma najbardziej innowacyjny system monitorowania dostaw paliw w Polsce.

Efektywność środowiskowa

[G4-EN20] [OG7]

- Organizacja nie emituje substancji zubożających warstwę ozonową (HCFC). Spółka LOTOS Paliwa, zastąpiła czynniki HCFC czynnikami HFC. W 2016 r. z klimatyzatorów na stacjach paliw wyemitowano łącznie 150 kg HFC.

[G4-EN25]

- Łączna waga przetransportowanych w 2016 r. przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS odpadów niebezpiecznych to 23378,5 ton. Łączna waga przetworzonych przez Grupę odpadów niebezpiecznych to 13954,95 tony.

- Procent odzyskanych materiałów ze sprzedanych produktów i ich opakowań, według kategorii materiału, przez spółki LOTOS Oil i LOTOS Paliwa:

[G4-EN28]

LOTOS Oil

Nazwa	Oleje smarowe	Opakowania niebezpieczne	Opakowania	Preparaty smarowe
Ilość produktów i odzyskanych materiałów opakowaniowych w okresie raportowania	17 122,5	3,5	1 667,0	1 513,1
Ilość sprzedanych produktów w okresie raportowania	34 245,1	17,5	2 732,8	6 304,4
Procent odzyskanych materiałów ze sprzedanych produktów i ich opakowań	50%	20%	61%	24%

[G4-EN28]

LOTOS Paliwa

Nazwa	2016
Ilość produktów i odzyskanych materiałów opakowaniowych w okresie raportowania	110 123,75
Ilość sprzedanych produktów w okresie raportowania	180 530,7
Procent odzyskanych materiałów ze sprzedanych produktów i ich opakowań	61%

Nasze wyniki w obszarze środowiska

[OG1] [G4-EN6] [G4-EN14]

W 2016 r. konsekwentnie realizowaliśmy działania na rzecz ograniczenia zużycia energii – jest ono bowiem najistotniejszym kosztem operacyjnym. Dlatego ograniczenie zużycia energii jest też podstawowym celem Systemu Zarządzania Energią EnMS, opartego o normę [ISO 50001](#) i *Polityki Energetycznej* spółki.

- Dzięki Systemowi EnMS na bieżąco monitorujemy efektywność energetyczną instalacji i realizowanych przez nie procesów cząstkowych. **Zespół ds. efektywności energetycznej** analizuje poszczególne ich obszary i uczestniczy w zadaniach, które mają na celu obniżenie zużycia. Nadzór nad urządzeniami odpowiedzialnymi za zużycie energii ma charakter kompleksowy i cykliczny, a jego celem jest utrzymanie wysokiej sprawności wymiany ciepła w procesach technologicznych.
- Bieżący monitoring energochłonności łączymy z prowadzonymi procesami, tak, aby ocena efektywności operacyjnej przerobu ropy naftowej była jak najbardziej adekwatna. Organizacja realizuje audyt energetyczny, podczas którego określamy potencjał oszczędnościowy i miejsca, w których podjęcie działań organizacyjnych, remontowych czy inwestycyjnych przyniesie najlepsze efekty energetyczne i ekonomiczne.
- > Potwierdzeniem skuteczności naszego podejścia do zarządzania zużyciem energii jest pozycja jednej z najbardziej efektywnych energetycznie rafinerii w Europie.

Reasumując, działania na rzecz obniżania zużycia energii i wdrażane przez nas w ostatnich latach i ciągle doskonalone procedury dotyczą:

- racjonalnego wykorzystania energii,
- optymalnego prowadzenia procesów technologicznych,
- utrzymania właściwego stanu infrastruktury odpowiedzialnej za zużycie energii,
- inwestycji poprawiających efektywność energetyczną,

- nabywania usług i aktywów, z uwzględnieniem wpływu ich energochłonności na koszty użytkowania w perspektywie długofalowej.

[G4-EN3]

Zużycie energii wewnątrz organizacji

		Wartości (GJ)
Całkowite zużycie energii z surowców nieodnawialnych (własnych bądź zakupionych)	węgiel	274 453
	gaz ziemny	7 909 737
	olej napędowy	623 026
	gaz opałowy	12 802 988
	gaz reszkowy, specjalny, złożowy	3 825 240
	olej opałowy ciężki	0
	olej opałowy lekki	1 364 562
	olej żeglugowy	0
	LPG (jeśli używany do wytwarzania ciepła)	0
Suma	Suma zużycia	26 800 006
Całkowite zużycie energii z surowców odnawialnych (własnych bądź zakupionych)		0
Suma	Suma zużycia	0
Całkowite zużycie energii zakupionej	energia elektryczna	6 047 734
	energia cieplna (w tym zużycie pary, zużycie energii chłodniczej)	127 187
Suma	Suma zużycia	6 174 921
Całkowita sprzedaż produkowanej we własnym zakresie energii	Całkowita sprzedaż energii elektrycznej	171 059
	Całkowita sprzedaż energii cieplnej (netto)	299 037
	Całkowita sprzedaż energii chłodniczej	0
	Całkowita sprzedaż pary	208 953
Suma	Sprzedaż	679 049
Całkowite zużycie energii w organizacji		32 295 878

Z **zasobów wody** korzystamy w oparciu o posiadane pozwolenia wodnoprawne i zintegrowane. Analizy wpływu poboru wody na środowisko potwierdzają, że nasza działalność nie wpływa w sposób istotny na funkcjonowanie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo, a pobierana ilość wody utrzymywana jest dużo poniżej dopuszczalnych wielkości.

[G4-EN8]

Pobór wody według źródła

Łączna objętość wody pobranej przez Spółkę wg źródła	[m³]
wody z rzek	3 983 623,0
wody z jezior	0,0
woda morska	557 229,6
wody z obszarów podmokłych	0,0
wody podziemne	370 705,0
woda deszczowa bezpośrednio zebrana i przechowywana przez organizację	0,0
dostawy wody z sieci miejskiej	314 354,8
wody odpadowe pochodzące od innej organizacji	0,0
SUMA	5 225 912,4

Procesy zużywające znaczne ilości wody:

- Elektrociepłownia – produkcja mediów (Grupa LOTOS S.A.) - 2 984 550,0 m³
- Rafineria – woda chłodnicza obiegowa (Grupa LOTOS S.A.) - 1 409 420,0 m³
- Zatlaczanie wody morskiej do złoża B3+B8 (LOTOS Petrobaltic) - 557 229,6 m³
- Produkcja wody dekarbonizowanej (LOTOS Infrastruktura) - 270 659,0 m³
- Elektrociepłownia, produkcja pary grzewczej i technologicznej (RCEkoenergia) - 135 766,0 m³

[G4-EN10]

Odsetek i łączna objętość wody podlegającej recyklingowi i ponownemu wykorzystaniu

Objętość (m³)	ŁĄCZNIE
Objętość wody łącznie pobranej przez organizację	8 989 958,4
Objętość wody powtórnie wykorzystanej lub poddanej recyklingowi	4 334 196,6
Ilość wody powtórnie wykorzystanej lub poddanej recyklingowi jako odsetek wody pobranej przez organizację	48,2%

Działalność firmy nie wywiera negatywnego **wpływu na różnorodność biologiczną** w bezpośrednim otoczeniu rafinerii i na jej terenie, co zbadaliśmy dzięki inwentaryzacji przyrodniczej. Kwestią wpływu na bioróżnorodność Grupa Kapitałowa LOTOS zajmowała się przez ostatnich kilka lat – było to jedno z działań w ramach Strategii CSR obowiązującej do 2015 r.

W jej ramach, w 2014 r. i 2015 r., przeprowadziliśmy kompleksową inwentaryzację przyrodniczą na terenie rafinerii i w jej otoczeniu oraz zidentyfikowaliśmy najbardziej wartościowe przyrodniczo lokalizacje. Raport z inwentaryzacji jest punktem wyjścia do prowadzenia w nich działań monitoringowych, które są zaplanowane na okres po realizacji Projektu EFRA (2018 r.).

W 2016 r. nie było potrzeby prowadzenia prac dotyczących zagadnień związanych z różnorodnością biologiczną na terenie i w bezpośrednim otoczeniu rafinerii.

[OG4]

Liczba i procentowy udział istotnych lokalizacji działalności, w których rozpoznano i monitorowano ryzyko dla bioróżnorodności

Całkowita liczba istotnych obszarów działalności	Liczba istotnych obszarów działalności, które zostały poddane ocenie pod kątem ryzyka dla bioróżnorodności	Odsetek istotnych obszarów działalności, które zostały poddane ocenie pod kątem ryzyka dla bioróżnorodności
1	1	100%

Całkowita liczba istotnych obszarów działalności, w których rozpoznano ryzyko dla bioróżnorodności	Odsetek istotnych obszarów działalności, w których rozpoznano ryzyko dla bioróżnorodności	Liczba istotnych obszarów działalności, w których rozpoznano ryzyko dla bioróżnorodności i w których wdrożono i monitorowano plan działań na rzecz bioróżnorodności
1	1	0%

[OG6]

Objętość spalonych w pochodni na wolnym powietrzu i wypuszczonych do atmosfery węglowodorów

Lokalizacja	Objętość gazów skierowanych do spalania [tys. m ³]	Objętość gazów wypuszczonych do atmosfery [tys. m ³]
Polska	7238,81	0
Wody międzynarodowe, Polska wyłączna strefa ekonomiczna (platforma LOTOS Petrobaltic i Platforma BB)	15773,28	0
SUMA	23012,09	0

[G4-EN11]

Lokalizacja posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych gruntów zlokalizowanych w obszarach chronionych lub obszarach o dużej wartości pod względem bioróżnorodności poza obszarami chronionymi bądź przylegających do takich obszarów.

Kluczowa lokalizacja Grupy LOTOS - rafineria w Gdańsku - nie znajduje się na terenie obszarów chronionych ani z takimi bezpośrednio nie sąsiaduje. Najbliższy obszar chroniony - rezerwat Ptasi Raj, obszar Natura 2000 - znajduje się ponad 4 km na północny-wschód od zakładu.

W roku 2016 Spółka LOTOS Paliwa włączyła do swojej sieci jedenaście obiektów - stacji paliw. Analizy przeprowadzone na etapie budowy lub włączania istniejących obiektów pozwalały na stwierdzenie, że nie dochodzi do potencjalnego wpływu na obszary cenne przyrodniczo, nowe inwestycje nie oddziałują na tereny objęte krajową strategią ochrony bioróżnorodności.

Elektrociepłownia spółki Energobaltic, położona we Władysławowie, u nasady Półwyspu Helskiego, sąsiaduje z Nadmorskim Parkiem Krajobrazowym, który należy do obszaru Natura 2000. Tereny zarządzane przez spółkę, na których prowadzona jest działalność elektrociepłowni, nie wchodzi w skład tego obszaru chronionego.

Spółka LOTOS Geonafta wydobywa ropę i gaz ze złóż lądowych w 5 lokalizacjach w okręgu Kretynga na Litwie. Działalność prowadzona jest w bliskim sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo z uwagi na ekosystemy wodne (Natura 2000). Od terenu, na którym spółka prowadzi swoje prace, dzieli je jednak odległość 600-700 metrów.

Najistotniejszym źródłem wpływu na środowisko wynikającym z naszej działalności, zarówno dla bezpośredniego otoczenia instalacji, jak i terenów położonych w większej odległości od rafinerii, jest **emisja gazów do atmosfery**. Stąd też przywiązujemy największą wagę do tego, aby procesy powodujące emisję zanieczyszczeń do powietrza przeprowadzane były w oparciu o najlepsze dostępne techniki i praktyki, minimalizujące oddziaływanie zakładu w tym zakresie.

Od 2011 r. naszym istotnym celem jest coroczne obniżanie współczynnika emisyjności dwutlenku węgla (CO₂) w gdańskiej rafinerii, wyrażonego w kg CO₂/CWT. Założony cel zrealizowaliśmy również w 2016 r.

29,1 kg CO₂/CWT – do takiego poziomu obniżyliśmy średnią wartość współczynnika emisyjności instalacji gdańskiej rafinerii, względem 29,8 kg CO₂/CWT w 2015 r.

Dokonałiśmy tego m.in. poprzez doprowadzenie w 2012 r. gazu ziemnego do rafinerii i zastosowaniu go jako paliwa w elektrociepłowni oraz surowca do produkcji wodoru, przy jednoczesnej minimalizacji zużycia ciężkiego oleju opałowego, do zaspokojenia potrzeb energetycznych zakładu.

[G4-EN15]

Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych

Emisje bezpośrednie gazów cieplarnianych	[tCO₂e]
Emisja związana z wytwarzaniem energii elektrycznej	28 083
Emisja związana z wytwarzaniem ciepła	1 326 738
Emisja z procesów chłodniczych i wytwarzania pary	47 322
Emisja z przetwarzania fizycznego i chemicznego	628 331
Emisje węglowodorów fluoru (HFC)	0
Emisje związane z transportem materiałów, produktów i odpadów	175
Suma emisji bezpośrednich	2 030 649

Działania / procesy o szczególnym znaczeniu (o ile stanowią istotny udział w całkowitych emisjach organizacji)	Emisje gazów cieplarnianych [tCO₂e] 2016

Produkcja ciepła w elektrociepłowni	282 019
Produkcja rafineryjna	1 617 919
Emisja z procesów wydobywczych - spalanie paliw kopalnych na potrzeby energetyczne platform oraz spalanie gazu odpadowego na spalarce	78 437

[G4-EN16]

Pośrednie emisje gazów cieplarnianych

Emisje pośrednie gazów cieplarnianych	[tCO ₂ e]
Emisja wynikająca z zakupionej na potrzeby organizacji energii elektrycznej	545 560,3
Emisja wynikająca z zakupionej na potrzeby organizacji energii cieplnej	1 115,0
Emisja wynikająca z zakupionej na potrzeby organizacji energii użytej do chłodzenia lub pary	0,0
Suma emisji pośrednich	546 675,3

[G4-EN18]

Intensywność emisji gazów cieplarnianych

Intensywność emisji CO ₂	Grupa LOTOS SA	Energobaltic	Asfalt	RCEkoenergia
Wielkość emisji CO ₂	1 899 938 MgCO ₂	8 055 MgCO ₂	15 378 MgCO ₂	29 565 MgCO ₂
Wartość produkcji	65 289 Mg	145 190 GJ	673 593 Mg	297399,3 GJ
Wskaźnik intensywności emisji CO ₂ (w tonach CO ₂ /mboe, lub w odniesieniu do innego czynnika produkcji)	29,1 kgCO ₂ /CWT	0,06 MgCO ₂ /GJ	0,02 MgCO ₂ /Mg	0,10 MgCO ₂ /GJ

Wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza były zgodne z dopuszczalnymi parametrami, określonymi w pozwoleniu zintegrowanym (obejmującym nasze spółki).

[G4-EN21]

Emisja związków NO_x, SO_x, i innych istotnych związków emitowanych do powietrza

Emisja związków No _x , So _x , i innych istotnych związków emitowanych do powietrza	Łącznie
NO _x	1281,32
SO _x	1852,049
Trwałe zanieczyszczenia organiczne (POP)	0

Emisja związków No_x, So_x, i innych istotnych związków emitowanych do powietrza	łącznie
Lotne związki organiczne (VOC)	66584,234
Niebezpieczne zanieczyszczenia powietrza (HAP)	3,3
Pyły (PM)	298,633
Inne standardowe kategorie emisji do powietrza	41244,686

Intensywność emisji w procesie produkcji ropy naftowej i gazu	łącznie
NO _x	46,338
SO _x	4,447
Lotne związki organiczne (VOC)	388,334
Pyły (PM)	4,576

Jakość **oczyszczonych ścieków** od lat utrzymywana jest na wysokim poziomie. Regularnie prowadzone badania potwierdzają, że odprowadzane ścieki spełniają wymagane parametry.

W 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, dążyliśmy do utrzymywania parametrów ścieków na poziomie niższym niż 50% wartości dopuszczalnych, zgodnie ze Strategią CSR obowiązującą w naszej firmie do 2015 r.

[G4-EN22]

Całkowita objętość ścieków, według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia

Miejsce odprowadzenia ścieków	ŁĄCZNIE
Do wód podziemnych	0,0
Do wód powierzchniowych (do jezior, rzek, etc.)	6 531 834,9
Do przedsiębiorstw komunalnych	220 882,0
Suma całkowitej ilości ścieków	6 752 716,9

Sposób uzdatniania ścieków	ŁĄCZNIE
Przez organizację	6 531 834,9
Przez zakład oczyszczania ścieków	220 882,0
Suma uzdatnianych ścieków	6 753 186,9
Inne	470,0

Preferujemy najbardziej korzystne dla środowiska metody **zagospodarowania odpadu**, takie jak recykling i odzysk, natomiast wyraźnie ograniczamy metody mniej ekologiczne, takie jak spalanie bez odzysku energii, składowanie i inne formy utylizacji.

Dlatego w obszarze postępowania z odpadami dążymy do tego, aby możliwie największa ich część była przekazywana odbiorcom zewnętrznym, którzy poddadzą je procesom odzysku lub recyklingu. Aż 99,4% odpadów przekazanych przez nas w 2016 r. odbiorcom zewnętrznym poddanych zostało przez nich procesom odzysku lub recyklingu.

[G4-EN23]

Całkowita waga odpadów według rodzaju odpadu oraz metody postępowania z odpadem

Całkowita waga odpadów bezpiecznych i niebezpiecznych według metody postępowania	SUMA [MG]	
	odpady niebezpieczne	odpady bezpieczne
Powtórne wykorzystanie odpadu	0,0	67,8
Recykling (w tym recykling organiczny, np., kompostowanie)	51,4	42,8
Odzyskiwanie (w tym odzysk energii)	8 162,1	7 912,4
Spalanie (albo wykorzystanie jako paliwo)	1 044,1	20,3
Składowanie na składowiskach odpadów	5,7	29,6
Wprowadzanie do głębokich studni	0,0	0,0
Przechowywanie na terenie zakładu	2 335,4	18,4
Inne	412,3	713,7
SUMA	12 011,0	8 805,0

W tym obszarze realizujemy postanowienia decyzji oraz przepisów prawa unijnego i krajowego. Dokładamy starań, aby gospodarka odpadami prowadzona była w sposób bezpieczny dla środowiska.

[G4-EN25]

Łączna waga przetransportowanych w 2016 r. przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS odpadów niebezpiecznych to 23378,5 ton. Łączna waga przetworzonych przez Grupę odpadów niebezpiecznych to 13954,95 tony.

[G4-EN24]

W 2016 r. nie stwierdzono istotnych wycieków w Grupie Kapitałowej LOTOS. Niemniej każdy z zakładów produkcyjnych Grupy jest właściwie przygotowany na taką ewentualność. Na ich terenie obowiązuje szereg procedur, których celem jest skuteczne zapobieganie wyciekom i odpowiednie reagowanie na nie. Służy temu też Ratownictwo Chemiczne, specjalistyczny zespół funkcjonujący w naszej firmie. Ewentualne odpady powstałe w wyniku wycieku (np. gleby zanieczyszczone substancjami ropopochodnymi) przekazywane są wyspecjalizowanym firmom, które zajmują się ich zagospodarowaniem zgodnym z prawem.

Ograniczanie naszego oddziaływania na środowisko traktujemy w sposób strategiczny. Dzięki temu rafineria – nasz największy zakład przemysłowy – należy obecnie do najbardziej ekologicznych rafinerii europejskich.

Wybierając, a potem wprowadzając innowacyjne rozwiązania, zawsze uwzględniamy synergię między potrzebami spółki a korzyściami dla otoczenia, zwłaszcza środowiska naturalnego.

[G4-EN29]

W 2016 r. nie nałożono na spółki Grupy Kapitałowej LOTOS żadnej kary za nieprzestrzeganie praw i regulacji w obszarze ochrony środowiska.

[G4-EN31]
Łączne wydatki i inwestycje przeznaczone na ochronę środowiska według typu

Łączne wydatki i inwestycje przeznaczone na ochronę środowiska	SUMA
koszty utylizacji odpadów, oczyszczania emisji oraz rekultywacji (PLN)	63 129 077
koszty i nakłady inwestycyjne w zakresie zapobiegania i zarządzania ochroną środowiska (PLN)	149 323 135

Dotyczy spółek: Grupa LOTOS, Energobaltic, LOTOS Asphalt, LOTOS Biopaliwa, LOTOS Infrastruktura, LOTOS Kolej, LOTOS Lab, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa, LOTOS Petrobaltic, LOTOS Serwis, LOTOS Straż, LOTOS Terminale, RCEkoenergia

Łączne wydatki i inwestycje przeznaczone na ochronę środowiska	SUMA
koszty utylizacji odpadów, oczyszczania emisji oraz rekultywacji (EUR)	222177
koszty i nakłady inwestycyjne w zakresie zapobiegania i zarządzania ochroną środowiska (EUR)	8901

Dotyczy spółki: LOTOS Geonafta

[G4-EN34]

Liczba skarg związanych z oddziaływaniem na środowisko	Grupa LOTOS S.A., Energobaltic, Geonafta, LOTOS Asphalt, LOTOS Infrastruktura, LOTOS Kolej, LOTOS Oil, LOTOS Paliwa, LOTOS Petrobaltic, LOTOS Terminale, RCEkoenergia
łączna liczba skarg związanych z oddziaływaniem na środowisko, zgłoszonych w okresie raportowania w formalnym procesie zgłaszania skarg	4
Liczba zgłoszonych spraw, które zostały skierowane do rozpatrzenia	3
Liczba zgłoszonych spraw, które zostały rozwiązane	3
łączna liczba skarg związanych z oddziaływaniem na środowisko, które wpłynęły przed okresem raportowania, a zostały rozwiązane w okresie raportowania	0

Do LOTOS Paliwa nie wpłynęła bezpośrednia skarga na działalność środowiskową Spółki, jednak na skutek dwóch skarg złożonych do starostw powiatowych, wykonane zostały pomiary hałasu na dwóch stacjach paliw. Wykazano przekroczenia norm hałasowych i nałożono na Spółkę decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu, zobowiązującą nas do jego ograniczenia. Na obu stacjach w 2016 r. powstały ekrany akustyczne. Obecnie trwa postępowanie o uznanie dotrzymania przez spółkę norm hałasowych.

[OG13]

W 2016 r. odnotowaliśmy 5 zdarzeń klasyfikowanych jako wypadki poziomu drugiego wg normy API RP 754. Wszystkie miały miejsce na terenie rafinerii, dotyczyły rafinacji i nie wywarły szkód środowiskowych. Dzięki systemom zabezpieczeń i ochrony oraz sprawnemu działaniu naszych służb ratowniczych nie wpłynęły one w znaczący sposób na pracę rafinerii.

W 2016 r. nie odnotowaliśmy w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS żadnego zdarzenia klasyfikowanego jako wypadek poziomu pierwszego według normy API RP 754.

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 7.3. Ochrona środowiska

06

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych > Z kim i dlaczego prowadzimy dialog?

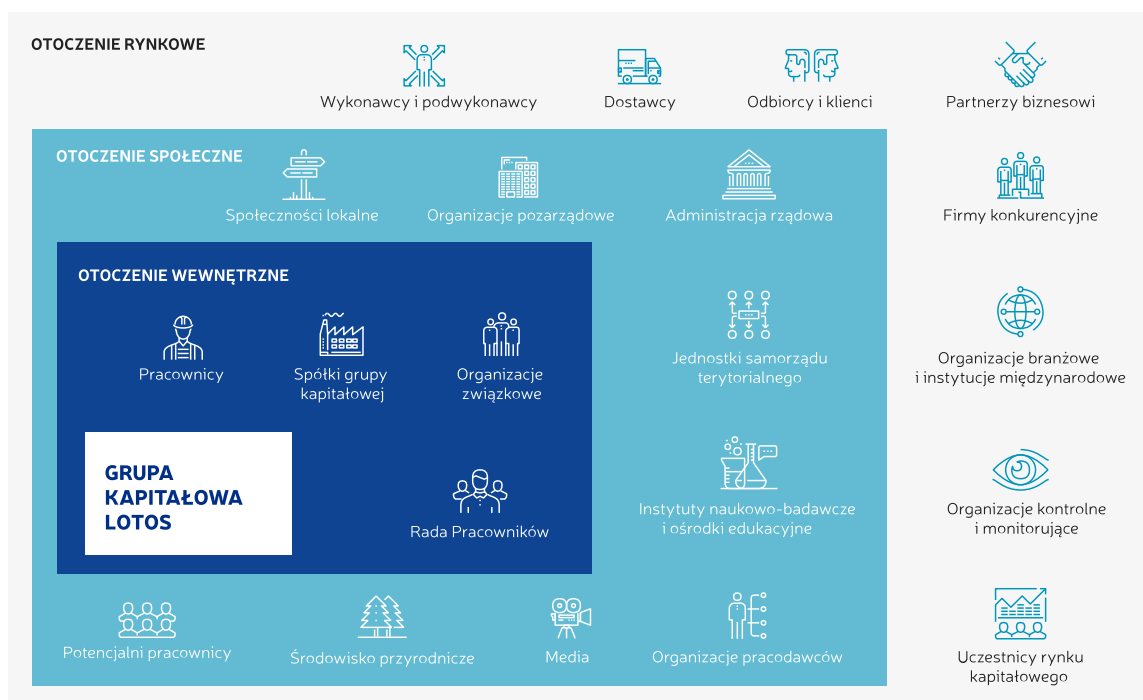
Z kim i dlaczego prowadzimy dialog?

[G4-24] [G4-25] [G4-26]

Kluczowych interesariuszy identyfikujemy w oparciu o:

- wpływ, jaki wywierają na organizację,
- wpływ, jaki organizacja wywiera na nich,
- regiony kluczowe dla naszej działalności: województwo pomorskie na północy Polski oraz Czechowice - Dziedzice i Jasło na południu.

Mapa interesariuszy

Nasi interesariusze doceniają aktywność Grupy Kapitałowej LOTOS na wielu polach, czego przejawem są liczne nagrody, przyznane nam w samym tylko 2016 roku.

W sposób aktywny rozmawiamy zarówno z otoczeniem społecznym, jak i rynkowym. Formuła i częstotliwość dialogu zależy od danej grupy interesariuszy i zaprojektowana jest tak, aby wzajemne relacje pozwoliły obydwu stronom czerpać z nich korzyści. Do naszych najważniejszych działań w tym obszarze należy:

-
- systematyczne badanie satysfakcji klientów i kontrahentów,
  - regularna wymiana informacji z uczestnikami rynku kapitałowego, z wykorzystaniem serwisu Relacji Inwestorskich, a także podczas organizowanego Road Show,
  - zgodne z bieżącym zapotrzebowaniem kontakty z regulatorami i organizacjami kontrolnymi i monitorującymi,
  - dialog z pracownikami, w ramach bieżącej pracy a także z wykorzystaniem związków zawodowych, czy regularnego mierzenia ich satysfakcji z pracy.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych > Po pierwsze, bezpieczeństwo

Po pierwsze, bezpieczeństwo

- Wprowadzone procedury i działania na rzecz bezpieczeństwa skutkowały brakiem wypadków przy pracy, podczas realizacji projektu EFRA w 2016 r.
- W 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS rozpoczęła ujednolicenia systemu bezpieczeństwa pracy we wszystkich spółkach, w ramach Programu Partner.

EFRA bez wypadków przy pracy

Jednym z naszych kluczowych celów operacyjnych Grupy Kapitałowej LOTOS w 2016 r. było budowanie kultury bezpieczeństwa w rafinerii na terenie Projektu EFRA. Pod koniec grudnia 2016 r. pracowało na nim ok. 600 osób, a docelowo ta liczba będzie 2-krotnie większa.

Postępy w realizacji Projektu EFRA **bez wypadków przy pracy, skutkujących zwolnieniem lekarskim**, udało się osiągnąć, dzięki podjęciu kompleksowych działań skoncentrowanych wokół bezpieczeństwa, m.in.:

- Uzgodnieniu **zasad bezpieczeństwa** (HSE), obowiązujących wszystkich podwykonawców na terenie, na którym powstają instalacje Projektu EFRA. Spisane zasady udostępniono wykonawcom w portalu kontrahenci.lotos.pl. [Więcej informacji](#)
- Przetestowaniu i wprowadzeniu **Portalu HSE** – nowatorskiego programu informatycznego, który pomaga w zarządzaniu sprawami bezpieczeństwa w Projekcie EFRA.
- Regularnemu wydawaniu **newslettera BHP**, w którym na bieżąco przekazywane są pracownikom informacje na temat bezpieczeństwa na terenie objętym Projektem.
- **Opiniowaniu przez Grupę Kapitałową LOTOS dokumentacji podwykonawców–projektantów** instalacji i rozmowy z nimi. Zapoznawaniu ich ze standardami bezpieczeństwa pracy i ochrony przeciwpożarowej Grupy Kapitałowej LOTOS. Ponadto: opiniowaniu planów BIOZ (Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia), instrukcji bezpiecznego wykonywania robót oraz aktualizowaniu wewnętrznych procedur Grupy Kapitałowej LOTOS.
- Wdrożeniu **regularnych, cotygodniowych przeglądów BHP** terenu budowy, z udziałem dyrektora Projektu EFRA.
  - Specjalnie na potrzeby Projektu EFRA **zapewniliśmy dodatkową karetkę z wyposażeniem reanimacyjnym** (oprócz stale dostępnej w rafinerii, z lekarzem w składzie). Na jej pokładzie jest dwóch ratowników medycznych, ekipa karetki pozostaje w gotowości przez cały tydzień, oprócz niedziel.
- Wdrożeniu **programu motywacyjnego** "Pracuję bezpiecznie". Docenieniu tych, którzy – poprzez wykonywanie swoich obowiązków w bezpieczny sposób – stali się ambasadorami bezpieczeństwa na terenie Projektu EFRA.
- Wzmocnieniu nadzoru służb BHP wykonawców na terenie prowadzonych robót: na każdym **80 pracowników** zewnętrznego wykonawcy projektu EFRA przypada co najmniej **1 specjalista BHP**.
- Wykonawcy zobowiązani są do zorganizowania cotygodniowych spotkań dla pracowników, na których omawiane są wyłącznie sprawy BHP.

- Zrealizowaliśmy **cykl wydarzeń szkoleniowych i komunikacyjnych**, które przyczyniły się do budowania kultury bezpieczeństwa na terenie Projektu, w tym np.:
  - **Demo bus – mobilny wóz szkoleniowy na terenie rafinerii**
Aby ułatwić jak największej liczbie pracowników Projektu EFRA udział w wydarzeniach edukacyjnych na temat bezpieczeństwa, zorganizowano je bezpośrednio na placu budowy, przy zaangażowaniu wozu szkoleniowego – demo busa. Podjęliśmy temat ochrony wzroku, który budzi wśród naszych pracowników największą wątpliwość. Podczas spotkań z pracownikami specjaliści, wprost z pokładu demo busa, mówili o tym, czym różnią się od siebie modele okularów ochronnych dostępnych na rynku, jak dopasować model do indywidualnych potrzeb czy jak czytać oznaczenia i symbole, którymi okulary są opatrzone. Akcję wsparł konkurs na hasło na temat ochrony wzroku, skierowany do pracowników firm podwykonawczych.
  - **Światowy Dzień Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia**
To 2 dni szkoleń, prelekcji i pokazów dla pracowników Projektu EFRA, zarówno z Grupy Kapitałowej LOTOS, jak i dla osób zatrudnionych przez podwykonawców. W programie były m.in.: szkolenie wewnętrzne dla osób zarządzających BHP w Projekcie, tzn. pracowników Biura Realizacji Projektu EFRA i Biura Wsparcia Inżynierskiego Projektu EFRA. Tematyka: BHP i odpowiedzialność w procesie inwestycyjnym oraz kluczowe wymagania z zakresu bezpieczeństwa Projektu EFRA. Ponadto: zajęcia, symulacje i pokazy praktyczne dla pracowników budowy, w tym z obszarów obciążonych największym ryzykiem prac na wysokości.
  - Edukacji pracowników na temat BHP służyły też **VII Dni Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy**. Ich miejscem również była rafineria. W programie znalazł się m.in. konkurs Omnibus, czyli drużynowe mistrzostwa wiedzy o BHP, w których wzięli udział pracownicy Grupy Kapitałowej LOTOS w zespołach 2-osobowych.

Ujednolicanie systemu BHP. Program Partner

W 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS weszła w proces ujednolicenia systemu bezpieczeństwa pracy we wszystkich spółkach, czyli **Program Partner**.

Jego celem jest:

- doradztwo, wymiana doświadczeń, wiedzy i dobrych praktyk, między przedstawicielami spółek,
- wypracowanie jednolitych interpretacji prawnych i wspólne inicjatywy wszystkich spółek, w celu ujednolicenia systemu bezpieczeństwa,
- regularne wizyty w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS, w celu poznania specyfiki pracy i zagrożeń w jej obiektach, jako baza dla opracowania jednolitego systemu,
- wspólne szukanie rozwiązań dla problemów z obszaru bezpieczeństwa,
- budowanie kultury bezpieczeństwa w naszej firmie.

Podczas spotkań Programu Partner przedstawiciele każdej ze spółek prezentowali bieżące działania, problemy i wyzwania związane z BHP. Punktem wyjścia do dyskusji o kulturze organizacji i kulturze bezpieczeństwa Grupy Kapitałowej LOTOS było ich zakorzenienie w [Kodeksie Etyki](#) i podstawowych wartościach Grupy: szacunku, transparentności, współpracy i profesjonalizmie.

	2016		2015	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Łączna liczba wypadków (incydentów) przy pracy	1	6	2	11

	2016		2015	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Liczba wypadków (incydentów) śmiertelnych	0	0	0	0
Liczba wypadków ciężkich (incydentów)	0	0	0	0
Liczba wypadków lekkich (incydentów)	1	6	2	11
Całkowita liczba osób poszkodowanych w wypadkach		7		13

Liczba wypadków w podziale na przyczyny (np. transport drogowy, lotniczy, działalność konstrukcyjna itp.)	2016	2015
	Liczba wypadków	Liczba wypadków
Przyczyna:		
Pieszne poruszanie się	2	5
Obsługa maszyn i urządzeń	3	5
Kierowanie, jazda środkami transportu	1	3
Prace transportowe	1	0

[G4-LA6]

Nasze regularne działania na rzecz edukacji w obszarze BHP przynoszą rezultaty – w 2016 roku odnotowaliśmy mniej wypadków przy pracy, w związku z czym obniżeniu uległ również wskaźnik częstotliwości wypadków oraz absencja wywołana wypadkami przy pracy.

Wskaźnik częstotliwości wypadków (IR, liczony jako całkowita liczba osób poszkodowanych w wypadkach/zatrudnienie x 1000)

2016		
Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2,3	6,40	5,10
2015		
Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
4,71	11,87	9,62

Łączna liczba dni niezdolności do pracy z tytułu wypadków przy pracy (LDR, liczony jako wskaźnik łącznej liczby dni straconych do liczby planowych godzin pracy pracowników w raportowanym okresie*200000)

2016

Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
25,63	15,84	19,06
2015		
Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
31,48	64,61	53,78

Wskaźnik ciężkości wypadków (liczony jako liczba dni niezdolności do pracy z tytułu wypadku/liczba wypadków)

2016		
Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
112	23,50	36,14
2015		
Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
67	51,45	53,85

Grupa Kapitałowa LOTOS - ceniony pracodawca

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

- W 2016 r. ocenę okresową przeszło 88,32% wszystkich pracowników.
- Średnia liczba godzin szkoleniowych na pracownika w 2016 r. to 23,5. W porównaniu do 2015 r. wzrosła ona o 2 godziny.
- 1250 pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS wzięło udział w szkoleniach Akademii LOTOS.
- W związku z wdrażaniem projektu EFRA w 2016 r. rekordowa była liczba godzin przeznaczonych na szkolenia pracowników w obszarze produkcji. Odbyły się cztery 12-dniowe szkolenia dla aparatowych zakończone egzaminem pisemnym i certyfikatem. W zajęciach uczestniczyło 97 osób.

Chcemy wzmocnić na rynku pozycję Grupy Kapitałowej LOTOS jako **cenionego pracodawcy**. Jest to jedno z ważnych założeń Strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2017-2022, a dbałość o talenty traktowana jest jako sposób budowania przewagi konkurencyjnej.

W tym celu, szczególną uwagę poświęcamy **profesjonalizacji modelu oceny pracownika, który gwarantuje aktualną i spersonalizowaną informację zwrotną**. W 2016 r. konsekwentnie realizowaliśmy i ulepszyliśmy wdrożony system oceny okresowej pracowników.

W kolejnych 5 latach zadamy też o **ciągłą wymianę informacji w organizacji, tak, aby jak najlepiej wykorzystać wewnętrzną różnorodność zespołów**. W 2016 r. służyły temu szkolenia na temat doceniania różnorodności w zespołach, czy międzyspółkowe inicjatywy i spotkania, podczas których pracownicy wymieniali się doświadczeniami np. na temat systemu bezpieczeństwa.

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS w liczbach

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

[\[G4-9\]](#) [\[G4-10\]](#) [\[G4-11\]](#) [\[G4-LA1\]](#) [\[G4-LA4\]](#) [\[G4-EC5\]](#)

Grupa Kapitałowa LOTOS posiada układ zbiorowy regulujący stosunki pracy między pracodawcą a pracownikami. W 2016 r. objętych nim było 4670 pracowników, co stanowi 96% spośród 4888 wszystkich pracowników.

[\[G4-10\]](#)

Pracownicy Grupy Kapitałowej LOTOS w 2016 roku

Łączna liczba pracowników (w przeliczeniu na etaty) w podziale na płeć:	Liczba pracowników	
	2015	2016
kobiety	1116	1116
mężczyźni	3707	3740
Suma	4823	4856

Łączna liczba pracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na płeć:	Liczba pracowników	
	2015	2016
kobiety	1120	1119
mężczyźni	3730	3769
Suma	4850	4888

Liczba pracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na wymiar etatu:	Liczba pracowników			Liczba pracowników		
	2015		Łącznie	2016		Łącznie
	Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni	
pełny etat	1107	3691	4798	1108	3720	4828

Liczba pracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na wymiar etatu:	Liczba pracowników			Liczba pracowników		
	2015		Łącznie	2016		Łącznie
	Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni	
niepełny etat	13	39	52	11	49	60
Suma	1120	3730		1119	3769	

Liczba pracowników i współpracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na czas zatrudnienia:	Liczba pracowników			Liczba pracowników		
	2015		Łącznie	2016		Łącznie
	Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni	
zatrudnionych na czas określony	205	574	779	229	606	835
zatrudnionych na czas nieokreślony	915	3156	4071	890	3163	4053
Suma	1120	3730		1119	3769	

Liczba pracowników i współpracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na:	Liczba pracowników		Łącznie
	2016		
	Kobiety	Mężczyźni	
zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia	28	41	69
zatrudnionych na podstawie umowy o dzieło	1	1	2
zatrudnionych na podstawie umowy stażowej	0	0	0
samo zatrudnionych	0	0	0
pracowników pod nadzorem i/lub pracowników sezonowych	1	2	3
Suma	30	44	

[G4-LA1]

Przyjęcia i odejścia w 2016 – wskaźnik rotacji i fluktuacji

Łączna liczba nowozatrudnionych pracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na płeć:	Liczba pracowników	Liczba nowozatrudnionych pracowników	Udział nowozatrudnionych pracowników w łącznej liczbie pracowników w podziale na płeć	Udział nowozatrudnionych pracowników w podziale na płeć w łącznej liczbie nowozatrudnionych pracowników
			2016	2016
	2016	2016	2016	2016

Łączna liczba nowozatrudnionych pracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na płeć:	Liczba pracowników	Liczba nowozatrudnionych pracowników	Udział nowozatrudnionych pracowników w łącznej liczbie pracowników w podziale na płeć	Udział nowozatrudnionych pracowników w podziale na płeć w łącznej liczbie nowozatrudnionych pracowników
	2016	2016	2016	2016
Kobiety	1119	107	9,56%	24,94%
Mężczyźni	3769	322	8,54%	75,06%
Suma	4888	429	8,78%	

Łączna liczba nowozatrudnionych pracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na grupy wiekowe:	Liczba pracowników	Liczba nowozatrudnionych pracowników w danej grupie	Udział nowozatrudnionych pracowników w łącznej liczbie pracowników w podziale na grupę wiekową	Udział nowozatrudnionych pracowników w podziale na grupę wiekową w łącznej liczbie nowozatrudnionych pracowników
	2016	2016	2016	2016
<30	584	162	27,74%	37,76%
30-50	3054	217	7,11%	50,58%
>50	1250	50	4,00%	11,66%

Łączna liczba odejść (w przeliczeniu na osoby) w podziale na grupy wiekowe:	Liczba pracowników	Liczba odejść pracowników w danej grupie wiekowej	Udział odejść pracowników w łącznej liczbie pracowników w podziale na grupę wiekową	Udział odejść pracowników w podziale na grupę wiekową w łącznej liczbie odejść pracowników
	2016	2016	2016	2016
<30	584	39	6,68%	11,05%
30-50	3054	165	5,40%	46,74%
>50	1250	149	11,92%	42,21%

Łączna liczba odejść pracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na:	Liczba pracowników	Liczba odejść pracowników	Udział odejść pracowników w łącznej liczbie pracowników w podziale na płeć	Udział odejść pracowników w podziale na płeć w łącznej liczbie odejść pracowników
	2016	2016	2016	2016
Kobiety	1119	97	8,67%	27,48%

Łączna liczba odejść pracowników (w przeliczeniu na osoby) w podziale na:	Liczba pracowników	Liczba odejść pracowników	Udział odejść pracowników w łącznej liczbie pracowników w podziale na płeć	Udział odejść pracowników w podziale na płeć w łącznej liczbie odejść pracowników
	2016	2016	2016	2016
Mężczyźni	3769	256	6,79%	72,52%
Suma	4888	353	7,22%	

[G4-EC5]

Płaca minimalna w Polsce (wartość brutto) 2016 r.	średnie wynagrodzenie pracownika najniższego szczebla	stosunek wynagrodzenia na niższym szczeblu do płacy minimalnej	średnie wynagrodzenie pracownika najniższego szczebla	stosunek wynagrodzenia na niższym szczeblu do płacy minimalnej
	KOBIETY	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	MĘŻCZYŹNI
2 000 zł	2 000,00 zł	1	2 000,00 zł	1

Więcej informacji

[Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy LOTOS S.A. oraz jej grupy kapitałowej za rok 2016](#)

Rozdział 7.2 Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS

Kariera w Grupie Kapitałowej LOTOS

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

[G4-LA9]

Rekrutacja wewnętrzna to priorytet

W Grupie Kapitałowej LOTOS zawsze traktowaliśmy rekrutację wewnętrzną priorytetowo. Dzięki niej optymalnie wykorzystujemy kompetencje pracowników do realizacji celów firmy oraz zapewniamy im możliwość rozwoju w jej strukturach. Dbłość o talenty - jeden z kluczowych elementów budowania przewagi konkurencyjnej, jest celem strategicznym Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2017-2022.

W 2016 r. wdrożyliśmy subserwis *Rekrutacje wewnętrzne w Grupie Kapitałowej LOTOS* na stronie głównej Lotostrady, portalu pracowniczego Grupy. To odpowiedź na informacje zwrotne od pracowników o utrudnionym udziale w rekrutacjach, m.in. ze względu na problemy z odnalezieniem aktualnych ofert.

Subserwis Rekrutacje wewnętrzne w Grupie Kapitałowej LOTOS powstał, aby:

- na nowo podkreślić rangę rekrutacji wewnętrznych,
- ułatwić zainteresowanym dostęp do informacji o ofertach pracy,
- zapewnić kandydatom poufność – od złożenia aplikacji do zaakceptowania kandydatury przez przyszłego przełożonego,
- upowszechnić opracowane w 2016 r. *Standardy rekrutacji wewnętrznej w Grupie Kapitałowej LOTOS*.

Standardy te, stanowią zbiór podstawowych zasad procesu rekrutacji wewnętrznej. Rozstrzygają kwestie, które do tej pory budziły wątpliwości wśród pracowników i przełożonych. Powinny być przestrzegane przez wszystkich uczestników konkretnej rekrutacji

Standardy rekrutacji wewnętrznej w Grupie Kapitałowej LOTOS

1. **Gwarantujemy dyskrecję** na każdym etapie procesu rekrutacji i selekcji.
2. W każdej rekrutacji wewnętrznej wskazujemy **osobę** prowadzącą rekrutację, **która jest dostępna dla kandydatów bezpośrednio**, mailowo i telefonicznie.

3. **Kandydatem wewnętrznym może być każdy pracownik** Grupy Kapitałowej LOTOS, zatrudniony na umowę o pracę.
4. **O każdym procesie rekrutacyjnym informujemy pracowników** poprzez wewnętrzne ogłoszenie rekrutacyjne na Lotostradzie.
5. Aplikacje wewnętrzne mogą być składane wyłącznie poprzez przycisk APLIKUJ w takim ogłoszeniu.
6. Kontaktujemy się z każdym kandydatem telefonicznie, celem **poznania motywacji kandydata, udzielenia odpowiedzi na jego pytania** oraz przekazania informacji o dalszych krokach w rekrutacji.
7. Każdą aplikację wewnętrzną przekazujemy kierownikowi zlecającemu rekrutację, który zobowiązany jest do jej oceny.
8. **Każdemu kandydatowi udzielamy informacji zwrotnej**, a wybranych kandydatów zapraszamy na spotkania rekrutacyjne.
9. Decyzja o rodzaju i warunkach proponowanej pracownikowi umowy jest podejmowana indywidualnie przez kierownika komórki organizacyjnej, do której rekrutowany jest pracownik, po wcześniejszej konsultacji z osobą prowadzącą rekrutację oraz **uwzględnieniu sytuacji i kompetencji kandydata**.
10. Przejście w ramach rekrutacji wewnętrznej wymaga zgody przełożonego, którego o udziale w rekrutacji i otrzymaniu oferty pracy informuje kandydat i/lub rekruter. **Ścieżka informowania przełożonych jest zawsze ustalana z osobą kandydującą**.
11. Referencje kandydata sprawdzane są **wyłącznie za jego wiedzą i zgodą**, z pośrednictwem rekrutera.
12. W przypadku planowanego zatrudnienia kandydata z innej spółki, o decyzji informujemy również koordynatora HR i ustalamy z nim zasady dalszego postępowania.
13. Termin przejścia pracownika nie powinien być dłuższy niż 3 miesiące.
14. Jeżeli sytuacja tego wymaga, **uruchamiamy rekrutację w miejsce odchodzącego pracownika** (rozpoczynając od rekrutacji wewnętrznej).

Rozwiązaniem wdrożonym niedawno przez dział HR Grupy jest też przekazywanie kierownikom poszukującym pracownika wszystkich aplikacji kandydatów wewnętrznych, także tych, którzy nie spełniają całości wymagań formalnych. Zwiększa to ich szanse na zatrudnienie w obszarze, w którym chcieliby się rozwijać.

W sytuacji potencjalnej kolizji interesów na linii przełożony – współpracownik, związanej z awansem wewnętrznym, dział HR prowadzi rozmowy z przełożonym.

Grupa Kapitałowa LOTOS jest członkiem, działającej od 2013 r., [Koalicji na rzecz Przyjaznej Rekrutacji](#) .

[G4-LA11]

SOOP, czyli po co oceniamy pracowników?

SOOP, czyli System Okresowej Oceny Pracowników, to model oceny wspólny dla całej Grupy Kapitałowej LOTOS.

System Okresowej Oceny Pracowników w Grupie Kapitałowej LOTOS w 2016 r. w liczbach

→ Założone cele zawodowe i rozwojowe zostały przez pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS zrealizowane na **ponadprzeciętnym poziomie**.

- W 2016 r. oceniono w Grupie Kapitałowej LOTOS **97,32%** uprawnionych do oceny, co stanowi **88,32%** wszystkich pracowników. W 2015 r. ocenę przeszło **97%** uprawnionych.
- Wśród uprawnionych do oceny, którzy w 2016 r. zostali jej poddani, **21,47% to kobiety, a 75,86% to mężczyźni**. Stanowiło to: **19,48%** wszystkich zatrudnionych w Grupie Kapitałowej LOTOS kobiet i **68,84%** wszystkich zatrudnionych mężczyzn. Udział ocenionych kobiet jest mniejszy ze względu na strukturę zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS: większość pracowników stanowią mężczyźni.

Korzyści wynikające z funkcjonowania SOOP w Grupie Kapitałowej LOTOS:

- okresowa ocena jest dla pracownika i przełożonego okazją do rozmowy, która służy podsumowaniu ostatniego roku pracy, ustaleniu celów zawodowych i rozwojowych, omówieniu wzajemnych oczekiwań i potrzeb,
- ocenę pracowników zatrudnionych na podobnych stanowiskach prowadzimy w podobny sposób, obiektywnie i na podstawie znanych kryteriów,
- wyniki oceny bierzemy pod uwagę podczas kierowania na szkolenia, studia czy naukę języka obcego,
- ocena wpływa na decyzje związane z awansem, podwyżką, podziałem obowiązków czy rekrutacją.
- Każda spółka prowadzi indywidualną analizę wyników, dzięki której szybko może uzyskać informację np. o najwyżej ocenianych osobach. Może też sprawdzić, które kompetencje są na najwyższym poziomie, a które wymagają dalszego rozwoju.

Okresowa ocena formalnie rozpoczyna się **1 lipca i trwa do końca sierpnia**, chociaż w obszarach o bardziej złożonej strukturze organizacyjnej lub zaangażowanych w czasochłonne projekty możliwe jest jej wcześniejsze rozpoczęcie. W 2016 r. wdrożyliśmy nowy system SOOP w spółkach LOTOS Kolej i LOTOS Air BP, gdzie – ze względu na ich specyfikę – proces oceny w 2016 r. wystartował już w czerwcu.

Żeby dobrze przygotować się do oceny, zarówno oceniający, jak i oceniani mogą skorzystać z podręczników SOOP oraz checklist podpowiadających, o czym pamiętać, przygotowując się do rozmowy.

Szkolenia i rozwój w Grupie Kapitałowej LOTOS w 2016 r. w liczbach

1250 pracowników

Z CAŁEJ GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS UCZESTNICZYŁO W SZKOLENIACH W RAMACH KALENDARZA SZKOLEŃ AKADEMII LOTOS W 2016 R.

4888 osób

ŁĄCZNA LICZBA PRACOWNIKÓW W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS W 2016 R., W TYM: 1119 KOBIEC I 3769 MĘŻCZYŹN

24,5^h

ŚREDNIA LICZBA GODZIN SZKOLENIOWYCH, PRZYPADAJĄCYCH NA KOBIECĘ PRACUJĄCĄ W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS W 2016 R.

23,1^h

ŚREDNIA LICZBA GODZIN SZKOLENIOWYCH, PRZYPADAJĄCYCH NA MĘŻCZYZNĘ PRACUJĄCEGO W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS W 2016 R.

23,5^h

ŚREDNIA LICZBA GODZIN SZKOLENIOWYCH NA PRACOWNIKA W 2016 R.

2^h

O TYLE WZROSŁA ŚREDNIA ILOŚĆ GODZIN SZKOLENIOWYCH NA PRACOWNIKA W GRUPIE KAPITAŁOWEJ LOTOS, W PORÓWNANIU DO 2015 R.

2,5^h

TYLE GODZIN SZKOLEŃ WIĘCEJ PRZYPADŁO NA PRACOWNIKÓW NA STANOWISKACH TECHNICZNYCH, ADMINISTRACYJNYCH, PRODUKCYJNYCH I BIUROWYCH, W PORÓWNANIU DO 2015 R. W 2015 R. BYŁO TO ŚREDNIO 21 GODZIN NA PRACOWNIKA, W 2016 R. 23,5 GODZINY.

10,7^h

TYLE GODZIN SZKOLEŃ WIĘCEJ PRZYPADŁO NA ROZWÓJ KADRY KIEROWNICZEJ WYŻSZEGO SZCZEBLA. W 2015 R. BYŁO TO 25,8 GODZIN, W 2016 R. – 36,5.

Akademia LOTOS

Wychodząc naprzeciw zmianom wewnątrz koncernu i w jego otoczeniu gospodarczym, w 2004 r. opracowaliśmy, wdrożyliśmy i ciągle rozwijamy autorski program szkoleniowo-rozwojowy – Akademię LOTOS.

Główne cele Akademii to:

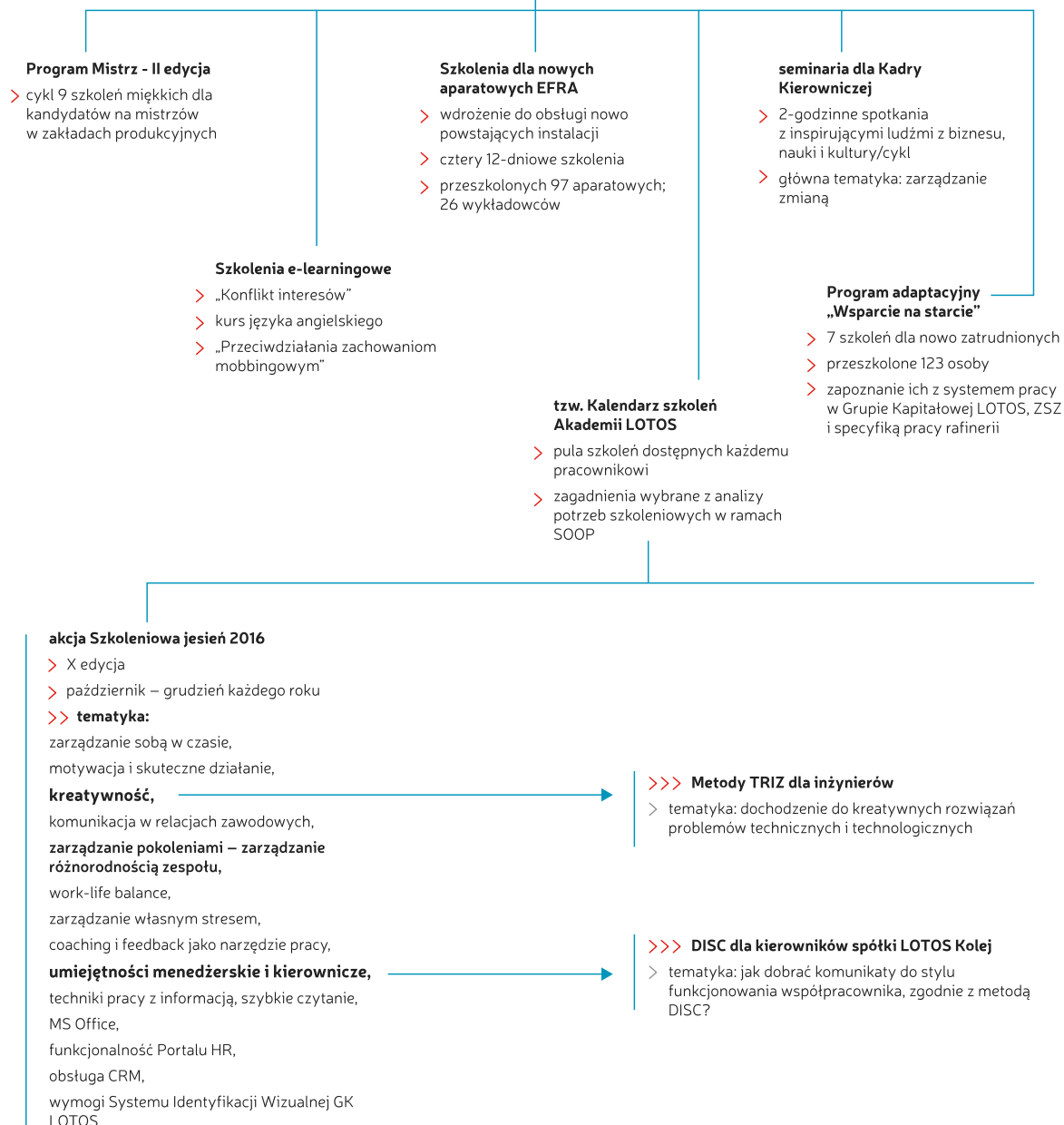
- rozwijanie talentów,
- tworzenie partnerskiego zespołu i traktowanie pracowników jako największego potencjału firmy,
- rozwijanie kultury dzielenia się wiedzą,
- budowanie Grupy Kapitałowej LOTOS jako organizacji otwartej na innowacje, sprawnej oraz konkurencyjnej.

Akademia inicjuje i realizuje programy rozwoju talentów, dedykowane różnym grupom pracowników, np.: Program Lider Przyszłości, Program Mistrz, Akademia Menedżera, Program Rozwoju Kompetencji Zarządczych Pracowników Służb Technicznych czy Program Sukcesji Grupy Kapitałowej LOTOS.

AKADEMIA LOTOS W 2016 R.

Kalendarz szkoleń Akademii LOTOS – szkolenia dla wszystkich pracowników

Okres intensywnego szkolenia pracowników to październik-grudzień, czyli coroczna akcja Akademii LOTOS pod nazwą **Szkoleniowa Jesień**, skierowana do wszystkich pracowników.

W związku z rozbudową rafinerii i realizacją Programu EFRA, rok 2016 był **rekordowy** pod względem czasu poświęconego na przygotowanie do obsługi nowych instalacji osób zatrudnionych właśnie w obszarze produkcji. Wdrożenie do pracy aparatowych, dedykowanych do obsługi nowopowstających instalacji, wymagało dużego zaangażowania zarówno trenerów wewnętrznych, jak i ekspertów z całej Grupy Kapitałowej LOTOS. Przeprowadziliśmy **cztery 12-dniowe szkolenia dla aparatowych** zakończone egzaminem pisemnym i certyfikatem. W zajęciach uczestniczyło **97 aparatowych**, którym wiedzę obejmującą 33 kluczowe obszary dot. techniki i technologii przekazywało 26 wykładowców.

W 2016 r. wprowadziliśmy arkusze elektroniczne, które ułatwią proces adaptacji nowych pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS. To poradnik dla osób odpowiedzialnych za realizację Programu – opiekunów, przełożonych. Zawierają one wskazówki, jak krok po kroku wprowadzić nowego pracownika w środowisko, w którym działa, oraz wdrożyć go w wykonywane obowiązki. Arkusz można edytować przez cały okres trwania programu adaptacyjnego, jest on dostępny dla opiekuna, mistrza i trenera. Daje on też możliwość oceny nowo zatrudnionego pracownika – w zakresie przygotowania praktycznego i merytorycznego, wydajności pracy oraz zaangażowania w realizowane zadania. Dzięki temu, podjęcie decyzji o przedłużeniu zawartej umowy o pracę powinno być łatwiejsze i bardziej obiektywne.

Kreatywność dla inżynierów, czyli szkolenie z metody TRIZ

W 2016 r. odbyło się 2-dniowe szkolenie dla inżynierów. Metodologia TRIZ to, stworzona przez inżynierów, koncepcja, która opiera rozwiązywanie problemów na **usystematyzowanych procesach, patentach i wzorcach**. Pozwala ona "odblokować umysł", dzięki czemu korzystający z niej inżynier może znaleźć najprostsze rozwiązanie przy analizowaniu problemów technicznych i technologicznych, z którymi zmaga się na co dzień w biurze. Jej założeniem jest m.in. **wykorzystywanie rozwiązań wypracowanych już w innej branży**, przez kogoś, kto mierzył się z podobnym problemem. Szkolenie skutkowało m.in. cotygodniowymi spotkaniami z TRIZ w Biurze Inżynierskim Produkcji.

DISC. Komunikacja dla kadry kierowniczej LOTOS Kolej

Model DISC bierze swoją nazwę od angielskich określeń cech (**Dominating, Interactive, Steady, Cautious**, czyli Dominujący, Interaktywny, Wspierający oraz Sumienny), które w różnych proporcjach są obecne w każdej osobowości. Zarządzanie komunikacją, zgodnie z modelem DISC, opiera się na rozpoznaniu tych cech charakteru, które naturalnie dominują u danej osoby i dostosowanie do tych cech przekazywanych komunikatów oraz zadań. Zgodnie z zasadami modelu DISC podstawą efektywnej komunikacji między członkami zespołu jest **podmiotowe traktowanie**.

Jeszcze przed szkoleniem zadaliśmy, aby model był wdrożony w komunikację w Grupie Kapitałowej LOTOS – zapewniliśmy indywidualne konsultacje z każdym z kierowników, aby określić ich preferowane style zachowania i komunikacji. Umożliwiło to sprawniejszą pracę na pierwszym etapie zajęć, gdy uczestnicy skupili się na dostrzeganiu i docenianiu różnic komunikacyjnych pomiędzy ludźmi. To kluczowe umiejętności dla osób, które chcą zarządzać komunikacją, zgodnie z modelem DISC.

Program "Wsparcie na Starcie"

Grupa Kapitałowa LOTOS sprawuje opiekę merytoryczną i organizacyjną **nad nowymi pracownikami, ale też praktykantami i stażystami**.

W 2016 r. zrealizowaliśmy **7 szkoleń dla nowo zatrudnionych**. W spotkaniach informacyjnych/szkoleniach uczestniczyło **123 nowych pracowników** Grupy Kapitałowej LOTOS.

Częścią Programu jest jednodniowe szkolenie adaptacyjne, podczas którego starsi stażem pracownicy dzielą się wiedzą o pracy w Grupie Kapitałowej LOTOS. Nowy pracownik otrzymuje wtedy też informacje dotyczące spraw pracowniczych, poznaje zasady i regulaminy, kulturę organizacyjną, stosowane systemy oraz podstawy technologii przerobu ropy naftowej i pracy całej rafinerii (dzięki przejazdowi po terenie zakładu). Zapoznaje się także z wartościami w firmie i otrzymuje od przełożonego Kodeks etyki.

Certyfikat „Staże i praktyki wysokiej jakości”

Eksperski zespół audytorów Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Kadrami włączył nasz program praktyk i staży „Wsparcie na Starcie” do programu Polskich Ram Jakości Staży i przyznał mu certyfikat „Staże i praktyki wysokiej jakości”.

Letnie praktyki i staże, które organizujemy w Grupie Kapitałowej LOTOS, otwierają przed młodzieżą możliwość rozwoju i szansę zdobycia doświadczenia m.in. w takich dziedzinach jak: **technologia, mechanika, elektryka czy energetyka**, ale również **komunikacja, marketing, księgowość, finanse i kontroling czy HR**. Uczniowie i studenci mają okazję wykonywać ciekawe zadania, wynikające z **realnych potrzeb biznesowych firmy**.

W 2016 r. wprowadziliśmy do staży i praktyk nowy moduł. To specjalne szkolenie z częścią warsztatową z zakresu **personal branding**. Przybliża ono praktykantom i stażystom Grupę Kapitałową LOTOS jako pracodawcę, prezentuje zasady i wartości obowiązujące w LOTOSIE oraz ułatwia pierwsze kroki w firmie. Część warsztatowa umożliwia nawiązanie nowych kontaktów oraz pomaga praktykantom i stażystom w budowaniu swojej pozycji na rynku pracy, poprzez zapoznanie z pojęciem i technikami budowania **marki osobistej**.

Nagrody i wyróżnienia w obszarze HR

[G4-16]

- **Grupa LOTOS S.A. - laureatem Konkursu HR Najwyższej Jakości**, organizowanego przez Polskie Stowarzyszenie Zarządzania Kadrami. Uzyskany przez nas certyfikat potwierdza najwyższe standardy zarządzania zasobami ludzkimi.
- **Międzynarodowa firma doradcza Antal po raz siódmy przeprowadziła wśród specjalistów i menedżerów badanie „Najbardziej Pożądani Pracodawcy”**. LOTOS po raz piąty otrzymał to ważne wyróżnienie, zajmując czwarte miejsce w branży „Energetyka, paliwa, wydobywanie, chemia”.
- **Spółka LOTOS Biopaliwa znalazła się wśród laureatów IX edycji konkursu „Pracodawca Przyjazny Pracownikom”**. Jest to jedyna nagroda, do przyznania której pracodawców nominują sami pracownicy. Kandydatów w konkursie mogą zgłaszać organizacje **NSZZ „Solidarność”**, działające w zakładach pracy. Celem jest promowanie pracodawców, którzy wyróżniają się w stosowaniu dobrych praktyk w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy, poprzez: stabilność zatrudnienia, przestrzeganie zasad BHP oraz prawa do zrzeszania się w związki zawodowe.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych > Grupa Kapitałowa LOTOS - ceniony pracodawca >
Więcej niż praca. Sport i zdrowy tryb życia

Więcej niż praca. Sport i zdrowy tryb życia

- Nasza załoga zajęła III miejsce na prestiżowych regatach Sailbook Cup 2016.
- Grupa LOTOS otrzymała nominację w ramach plebiscytu „The Champ Awards” w kategorii „kampania reklamowa z piłkarzami reprezentacji Polski i Robertem Kubicą”.

Oferujemy pracownikom możliwość udziału w wielu inicjatywach, które promują sport i zdrowy tryb życia. Nasze podejście do tego obszaru silnie uwzględnia fakt, że **codzienna witalność** pracowników przekłada się pozytywnie na ich życie zawodowe i jakość wykonywanej pracy. To wymierna wartość dla spółki, korzysta na tym również rodzina i szersze otoczenie pracownika.

Na morzu. III miejsce w regatach Sailbook Cup 2016

- > Żeglarze z TKKF LOTOS odnieśli na jachcie „Odyssei” **największy sukces w historii sekcji żeglarskiej TKKF** – zajęli trzecie miejsce w klasie KWR1 prestiżowych regat Sailbook Cup 2016. To najdłuższe regaty w kraju i drugie w akwenie Morza Bałtyckiego.

W skład załogi „Odyssei” wchodził pracownicy spółek Grupa LOTOS i LOTOS Serwis. Pokonali oni ponad 600 mil morskich na trasie: Sopot – Gotlandia – wysepka Gotska Sandön – Sopot.

Ten sukces zainspirował innych naszych pracowników do zainteresowania się żeglarstwem:

- > Pod koniec sezonu żeglarskiego (październik) liczba dni czarterowych, w których pracownicy w 2016 r. korzystali z jachtów TKKF to **317**, w tym aż 88 należało do jachtu „Odyssea”, pływającego po pełnym morzu.
- > O popularności żeglarstwa wśród pracowników świadczy też ich udział w II regatach o przechodni puchar Prezesa Grupy LOTOS. Zgłosiło się aż **8** załóg.

Realizowanie żeglarskiej pasji przez pracowników jest możliwe, dzięki flocie TKKF – **5 jachtom śródlądowym oraz 1 pełnomorskiemu**. Aby zachęcić do korzystania z dostępnych jednostek szersze grono pracowników i ułatwić im zdobycie niezbędnych uprawnień, sekcja żeglarska regularnie organizuje szkolenia lub pomaga w ich organizacji. W 2016 r. wzięto w nich udział 20 osób.

Bieg z mistrzem. LOTOS Running Team

Sekcja biegowa Running Team to tylko jedna z opcji zajęć, jakie oferuje TKKF, ale wśród naszych pracowników bardzo popularna. Czynnie udziela się w niej blisko 60 osób, które w 2016 r. wystartowały 549 razy w 288 imprezach biegowych i multisportowych. We wszystkich dyscyplinach pokonały one ponad 11 000 km. Aby zachęcić jeszcze więcej osób do aktywności fizycznej, zorganizowaliśmy trening z zawodowcem, **Marcinem Świercem, potrójnym mistrzem Polski w biegach górskich na długim dystansie**. Trening dla pracowników, poprzedzony biegowymi wskazówkami zawodnika, odbył się na pagórkowatych trasach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Zorganizowaliśmy też spotkanie z całym teamem biegowymi Marcina Świerca – goście opowiedzieli o skyrunningu, czyli ekstremalnej formie biegów wysokogórskich. Przygotowania zawodnika wspierała Grupa LOTOS.

Rowerem, czyli European Cycling Challenge

W 2016 r., dzięki wynikowi naszych pracowników, Gdańsk ponownie zdobył tytuł najbardziej rowerowego miasta Europy, w ramach European Cycling Challenge, czyli rowerowej rywalizacji miast.

46 rowerzystów z Grupy Kapitałowej LOTOS przejechało 51994 km, czyli okrążyło Ziemię z dużą nawiązką.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych > Grupa Kapitałowa LOTOS - ceniony pracodawca >
Ekologia na co dzień. Kampania EKOID

Ekologia na co dzień. Kampania EKOID

W 2016 r. Biuro Ochrony Środowiska wdrożyło wewnętrzną kampanię ekologiczną EKOID, skierowaną do wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS. Jest to część programu odpowiedzialności środowiskowej firmy.

- > **Celem jest zachęcenie pracowników do podejmowania inicjatyw proekologicznych i **większego uwzględniania wpływu na środowisko naturalne w codziennych działaniach.** Ma się to przyczynić do zmniejszenia wpływu działalności poszczególnych segmentów firmy na środowisko, a jednocześnie – do obniżenia kosztów jej funkcjonowania.**

Na portalu Lotostrada powstała zakładka kampanii, w której publikowane są m.in. mierniki pokazujące w przejrzysty sposób zużycie wody, energii elektrycznej, koszt materiałów biurowych w Grupie Kapitałowej LOTOS, ciekawostki, statystyki oraz sugestie związane z oddziaływaniem firmy na środowisko naturalne. Zakładka, od momentu powstania, odnotowała ok. 400 odston.

Kampania, poprzez element zabawy – czyli przyjazny logotyp, pozytywne motywowanie, ale też edukację i przekazywanie danych, przyczyniła się do zwiększenia uwagi pracowników poświęcanej środowisku i wpływowi firmy na nie.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych > Jakość i satysfakcja klienta

Jakość i satysfakcja klienta

- W 2016 r. z myślą o środowisku wprowadziliśmy nowe produkty: olej Marinol 4050 i długowieczną nawierzchnię drogową.
- Olej Transmil Extra XSP otrzymał złoty medal na XI Międzynarodowych Targach Hydrauliki, Pneumatyki, Sterowania, Napędów i Mechatroniki.
- Badanie metodą TRI*M Index wskazuje na wysokie zadowolenie klientów biznesowych Grupy Kapitałowej LOTOS.
- Sieć stacji LOTOS zajęła I miejsce w aspekcie zadowolenia klientów indywidualnych ze sklepów i usług dodatkowych na stacjach, w zestawieniu z konkurencją.

Nasze produkty

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

[G4-4]

Cykl życia produktu

Wydobycie.

Spółka LOTOS Petrobaltic poszukuje i wydobywa ropę naftową i gaz ziemny. **21%** wydobywania węglowodorów spółki pochodzi z **polskich złóż na Bałtyku**. Platforma LOTOS Petrobaltic to najmłodsza i jedna z czterech należących do tej spółki.

Transport morski.

W morskiej flocie Petrobaltiku pracują **dwa zbiornikowce**. Ich głównym zadaniem jest odbiór, magazynowanie, transport oraz wyładunek ropy naftowej z platform do **Naftportu**.

Transport rurociągiem.

Z Naftportu ropa naftowa Rozewie transportowana jest **10-kilometrowym rurociągiem do gdańskiej rafinerii**. Część rurociągu biegnie pod Martwą Wisłą.

Przerób ropy i produkcja paliw.

Moce przerobowe gdańskiej rafinerii wynoszą **10,5 mln ton** ropy rocznie. Połowa jej produkcji to **olej napędowy**. Rafineria produkuje też ponad 0,5 mln ton paliwa lotniczego rocznie. Paliwo to powstaje w procesie **stodzenia nafty**. Jego nazwa handlowa to **Jet A-1**.

Sprzedaż.

Paliwo lotnicze z gdańskiej rafinerii sprzedawane jest przez spółkę LOTOS-Air BP Polska na **pięciu krajowych lotniskach**. Paliwo jest nie dowożone autocysternami, każda o pojemności 33 tys. litrów.

Stale doskonalone portfolio i nowe produkty

Grupy produktów, które uzyskujemy w wyniku przerobu ropy naftowej w rafinerii, to:

- paliwa (benzyna bezołowiowa, olej napędowy i lekki olej opałowy),
- ciężki olej opałowy,
- asfalty,
- paliwo lotnicze,
- benzyna surowa,
- gaz płynny propan-butan (LPG),
- oleje bazowe.

Nowe produkty

W 2016 r. Grupa Kapitałowa LOTOS opracowała i wprowadziła nowe produkty. Należą do nich:

- nowe oleje smarowe**, m.in. **olej Marinol 4050**. Ich wprowadzenie poszerzyło ofertę skierowaną do klientów transportu wodnego. W 2015 r., po wprowadzeniu restrykcyjnych przepisów obniżających dozwoloną zawartość siarki w paliwach żeglugowych dla akwenu Morza Bałtyckiego z **1 proc. do 0,1 proc.**, konieczne było stworzenie olejów smarowych o obniżonym TBN. Naszą odpowiedzią jest właśnie olej Marinol 4050.
- innowacyjna nawierzchnia drogowa**. Powstaje ona w ramach **Projektu EFRA**. Jest zaprojektowana i zbudowana tak, by wydłużyć okres eksploatacji **do 50 lat** bez konieczności przeprowadzania napraw konstrukcji. Wymaga jedynie okresowych remontów wierzchniej warstwy. W związku z tym, dzięki zmniejszeniu liczby napraw głębokich warstw drogi, jest to nawierzchnia o niskim koszcie utrzymania, a ewentualne prace naprawcze trwają krótko. Zmniejszenie liczby robót ma pozytywny wpływ na środowisko.

[G4-PR1]

Jak zapewniamy bezpieczeństwo korzystania z produktów?

Wszystkie istotne kategorie produktów i usług Grupy Kapitałowej LOTOS podlegają ocenie wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo. Przede wszystkim dotyczy ona:

- olejów smarowych i smarów (proces oceny zgodnie z dyrektywami UE REACH na temat zagrożeń chemikaliów, i rozporządzeniem CLP na temat znakowania produktów),
- asfaltów i produktów asfaltowych,
- paliwa żeglugowego.

Grupa Kapitałowa LOTOS dostarcza informacje o niebezpiecznych właściwościach naszych produktów oraz zasadach i zaleceniach ich bezpiecznego stosowania w postaci [Kart Charakterystyki](#)

Każdy projekt Grupy Kapitałowej LOTOS, który zakłada wprowadzenie do obrotu nowego produktu, uwzględnia analizę potencjalnych zagrożeń dla środowiska i klienta, związanych z jego stosowaniem.

Bezpieczne asfalty

Choć asfalty naftowe nie są zaliczane do substancji niebezpiecznych, w naszych materiałach, takich jak: Informacja o składnikach mieszanki i Karty Charakterystyki, prezentujemy najnowsze rekomendacje na temat bezpiecznego postępowania z produktem.

Emulsje asfaltowe z portfolio produktów Grupy Kapitałowej LOTOS są mieszaniną asfaltów i rozpuszczalników organicznych. Stanowią one zagrożenie dla środowiska naturalnego w przypadku ich nieprawidłowego użycia. W [Karcie Charakterystyki](#) opisujemy sposób prawidłowego postępowania z nimi.

W szczególności każdy projekt, który dotyczy wprowadzenia do obrotu nowego produktu, uwzględnia analizę potencjalnych zagrożeń dla środowiska i użytkownika, związaną ze stosowaniem nowego produktu.

Paliwa pod stałą kontrolą

Ocenę wpływu paliw na zdrowie i bezpieczeństwo prowadzimy już na etapie ich wytwarzania. Dla każdego gatunku paliwa opracowaliśmy Kartę Charakterystyki niebezpiecznej substancji w jego składzie. Karty udostępniane są klientom **bezppośrednio** w przypadku odbiorców hurtowych lub **na stacjach LOTOS** w przypadku klientów indywidualnych. Na stacjach są też Karty Charakterystyk produktów pozapaliwowych.

W obszarze sprzedaży paliw na **stacjach własnych** spółka LOTOS Paliwa ustala i udoskonala standardy oraz prowadzi nadzór nad ich realizacją przez agentów. Kontroli w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa poddawane są tam m.in.:

- dostawy paliw,
- nadzór nad infrastrukturą paliwową stacji,
- postępowanie w przypadku wypadków i awarii,
- zasady bezpieczeństwa w zakresie obsługi klienta i sprzedaży paliw,
- zarządzanie środowiskowe, zgodne z normą PN-EN ISO 14001: 2005,
- zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy zgodne z normą PN-N-18001.

Pracownicy LOTOS Paliwa prowadzą systematyczne **kontrole transportu paliw**, zgodnie z opracowanymi procedurami. Monitorujemy między innymi:

- załadunek na bazach,
- bezpieczny przejazd cysterny na kontrolowanej trasie, w tym poprawność oznakowania ładunku, wymaganego międzynarodowymi przepisami ADR,
- bezpieczeństwo miejsc rozładunku,
- rozładunek, zgodnie z ustaloną procedurą postępowania oraz wskaźnik jej realizacji,
- postępowanie w przypadku rozlania, awarii.

Zespół Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia analizuje możliwości oddziaływania substancji chemicznych zawartych w paliwach silnikowych **na pracowników stacji** LOTOS Paliwa, a następnie opisuje je w dokumentacji oceny ryzyka zawodowego. W przypadku pracowników podwykonawców Zespół Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia sprawdza, czy pracownicy stacji zostali zapoznani z Kartami Charakterystyk paliw sprzedawanych na stacjach LOTOS.

Złoty medal dla oleju Transmil

Olej Transmil Extra XSP został uznany za najlepszy produkt w kategorii „Nowe Maszyny i Technologie” i otrzymał w 2016 r. złoty medal na XI Międzynarodowych Targach Hydrauliki, Pneumatyki, Sterowania, Napędów i Mechatroniki. Został zaprojektowany do stosowania w nowoczesnych przekładniach przemysłowych, które pracują w ponadprzeciętnych warunkach eksploatacyjnych. W takich warunkach tradycyjne przekładniowe oleje mineralne nie zdają egzaminu, a produkty w pełni syntetyczne są za drogie lub zbyt agresywne, np. dla uszczelnień lub powłok lakierniczych. Olej Transmil Extra XSP zabezpiecza smarowane węzły tarcia przed przedwczesnym zużyciem.

Dialog z klientem

[G4-PR5]

Badamy satysfakcję naszych klientów

Naszym kluczowym celem jest zbudowanie trwałych relacji z klientami poprzez zrozumienie ich potrzeb oraz zapewnienie wysokiej jakości i bezpieczeństwa produktów. Satysfakcję mierzymy we współpracy ze spółkami segmentu handlowego. Regularnie prowadzimy badania, które obejmują m.in. czynniki wyboru dostawcy, współpracę z personelem, jego dostępność i kompetencje, jakość i dostępność produktów, czas reakcji na zapytania ofertowe, poziom cen na tle innych firm oraz wizerunek.

Klienci biznesowi zadowoleni ze współpracy

Badania marketingowe wskazują na wysoki poziom satysfakcji klientów biznesowych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS. W 2016 r. wskaźnik zadowolenia, zgodnie z Indexem TRI*M¹ kształtuje się na poziomie 76, tak samo jak w 2015 r.

TRI*M Index, w ujęciu matematycznym, to średnia ważona z odpowiedzi na cztery pytania o:

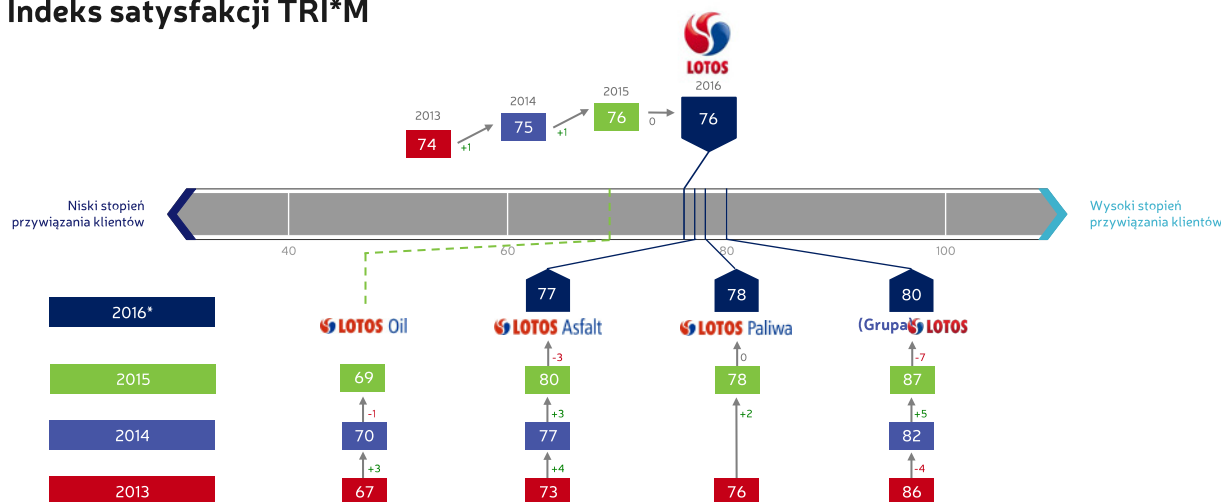
- ocenę ogólną,
- prawdopodobieństwo polecenia,
- prawdopodobieństwo ponownego wyboru,
- przewagę konkurencyjną.

Im wyższa średnia, tym wyższy jest stopień zadowolenia i przywiązania klientów.

W 2016 r. odnotowaliśmy spadek satysfakcji klientów spółek: Grupa LOTOS oraz LOTOS Asphalt. Najwyższy poziom satysfakcji ze współpracy z firmą – mimo zaobserwowanego spadku – wciąż wykazują klienci Grupy LOTOS.

¹ Zgodnie z TRI*M Index, stanowiącą jednoliczbową miarę poziomu satysfakcji klienta z usług, wyliczaną dla każdego respondenta biorącego udział w badaniu.

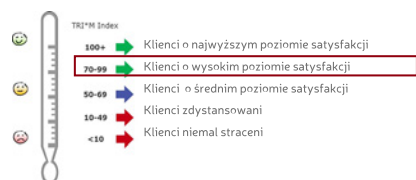
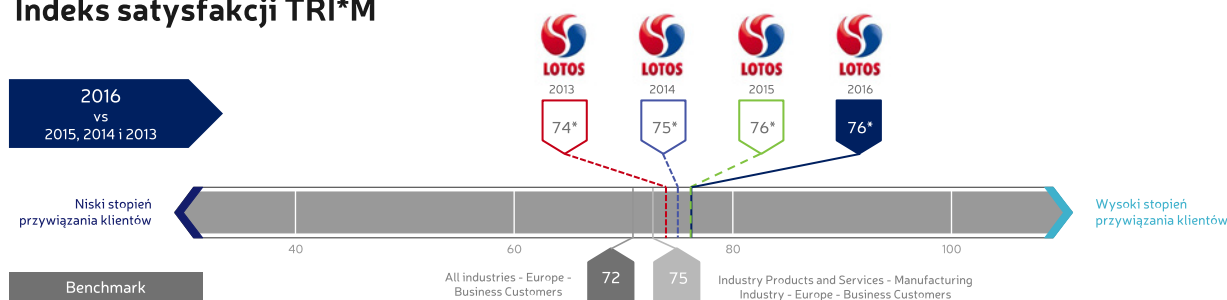
Indeks satysfakcji TRI*M

W 2016 roku odnotowano spadek satysfakcji klientów Grupy LOTOS oraz LOTOS Asphalt. Najwyższy poziom satysfakcji ze współpracy z firmą – mimo zaobserwowanego spadku – wciąż wykazują klienci Grupy LOTOS, następnie klienci LOTOS Paliwa.

W porównaniu z 2015 r. zmiany w wynikach badania są nieznaczne.

Indeks satysfakcji TRI*M

Wskaźnik satysfakcji klientów biznesowych Grupy Kapitałowej LOTOS kształtuje się na poziomie 76, co świadczy o wysokim poziomie satysfakcji klientów. Wynik utrzymał się na poziomie osiągniętym w poprzednim roku.

* Zagregowany wskaźnik dla Grupy Kapitałowej LOTOS powstał w oparciu o wskaźniki poszczególnych spółek skorygowany o ich liczbę klientów

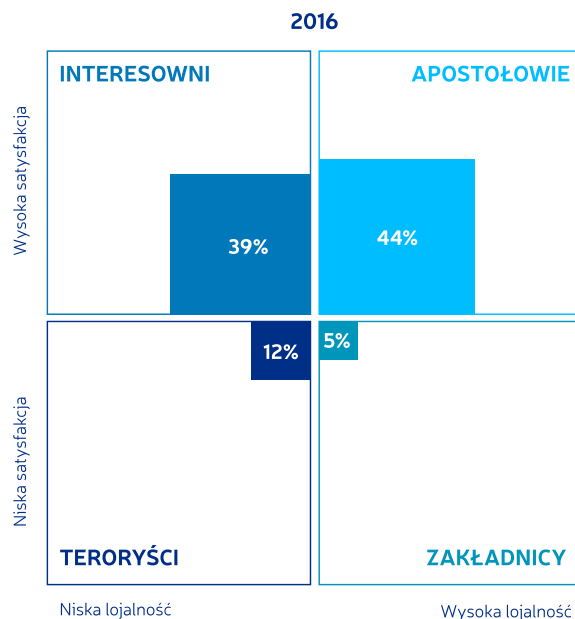
Dotyczy to też typologii naszych klientów biznesowych, ze względu na poziom satysfakcji i lojalności, która wskazuje na to, że:

44% to Apostołowie, czyli najbardziej lojalna i zadowolona grupa klientów, emocjonalnie związana z marką oraz rozpowszechniająca pozytywną opinię na jej temat. W tej grupie szanse powodzenia strategii up-sellingu i cross-sellingu są największe.

39% to Interesowni, czyli klienci podążający za okazjami. Ich związek z marką LOTOS wynika z krótkookresowego zainteresowania ofertą cenową. Klienci ci są często drodzy w pozyskaniu (koszt promocji i reklamy), a jednocześnie mogą szybko odejść.

12% to Terrorysty, czyli klienci, którzy mają złe doświadczenia w kontaktach z marką LOTOS i chcąc odegrać się, rozpowszechniają złą opinię na jej temat. Prawdopodobieństwo rezygnacji z marki jest w tej grupie relatywnie wysokie.

5% to Zakładnicy. Kontynuują współpracę z marką LOTOS, mimo relatywnie niskiej satysfakcji z usług. W ich przypadku istnieje bariera przejścia, która uniemożliwia im zmianę dostawcy.

Klienci cenią sklepy i usługi na stacjach

W badaniach „Monitor satysfakcji klientów SIECI stacji paliw”, które zestawiały satysfakcję klientów stacji LOTOS z satysfakcją klientów konkurencji, zdobyliśmy oceny powyżej średniej rynkowej, w rankingach z obszaru:

- oceny oferty gastronomicznej – II miejsce na polskim rynku,
- wizerunku cenowego (adekwatności ceny do jakości paliw) – II miejsce,
- oceny sklepu i usług dodatkowych – I miejsce,
- rozwiązań lojalnościowych. Program lojalnościowy Navigator jest oceniany lepiej niż rozwiązania innych marek – w każdej będącej przedmiotem oceny klientów kategorii tj. nagród dostępnych w programie, płynących z niego realnych klientów, satysfakcji klientów wynikającej z udziału w programie.

Badanie przeprowadzone zostało w lutym i marcu 2016 roku przez ARC Rynek i Opinia Sp. z o.o.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych > Jakość i satysfakcja klienta >

Jak kojarzy się marka LOTOS?

Jak kojarzy się marka LOTOS?

Największy wpływ na świadomość i postrzeganie marki LOTOS wśród klientów detalicznych wywiera wizerunek stacji paliw, główny punkt styku marki z konsumentami. Marka LOTOS jest znana przez 93% kierowców, spontanicznie wymienia ją 66%. Jako pierwsze skojarzenie (tzw. top of mind) wymieniana jest przez 18% respondentów.

> 28% badanych woli zatrzymać się na stacjach marki LOTOS bardziej niż na innych. 26% twierdzi, że na stacjach LOTOS "czuje się, że klient jest najważniejszy".

Sponsoring sportu odgrywa ważną rolę w skojarzeniach z marką i jej ocenie. Markę LOTOS w tej aktywności w 2016 r. wymieniało jako pierwszą 17% respondentów (9% w 2012 r.), a spontanicznie 32% (19% w 2012 r.). Zaangażowanie w sponsoring sportowy buduje przekonanie o aktywności i widoczności marki LOTOS na rynku.

> Co więcej, częściej spontanicznie kojarzony z marką LOTOS jest sponsoring reprezentacji Polski w piłce nożnej (20%) niż wydobywanie (10%) i przerób ropy naftowej (16%).

Byliśmy sponsorem reprezentacji Polski w piłce nożnej na mistrzostwach Euro 2016, co przyniosło nam następujące korzyści:

Po Euro 2016 nastąpił 16-procentowy wzrost postrzegania marki jako sponsora reprezentacji piłki nożnej w porównaniu do stanu przed mistrzostwami. Finalnie 43% badanych postrzega LOTOS jako sponsora polskiej drużyny.

Silny wzrost postrzegania marki jako sponsora reprezentacji nastąpił w grupie kobiecej.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych >

Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskowych

Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskowych

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

- 29 projektów sponsoringu sportu, 23 projekty sponsoringu kultury, 13 projektów sponsoringu działań społecznych i ekologicznych.
- W ramach Programu Edukacji Morskiej byliśmy sponsorem konkursu "How do we see the Baltic Sea", skierowanego do uczniów z krajów nadbałtyckich.
- Po raz kolejny objęliśmy mecenatem młodych naukowców Konkursu Naukowego i Programu E(x)plory.
- Odbyły się 2 wizyty studentów z uczelni wyższych w ramach wspierania przez Grupę Kapitałową LOTOS kształcenia zawodowego.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych >

Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskow >

Dialog z partnerami społecznymi

Dialog z partnerami społecznymi

[G4-15]

W 2016 r. prowadziliśmy aktywny dialog z partnerami społecznymi z bezpośredniego otoczenia zakładów Spółki. Spotkania poświęcone były zidentyfikowaniu potrzeb naszych interesariuszy i wypracowaniu sposobu ich realizacji. W przypadku realizacji dużych inwestycji typu: Projekt EFRA spotkania służyły przekazaniu najważniejszych informacji dotyczących planów rozwojowych tego Projektu i jego pośredniego wpływu na otoczenie lokalne.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych >
Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskow >
Sponsoring i mecenat

Sponsoring i mecenat

[G4-EC7] [G4-EC8]

Działania sponsoringowe realizujemy zgodnie ze strategią pozycjonowania marki LOTOS. We wszystkich aktywnościach skupiamy się na potrzebach swoich interesariuszy. W komunikacji projektów sponsoringowych akcent jest położony na rozwój, motywację i pasję. W oparciu o te idee nasze przekazy marketingowe prowadzą do podkreślenia wysokiej jakości produktów LOTOS oraz wybranych usług oferowanych klientom bezpośrednio.

Obszary sponsoringu marki LOTOS

W 2016 r. realizowaliśmy działania sponsoringowe w trzech kluczowych obszarach:

- sponsoringu sportu – przeprowadziliśmy 29 projektów,
- sponsoringu kultury – 23 projekty,
- sponsoringu działań społecznych i ekologicznych – 13 projektów.

Program Edukacji Morskiej. Gimnazjaliści kochają morze

Przez wiele lat byliśmy sponsorem Programu Edukacji Morskiej skierowanego do uczniów pierwszych klas gimnazjów w Gdańsku. Od początku, w 2010 r., wzięło w nim udział **20 tysięcy gimnazjalistów**. W ramach Programu, młodzież co roku:

- **uczy się żeglarstwa, dzięki udziałowi w nieodpłatnych rejsach**, które odbywają się co roku od maja do września. Uczniowie przechodzą szkolenie na temat bezpieczeństwa na wodzie i uczestniczą w 4- godzinnym rejsie po Motławie, Kanale Portowym i Zatoce Gdańskiej. Na każdym jachcie jest opiekun – wykwalifikowany sternik jachtowy, który czuwa nad bezpieczeństwem załogi.
- **uczy się wrażliwości na stan środowiska naturalnego, a szczególnie na problemy, które dotyczą Morze Bałtyckie**. Grupa LOTOS od lat angażuje się w ochronę bioróżnorodności Bałtyku (m.in. we współpracy ze Stacją Morską w Helu oraz Fundacją Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego w 2016 r. prowadziła działania ochronne i edukacyjne).

W Programie Edukacji Morskiej prowadziliśmy też bezpłatne warsztaty żeglarskie dla dzieci, weekendowe zajęcia na plaży w Brzeźnie oraz stanowiska edukacyjne, podczas imprez na terenie Trójmiasta, które cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem.

[Program Edukacji Morskiej](#)

LOTOS dla kultury i sztuki

W 2016 r. w Grupie Kapitałowej LOTOS oraz spółkach zależnych zrealizowaliśmy **23 projekty** sponsoringu kultury i sztuki. Najważniejsze inicjatywy odbyły się w **regionie pomorskim**, a przede wszystkim w Gdańsku, Sopocie i Gdyni. Były to:

- Festiwal Szekspirowski, Siesta Festival, Festiwal Polskiego Radia i Telewizji „Dwa Teatry”, „Cuda wianki – Lato zaczyna się w Gdyni”, Ladies Jazz Festival, Święto Miasta Gdańska, koncert Energia Wolności oraz Festiwal Actus Humanus 2016.

Dodatkowo jesteśmy Partnerem Strategicznym Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku.

Najważniejsze inicjatywy z zakresu sponsoringu kultury, które zrealizowaliśmy **w regionie południowym**, to:

- LOTOS Jazz Festiwal, Dni Jasta, Dni Czechowic-Dziedzic, Jesienne spotkania z Teatrem, Międzynarodowe Obchody Święta Kultury Łemkowskiej "Łemkowska Watra".

Program E(x)plory. Wspieramy młodych naukowców

Już po raz czwarty sprawowaliśmy **mecenat** nad Konkursem Naukowym E(x)plory, który łączy młode talenty ze światem nauki i biznesu. **To największy w Polsce konkurs naukowy**, który pozwala **młodym naukowcom – w wieku 13-20 lat**, tworzyć i rozwijać innowacyjne projekty, poszerzać wiedzę i wymieniać się doświadczeniami z innymi młodymi naukowcami i specjalistami.

Do konkursu zgłoszono około 200 projektów. Najlepsze 32, stworzone przez 52 młodych naukowców, trafiły do ogólnopolskiego finału. Ich tematyka była różnorodna – od sztucznej inteligencji po zanieczyszczenia środowiska i badania społeczne.

Laureatów konkursu wybrało jury złożone z autorytetów reprezentujących uznane instytucje naukowe i innowacyjne firmy. Jednym z nich był Jan Biedroń, **szef Biura Technologii i Innowacji z Grupy LOTOS**. Nagrodami dla zwycięzców były **stypendia**.

Jednym z wydarzeń towarzyszących Konkursowi są **kongresy**, które **łączą młodych innowatorów z inwestorami**. Tym pierwszym daje to możliwość zaczerpnięcia inspiracji od najlepszych, a także konfrontacji swoich pomysłów z oczekiwaniami rynku.

Konkurs jest częścią **Programu E(x)plory**. Składają się na niego też regionalne festiwale, staże badawczo-rozwojowe w laboratoriach uczelni lub instytucji naukowych i inkubatory przedsiębiorczości.

Organizatorem Konkursu Naukowego E(x)plory jest **Fundacja Zaawansowanych Technologii**. Jej celem jest propagowanie nauki i wyjście naprzeciw wyzwaniom stojącym przed współczesnym państwem, czyli rozwojowi innowacji i zapewnieniu profesjonalnych kadr w świecie opartym na postępie technologicznym.

[Program E\(x\)plory](#)

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych >
 Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskow >
 Programy i kampanie społeczne

Programy i kampanie społeczne

[G4-EC7] [G4-EC8]

LOTOS Cup na Pomorzu

Program "Piłkarska przyszłość z LOTOSEM" realizujemy na terenie 14 ośrodków, które w latach 2012-2015 założyliśmy we współpracy z lokalnymi klubami piłkarskimi na Pomorzu. Obecnie w ramach programu LOTOSU i Akademii Piłkarskiej LG trenuje, pod okiem wykwalifikowanych trenerów, około **3 tys. dzieci – dziewcząt i chłopców**.

12-latkowie reprezentujący wszystkie ośrodki działające w ramach programu Piłkarska Przyszłość z LOTOSEM wzięli udział w turnieju LOTOS Junior Cup 2016. Aby dojść do finału, drużyny musiały w fazie pucharowej wygrać aż trzy mecze. W 2016 r. udało się się to drużynie z Luzina.

Jako spółka społecznie zaangażowana w 2016 r. kontynuowaliśmy współpracę przy innych projektach społeczno-sportowych, skierowanych do dzieci i młodzieży. Dotyczy to koszykówki w ramach projektu „Gdyńskie Talenty Koszykówki”, **miniżużla** w GKŻ Wybrzeże, Gdańskiego Klubu Żeglarskiego, **młodej tenisistki Weroniki Baszak** i Sekcji Koszykówki Legii Warszawa.

Zdolni z LOTOSEM. Czechowice-Dziedzice

W 2016 r. rozpoczęliśmy współpracę z Urzędem Miasta Czechowice-Dziedzice w programie edukacyjnym „**Zdolni z Czechowic-Dziedzic, miasta z zapalem**”. Inicjatywa jest częścią szerszego projektu „Zdolni z LOTOSEM”, który wspiera zdolnych uczniów z Pomorza, powiatu jasielskiego i bielskiego – wszystkich regionów kluczowych dla Grupy Kapitałowej LOTOS w strategii społecznej odpowiedzialności.

Program koncentruje się na **kształtowaniu myślenia naukowego** uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Pod opieką nauczycieli prowadzili oni projekty naukowe i badawcze, które poddane były ocenie ekspertów, a pod koniec roku nagrodzone przez burmistrza Czechowic-Dziedzic Mariana Błachutę oraz Grupę LOTOS. W pierwszej edycji zgłoszonych zostało 18 projektów, w których wzięło udział 92 uczniów.

Poprzez Program chcemy odszukać i rozwijać talenty z terenu gminy, które zaowocują w przyszłości wykwalifikowaną kadrą pracowników i będą rozwijać lokalny biznes.

Jasielska Liga Naukowa z LOTOSEM

Po raz kolejny nagrodziliśmy i wyróżniliśmy uczniowskie projekty badawcze zrealizowane w ramach Jasielskiej Ligi Naukowej z LOTOSEM. W trzeciej edycji tego innowacyjnego przedsięwzięcia edukacyjnego wzięło udział **241 uczniów przedszkoli i szkół z Jasta**. Pod opieką 71 nauczycieli opracowali oni 86 matych projektów naukowo-badawczych oraz przedstawili ich wyniki przed publicznością.

W 2016 r. główną nagrodę otrzymał modelowo opracowany projekt "Moda, tradycje rodzinne czy przypadek – jakie były przyczyny wyboru imion dla małych Jaślan urodzonych w 2003 roku?", autorstwa trójki uczennic szkoły podstawowej.

Mistrzowie w pasach

Od 2014 r., wspólnie z Krajowym Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, zajmujemy się edukacją i rozpowszechnianiem informacji na temat bezpiecznego przewożenia dzieci w fotelikach oraz prawidłowego zapinania pasów. Służy temu nasza kampania społeczna „LOTOS – Mistrzowie w pasach”.

Działania adresujemy do kierowców i pasażerów z całego kraju. Zakładamy, że zwiększy się ich świadomość na temat zasad bezpieczeństwa podczas jazdy, przez co będą oni mieli wpływ na ograniczenie liczby i skutków zdarzeń drogowych. Docieramy do nich poprzez działania kampanii "LOTOS – Mistrzowie w pasach", takie jak:

- na stacjach paliw LOTOS działają pit-stopy – punkty eksperckie, do których zapraszamy kierowców tankujących paliwo i wszystkich klientów stacji paliw. W pit-stopach:
  - wykwalifikowany zespół ekspertów dba o sprawdzenie poprawności zapinania pasów bezpieczeństwa, ustawienia zagłówek kierowcy i pasażerów;
  - eksperci prowadzą instruktaż poprawnego przewożenia najmłodszych pasażerów w fotelikach oraz takiego montażu tych fotelików, by zapewnić maksymalny komfort i bezpieczeństwo podczas podróży;
  - dzieci zapraszane są do zabawy, kolorowania książeczek edukacyjnych, układania puzzli i zapinania lalek w fotelikach;
  - wszyscy odwiedzający pit-stopy dostają materiały szkoleniowe.
- organizujemy seminaria „Bezpiecznie – chce się żyć” i Lekcje Bezpieczeństwa w wybranych szkołach podstawowych. Podczas tych lekcji dzieci i młodzież przez zabawę uczą się m.in. poprawnego zapinania pasów i zasad ich działania, właściwego montowania fotelików i skutecznego zapinania się w nich, działania poduszek powietrznych itp.

Kampania "Mistrzowie w pasach" w liczbach. Od 2014 r.:

- ➔ **6 tys. kierowców skorzystało z inspekcji i instruktażu poprawnego ustawienia foteli i zagłówek, montowania fotelików dla dzieci i zapinania pasów bezpieczeństwa,**
- ➔ **15 tys. uczestników wzięło udział w warsztatach zapinania pasów i montażu fotelików podczas seminariów,**
- ➔ **ponad 2,5 tys. dzieci uczestniczyło w lekcjach bezpieczeństwa i warsztatach poprawnego zapinania pasów.**

Ambasadorem naszej kampanii jest Kajetan Kajetanowicz, wielokrotny rajdowy mistrz Polski. Patronat nad kampanią objęły: Komenda Główna Policji, Główny Inspektorat Transportu Drogowego, Przemysłowy Instytut Motoryzacji, Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego i Państwowa Straż Pożarna.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych >

Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskow >

Wizyty studentów dają nowe spojrzenie na Grupę Kapitałową LOTOS

Wizyty studentów dają nowe spojrzenie na Grupę Kapitałową LOTOS

Chętnie przyjmujemy wizyty studentów bez wcześniejszych doświadczeń korporacyjnych. Jest to dla nas to szansa na uzyskanie nowego punktu widzenia na funkcjonowanie firmy. W 2016 r. odbyły się dwie takie wizyty – studentów z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie i z Uniwersytetu Gdańskiego.

Na prośbę studentów krakowskiego Koła Innowacji UE, pracownicy Biura Zarządzania Zasobami Ludzkimi Grupy Kapitałowej LOTOS przygotowali dla nich konkretne zadanie. Studenci zaprezentowali wyniki swojej pracy: **dwie propozycje programu rozwojowego dla pracowników**. Spotkanie to odbyło się w ramach dłuższej współpracy LOTOSU ze środowiskiem akademickim.

Z kolei tematem wizyty studentów dziennikarstwa, zrzeszonych w kole naukowym Inspiar Uniwersytetu Gdańskiego, była komunikacja. Spotkanie, które poprowadzili pracownicy Biura Komunikacji, dotyczyło przede wszystkim **funkcjonowania mediów wewnętrznych w Grupie Kapitałowej LOTOS**.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych >
Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskow >
Współpraca i partnerstwa w ramach inicjatyw społecznych

Współpraca i partnerstwa w ramach inicjatyw społecznych

[G4-EC7] [G4-EC8]

- Od 2014 r. rodziny z Kartą Dużej Rodziny oszczędziły 1 mln złotych przy zakupach na stacjach LOTOS, w ramach współpracy Grupy Kapitałowej LOTOS z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Pomocy Społecznej.
- Dzięki naszej współpracy z Akademickimi Inkubatorami Przedsiębiorczości, 2200 przedsiębiorców działających w 50 inkubatorach uzyskało dostęp do atrakcyjnych rabatów na paliwo.
- W 2016 r. byliśmy partnerem Forum Inicjowania Rozwoju – wydarzenia, którego celem jest networking i współpraca międzysektorowa na Pomorzu.

Wielodzietne rodziny oszczędzają na stacjach LOTOS

Stacje sieci LOTOS były pierwszymi w Polsce, które przystąpiły do programu Karta Dużej Rodziny. W wyniku współpracy Grupy Kapitałowej LOTOS z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Pomocy Społecznej wielodzietne rodziny oszczędzają przy zakupach na stacjach LOTOS – KDR oznacza dla nich tańsze paliwa oraz promocje dotyczące gastronomii i myjni samochodowych. Od grudnia 2014 r. rodziny korzystające z KDR zaoszczędziły **1 mln złotych** na naszych stacjach.

Dzięki wprowadzonym na stacjach rabatow, KDR to nie tylko program społeczny, ale także wykorzystana szansa na stworzenie mocniejszego przywiązania klientów do marki LOTOS.

Oferta rabatowa dla posiadaczy Karty Dużej Rodziny na stacjach własnych sieci LOTOS oraz wybranych stacjach franczyzowych to:

- rabaty na paliwa:
  - 5 gr/litr paliwa LOTOS,
  - 10 gr/litr paliwa premium,
- 20% na wszystkie produkty gastronomiczne w Cafe Punkt,
- 20% na myjni samochodowe.

Forum Inicjowania Rozwoju. Międzysektorowy networking na Pomorzu

W 2016 r. odbyła się V edycja Forum Inicjowania Rozwoju. LOTOS był Partnerem tego przedsięwzięcia, od początku jego powstania. Forum Inicjowania Rozwoju ma unikatowy charakter w skali Pomorza oraz całego kraju. To spotkanie przedstawicieli organizacji pozarządowych, samorządu oraz biznesu. Jego celem jest inicjowanie współpracy międzysektorowej na rzecz rozwoju województwa pomorskiego.

Co roku uczestnicy konferencji mają możliwość wymiany dobrych praktyk i wspólnego wypracowywania nowych rozwiązań. W sesjach tematycznych i warsztatach udział wzięło około 250 osób.

Częścią Forum jest Konkurs Grantowy, którego celem jest dofinansowanie działań odpowiadających na faktyczne potrzeby regionu pomorskiego. Grupa LOTOS zasiada w komisji tego konkursu. Zwycięzcami trzeciej edycji Konkursu Grantowego Funduszu Inicjowania Rozwoju były projekty:

- „Kantyna - miejsce pracy na Start” Fundacji Innowacji Społecznej z Gdańska. Kantyna stanowi miejsce zatrudnienia dla wychowanków placówek opiekuńczych, umożliwiając im wejście na rynek pracy.
- „100re.pl - pierwszy w Polsce sklep kooperacyjny” Spółdzielni Socjalnej 100% z Sopotu. Inicjatywa pozwoli zmierzyć się z problemem bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych na Pomorzu.
- „Tczewscy kurierzy rowerowi” Fundacji Pokolenia z Tczewa. W ramach projektu stworzono firmę społeczną, zajmującą się zrównoważonymi usługami kurierskimi, świadczonymi przy pomocy rowerów.
- „Społeczna Pracownia Tkacka LUCETA” Fundacji Nadaktywni z Gdyni, która wraz z partnerami z terenu Chmielna i Pruszcz Gdańskiego aktywizuje seniorki, poprzez przekazywanie umiejętności tkackich młodszemu pokoleniu.

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych >
Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskow >
Fundacja LOTOS

Fundacja LOTOS

[G4-EC7] [G4-EC8]

→ Dzięki wprowadzeniu przez Fundację konkursu minigrantów pracownicy zrealizowali 11 projektów, których odbiorcami było prawie 1300 osób, w tym głównie dzieci.

Pierwszy konkurs minigrantów dla pracowników

W 2016 r. w ramach programu wolontariatu pracowniczego uruchomiliśmy konkurs minigrantów dla pracowników. W pierwszej edycji, **11 dofinansowanych projektów** współtworzyło aż 53 pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS.

Wszystkie działania objęły swoim zasięgiem 1296 odbiorców, z czego **1183 osoby stanowiły dzieci**, 107 seniorzy, a 6 to osoby dorosłe. Przy realizacji projektów nasi pracownicy przepracowali łącznie 1459 godzin. 9 projektów zrealizowali w Gdańsku, 1 w Rokitnicy i 1 w Lidzbarku Warmińskim.

Maksymalna kwota dofinansowania projektu wynosiła 3 000 zł, a całkowita pula, którą rozdysponowaliśmy w pierwszej edycji konkursu, to 30 000 zł. Kwoty te miały pokryć koszty tylko tych działań, których nie można zrealizować na zasadzie wolontariatu.

Warunkiem dopuszczenia projektu do oceny było wypełnienie prostej aplikacji - wniosku o minigrant i zaplanowanie jego realizacji w grupie co najmniej 3 pracowników pod opieką lidera. Komisja konkursowa, oceniając wnioski, brała pod uwagę: uzasadnienie realizacji projektu, jego znaczenie dla społeczności lokalnych oraz kwestie budżetowe. Pracownicy, którzy otrzymali dotacje, mieli czas na realizację swoich projektów do połowy grudnia 2016 r.

Wyłonionym inicjatywom zapewniliśmy opiekę mentorską i doradztwo, na każdym etapie realizacji projektu: ze strony Fundacji LOTOS oraz partnera projektu – Regionalnego Centrum Wolontariatu.

[Więcej o Fundacji LOTOS](#)

Odpowiedzialność za interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych >
 Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskow >
 Programy ekologiczne

Programy ekologiczne

THE GLOBAL GOALS
 For Sustainable Development

Kierunek Bałtyk

- > Transport morski obsługuje obecnie aż 80% obrotów światowego handlu. Rosnący popyt na ten rodzaj transportu stanowi dla Polski szansę rozwoju. **Bałtyk jest jednym z najbardziej obciążonych transportowo akwenów morskich na świecie.** Jednak, aby w pełni wykorzystać ten potencjał, niezbędne jest stworzenie mapy potrzeb dotyczących rozbudowy połączeń oraz zaplecza portów, rozwoju infrastruktury terminali, budowy platform i centr logistycznych.
- > Jednocześnie trzeba pamiętać, że decyzją Międzynarodowej Organizacji Morskiej **Bałtyk otrzymał status szczególnie wrażliwego obszaru morskiego** i został objęty specjalną ochroną ekologiczną. Stąd tak ważne jest, aby jego rozwój był zrównoważony.

Aby wspierać ten cel, współpracujemy z lokalnymi fundacjami i jednostkami administracji, w ramach przedsięwzięcia Kierunek Bałtyk. Projekt ten kumuluje nasze działania ekologiczne, które prowadziliśmy w 2016 r. w programach „LOTOS pomaga bałtyckiej przyrodzie” i „Chronimy Naturę na Wyspie Sobieszewskiej”. Kierunek Bałtyk to projekt partnerski o charakterze badawczo-naukowym, ale jego celem jest też czynna ochrona środowiska i edukacja ekologiczna.

[Strona www Kierunek Bałtyk](#)

W 2015 r. Global Compact zainicjowało **Program Bałtyk 2015-2020**, którego celem jest wypracowanie działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju regionu Morza Bałtyckiego. Grupa LOTOS jest Partnerem tego projektu.

Grupa Kapitałowa LOTOS
Zintegrowany Raport Roczny 2016

07

O raporcie

O Raporcie > Transparentność i konsekwencja w ujawnianiu danych pozafinansowych

Transparentność i konsekwencja w ujawnianiu danych pozafinansowych

[\[G4-17\]](#) [\[G4-23\]](#) [\[G4-28\]](#) [\[G4-29\]](#) [\[G4-30\]](#)

Zintegrowany Raport Roczny 2016 **jest ósmym raportem zintegrowanym Grupy Kapitałowej LOTOS**. Raport dotyczy działalności organizacji w roku obrotowym 2016, który pokrywa się z rokiem kalendarzowym. Poprzedni zintegrowany raport roczny ukazał się na początku września 2016 roku. Tegoroczny raport przygotowaliśmy w oparciu o Ramowe Zasady Raportowania Zintegrowanego (IIRC) i Wytyczne kwestii zrównoważonego rozwoju Global Reporting Initiative (wersja GRI G4, w opcji zgodności Core, wraz z Suplementem dla sektora gazu i ropy naftowej). Obecnie, zgodnie z metodologią GRI G4, raportujemy tematy najbardziej istotne (38 wskaźników profilowych, 42 wskaźniki tematyczne, w tym 8 sektorowych).

Raport za 2016 rok, poza Grupą LOTOS S.A. obejmuje swoim zasięgiem wszystkie spółki bezpośrednio zależne:

- LOTOS Petrobaltic S.A.
- LOTOS Oil Sp. z o.o.
- LOTOS Asphalt Sp. z o.o.
- LOTOS Serwis Sp. z o.o.
- LOTOS Paliwa Sp. z o.o.
- LOTOS Lab Sp. z o.o.
- LOTOS Infrastruktura S.A.
- LOTOS Terminale S.A.
- LOTOS Kolej Sp. z o.o.
- LOTOS Ochrona Sp. z o.o.
- LOTOS Straż Sp. z o.o.

Dodatkowo, ze względu na ich szczególne znaczenie, charakter działalności i skalę oddziaływania na otoczenie, do raportowania części wskaźników włączono także wybrane spółki pośrednio zależne:

- AB LOTOS Geonafta
- LOTOS Biopaliwa Sp. z o.o.
- RCEkoenergia Sp. z o.o.
- Energobaltic Sp. z o.o.
- LOTOS Exploration and Production Norge AS.

Przy czym zakres raportowania danych dla spółki LOTOS E&P Norge AS jest ograniczony w stosunku do pozostałych ze względu na fakt, że spółka jest licencjobiorcą, przez co wszystkie kwestie środowiskowe (i inne kwestie operacyjne) są raportowane przez operatorów.

Proces powstawania raportu – jak definiowaliśmy istotne tematy

[G4-18] [G4-19] [G4-27]

Zgodnie z wytycznymi GRI G4, przeprowadziliśmy składający się z trzech etapów proces:

1. Identyfikacja – wyłonienie kluczowych zagadnień w obszarze odpowiedzialności firmy oraz realizowanego biznesu. Przeanalizowane zostały dokumenty i materiały wewnętrzne Grupy Kapitałowej LOTOS.

Przeglądowi poddaliśmy również szereg publikacji zewnętrznych oraz informacji prasowych dotyczących firmy. Uwzględniliśmy trendy i wytyczne międzynarodowych standardów w zakresie odpowiedzialności biznesu oraz raportowania pozafinansowego, jak również dokonaliśmy dogłębnej analizy wyzwań, szans i rodzajów ryzyka branży i firm w niej funkcjonujących.

2. Priorytetyzacja – przez proces dialogu z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi zidentyfikowana została istotność zagadnień kluczowych dla organizacji.

3. Walidacja – podczas warsztatu walidacyjnego, w którym wzięło udział 27 reprezentantów kadry zarządzającej z spółek Grupy Kapitałowej LOTOS, potwierdziliśmy ostateczną listę zagadnień priorytetowych, które zostały ujęte w raporcie za rok 2016. Poniższa matryca istotności prezentuje te zagadnienia w podziale na aspekty (ekonomiczne, społeczne i środowiskowe) i równocześnie umożliwia przejście bezpośrednio do rozdziału opisującego nasze podejście i działania w ramach danego tematu. Wielkość kafla wskazuje czy dany temat został zdefiniowany jako istotny czy bardzo istotny.

MATRYCA ISTOTNOŚCI

ASPEKTY:	Wszystkie	Aspekty ekonomiczne	Aspekty środowiskowe	Aspekty społeczne
	Wszystkie	istotne	bardzo istotne	
Sytuacja finansowa, wyniki na GPW, kondycja spółek LOTOS		Zapewnienie wysoko wykwalifikowanej kadry, pozyskiwanie i utrzymanie talentów	Strategia biznesowa, prognozy rozwoju na kolejne lata	Polityka personalna, przyszłość zatrudnienia Różnorodność i równość szans, przeciwdziałanie dyskryminacji
		Zużycie surowców i materiałów		Zasoby i zużycie ropy i gazu
Wycieki, eksplozje, wypadki – zapobieganie, zarządzanie kryzysowe			Szkolenia i rozwój pracowników	Kluczowe projekty inwestycyjne w segmencie poszukiwawczo-wydobyczym i operacyjnym
		Bezpieczeństwo w sektorze energii		

Wpływ na bioróżnorodność i usługi ekosystemów (wodnych i lądowych)	Komunikacja z sąsiedzkimi społecznościami, działania na rzecz lokalnej społeczności Wydatki poniesione na rzecz społeczeństwa	Kluczowe projekty inwestycyjne – potencjał innowacji	Zarządzanie ryzykiem zanieczyszczenia wód w procesach wiercenia, rafinacji, transportu i innych
Wsparcie badań i rozwoju nauki		Zarządzanie emisjami CO ₂ Emisje zanieczyszczeń do powietrza	
Innowacyjne rozwiązania technologiczne, efektywność Zużycie energii, efektywność energetyczna procesów i produktów	Współpraca z dostawcami – uwzględnianie kryteriów etycznych, społecznych i środowiskowych w procesie zakupowym		Relacje z klientami
Pośredni wpływ ekonomiczny (infrastruktura, usługi, wpływ na lokalną gospodarkę)	Sponsoring – wsparcie sportu, kultury i edukacji	Bezpieczeństwo i zapobieganie wypadkom Działania na rzecz ochrony i promocji zdrowia	Całościowe ograniczanie wpływu na środowisko naturalne
Działalność dobroczynna – Fundacja LOTOS Wolontariat pracowniczy	Przeciwdziałanie korupcji Ład korporacyjny – etyka	Kary i sankcje za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	Łańcuch dostaw
	Polityka publiczna – relacje z administracją publiczną	Jakość paliwa	Strategia wobec zmian klimatu (szanse i ryzyka)
Wydatki oraz inwestycje w ochronę środowiska			

Cele Zrównoważonego Rozwoju

Działania prezentowane w raporcie są często odpowiedzią na wyzwania zdefiniowane w Celach Zrównoważonego Rozwoju (Sustainable Development Goals, SDGs) do 2030 roku, ogłoszonych przez ONZ we wrześniu 2015 roku. Cele te są przez nas realizowane m.in. poprzez długofalowe programy nakierowane na rozwój pracowników każdego szczebla oraz dbałość o otoczenie społeczne i rynkowe.

Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs), które Grupa Kapitałowa LOTOS w szczególności wspiera swoimi działaniami:

- **Cel 4 – Zapewnić wszystkim inkluzywną i wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie**
- **Cel 6 – Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych**
- **Cel 7 – Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie**
- **Cel 8 – Promować inkluzywny i zrównoważony wzrost gospodarczy, zatrudnienie i godną pracę dla wszystkich ludzi**
- **Cel 9 – Budować odporną infrastrukturę, promować inkluzywną i zrównoważoną industrializację oraz wspierać innowacyjność**
- **Cel 10 – Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami**
- **Cel 12 – Stworzyć wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji**
- **Cel 14 – Chronić morza i oceany oraz wykorzystywać ich zasoby w zrównoważony sposób**
- **Cel 15 – Zarządzać lasami w sposób zrównoważony, zwalczać pustoszenie, zatrzymać i odwrócić proces degradacji gleby, powstrzymać utratę bioróżnorodności**

Indeks treści GRI G4

[G4-32]

Strategia i analiza

Wskaźnik	Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
G4-1	Oświadczenie ze strony najważniejszych rangą decydentów w organizacji (np. prezesa, dyrektora generalnego lub osoby zajmującej podobne wysokie stanowisko) o znaczeniu zrównoważonego rozwoju dla organizacji oraz strategii działania organizacji w celu realizacji założeń zrównoważonego rozwoju		
	List Prezesa Zarządu List Przewodniczącej Rady Nadzorczej		

Profil organizacji

Wskaźnik	Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
G4-2	Opis kluczowych wpływów, ryzyk i szans		
	Zarządzanie ryzykiem		
G4-3	Nazwa organizacji		
	Podstawowe informacje o organizacji		
G4-4	Podstawowe informacje o organizacji		
	Podstawowe informacje o organizacji Nasze produkty		
G4-5	Lokalizacja siedziby głównej organizacji		
	Informacje kontaktowe		
G4-6	Liczba krajów, w których działa organizacja wraz z nazwami tych krajów, gdzie zlokalizowane są główne operacje organizacji lub które są szczególnie ważne w związku z tematami dotyczącymi zrównoważonego rozwoju omówionymi w raporcie		
	Podstawowe informacje o organizacji		
G4-7	Charakter własności oraz forma prawna		
	Podstawowe informacje o organizacji		
G4-8	Rynki obsługiwane przez organizację (podział geograficzny, obsługiwane sektory oraz typy klientów i beneficjentów)		
	Podstawowe informacje o organizacji		

G4-9	Skala działalności organizacji	Nasze wyniki. Komentarz do sytuacji finansowej Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS w liczbach	
G4-10	Łączna liczba pracowników według typu zatrudnienia i rodzaju umowy o pracę w podziale na płeć	Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS w liczbach	
G4-11	Procent wszystkich pracowników objętych zbiorowymi układami pracy	Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS w liczbach	
G4-12	Opis łańcucha dostaw organizacji	Cały łańcuch dostaw Grupy Kapitałowej LOTOS wpływa na otoczenie	
G4-13	Znaczące zmiany w raportowanym okresie dotyczące wielkości organizacji, jej struktury, własności lub łańcucha dostaw Podstawowe informacje o organizacji	Podstawowe informacje o organizacji	Brak istotnych zmian.
G4-14	Wyjaśnienie, czy i w jaki sposób organizacja stosuje zasadę przezorności	Zarządzanie ryzykiem	Dodatkowe informacje o zewnętrznych inicjatywach przyjętych przez Grupę Kapitałową LOTOS znajdują się na naszych stronach internetowych .
G4-15	Zewnętrzne inicjatywy, deklaracje lub zasady dotyczące kwestii ekonomicznych, środowiskowych lub społecznych, które organizacja podpisała lub do których się stosuje	Partnerzy nie tylko biznesowi Dialog z partnerami społecznymi	Dodatkowe informacje o członkostwie w organizacjach i stowarzyszeniach znajdują się na naszych stronach internetowych .
Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact
G4-16	Członkostwo w stowarzyszeniach (np. branżowych) oraz organizacjach krajowych lub międzynarodowych	Partnerzy nie tylko biznesowi Nagrody i wyróżnienia w obszarze HR	

Zidentyfikowane istotne aspekty oraz odpowiadające im granice

Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
G4-17	Struktura operacyjna organizacji, z wyróżnieniem głównych działów, spółek zależnych, podmiotów powiązanych oraz przedsięwzięć typu joint-venture	Transparentność i konsekwencja w ujawnianiu danych pozafinanso-wych		
G4-18	Proces definiowania treści raportu oraz granic aspektów, a także stosowanie zasad definiowania treści raportu	Proces powstawania raportu – jak definiowaliśmy istotne tematy		
G4-19	Istotne aspekty zidentyfikowane w procesie definiowania treści raportu	Proces powstawania raportu – jak definiowaliśmy istotne tematy		
G4-20	Granice wyznaczone dla każdego z istotnych aspektów wewnątrz organizacji			Wszystkie aspekty zostały zidentyfikowane jako istotne względem działalności i wpływu wszystkich lub wybranych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS. Adekwatność dla wybranych spółek zaznaczono odpowiednio w treści raportu.
G4-21	Granice wyznaczone dla każdego z istotnych aspektów na zewnątrz organizacji			Nie stwierdzono ograniczeń raportu w stosunku do istotnych aspektów wpływu społecznego i środowiskowego, z uwzględnieniem podmiotów spoza organizacji.
G4-22	Wpływ zmian w informacjach podanych w poprzednich raportach oraz przyczyny tych zmian			Brak korekt
G4-23	Znaczące zmiany względem poprzednich okresów objętych raportem dotyczące zakresu i granic aspektów	Transparentność i konsekwencja w ujawnianiu danych pozafinansowych		

Zaangażowanie interesariuszy

Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
G4-24	Lista grup interesariuszy zaangażowanych przez organizację	Z kim i dlaczego prowadzimy dialog?		
		Z kim i dlaczego prowadzimy dialog?		
G4-26	Podejście organizacji do angażowania interesariuszy uwzględniające częstotliwość angażowania według typu i grupy interesariuszy oraz podanie, czy któryś z procesów zaangażowania był podjęty specjalnie w celu sporządzenia raportu	Z kim i dlaczego prowadzimy dialog?		
G4-27	Kluczowe kwestie i zagadnienia poruszone przez interesariuszy w procesach zaangażowania interesariuszy oraz odpowiedź organizacji na nie, między innymi poprzez włączenie ich do raportu	Proces powstawania raportu – jak definiowaliśmy istotne tematy		

Profil raportu

Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
G4-28	Okres objęty raportowaniem, w którym miały miejsce opisywane zdarzenia	Transparentność i konsekwencja w ujawnianiu danych pozafinansowych		
G4-29	Data publikacji ostatniego raportu	Transparentność i konsekwencja w ujawnianiu danych pozafinansowych		
G4-30	Cykl raportowania	Transparentność i konsekwencja w ujawnianiu danych pozafinansowych		
G4-31	Osoba kontaktowa w zakresie pytań dotyczących raportu i jego treści	Informacje kontaktowe		
G4-32	Indeks treści GRI	Indeks treści GRI		
G4-33	Polityka organizacji oraz bieżące praktyki w zakresie zapewnienia zewnętrznej weryfikacji raportu			Raport nie został poddany zewnętrznej weryfikacji

Ład organizacyjny

Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
G4-34	Struktura organu zarządzającego organizacji, między innymi komitety najwyższego organu zarządzającego	Etyka i ład korporacyjny		
G4-38	Skład najwyższego organu zarządzającego oraz jego komitetów	Etyka i ład korporacyjny		
G4-39	Informacja czy przewodniczący najwyższego organu zarządzającego jest również dyrektorem zarządzającym	Etyka i ład korporacyjny		

Etyka

Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
G4-56	Wartości organizacji, jej zasady, standardy i normy zachowania ujęte w postaci kodeksów postępowania oraz kodeksów etyki	Etyka i ład korporacyjny		
G4-57	Wewnętrzne i zewnętrzne mechanizmy w zakresie naruszeń zasad etycznych i prawa oraz kwestii związanych z uczciwością organizacji, np. infolinie etyczne	Etyka i ład korporacyjny		
G4-58	Wewnętrzne i zewnętrzne mechanizmy zgłaszania naruszeń zasad etycznych i prawa oraz kwestii związanych z uczciwością organizacji, takie jak przekazywanie tych kwestii do bezpośrednich przełożonych, mechanizmy informowania opinii publicznej przez sygnalistów (whistleblowing) o naruszeniach lub infolinie	Etyka i ład korporacyjny		

Wskaźniki ekonomiczne

Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
WYNIKI EKONOMICZNE		Nasze wyniki. Komentarz do sytuacji finansowej		
G4-EC1	Bezpośrednia wartość ekonomiczna wytworzona i podzielona	Nasze wyniki. Komentarz do sytuacji finansowej		
OBECNOŚĆ NA RYNKU		Grupa Kapitałowa LOTOS - ceniony pracodawca		
G4-EC5	Stosunek wynagrodzenia pracowników najniższego szczebla w podziale na płeć w stosunku do płacy minimalnej na danym rynku w głównych lokalizacjach prowadzenia działalności	Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS w liczbach		
POŚREDNI WPŁYW EKONOMICZNY		Zaangażowanie społeczne – działania na rzecz rozwiązania ważnych problemów społecznych i środowiskowych		
G4-EC7	Rozwój oraz wpływ inwestycji w infrastrukturę i usługi	Sponsoring i mecenat Programy i kampanie społeczne Współpraca i partnerstwa w ramach inicjatyw społecznych Fundacja LOTOS		
G4-EC8	Znaczący pośredni wpływ ekonomiczny, w tym skala tego wpływu	Sponsoring i mecenat Programy i kampanie społeczne Współpraca i partnerstwa w ramach inicjatyw społecznych Fundacja LOTOS		
PRAKTYKI ZAKUPOWE		Cały łańcuch dostaw Grupy Kapitałowej LOTOS wpływa na otoczenie		
G4-EC9	Udział wydatków przeznaczonych na produkty i usługi lokalnych dostawców w głównych lokalizacjach organizacji	Cały łańcuch dostaw Grupy Kapitałowej LOTOS wpływa na otoczenie		
ZASOBY		Oszczędzamy zużycie energii		
OG1	Wielkość i rodzaj szacowanych potwierdzonych zasobów i produkcji	Kluczowe działania i wyniki 2016 r. Nasze wyniki w obszarze środowiska		

Wskaźniki środowiskowe

Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
----------	--	---------------------	-----------------------	-------

MATERIAŁY/SUROWCE		Oszczędzamy zużycie energii		
G4-EN1	Wykorzystywane materiały/surowce wg masy lub objętości	Oszczędzamy zużycie energii	8	
ENERGIA		Nasze wyniki w obszarze środowiska		
G4-EN3	Zużycie energii wewnątrz organizacji	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
G4-EN6	Zmniejszenie zużycia energii	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	Wskaźnik zaraportowano wyłącznie opisowo.
WODA		Nasze wyniki w obszarze środowiska		
G4-EN8	Całkowity pobór wody według źródła	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
G4-EN10	Procent oraz całkowita objętość wody przetwarzanej i ponownie wykorzystywanej	Nasze wyniki w obszarze środowiska		
BIORÓŻNORODNOŚĆ		Nasze wyniki w obszarze środowiska		
G4-EN11	Zakłady będące własnością, wynajmowane, zarządzane lub sąsiadujące z obszarami chronionymi bądź obszarami o dużej wartości pod względem bioróżnorodności znajdującymi się poza obszarami chronionymi	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
G4-EN14	Całkowita liczba gatunków ujętych w Czerwonej Księdze Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i jej Zasobów i na krajowych listach gatunków chronionych z siedliskami występującymi na obszarach podlegających oddziaływaniu zakładów według poziomu zagrożenia wyginięciem	Nasze wyniki w obszarze środowiska		
OG4	Liczba i procentowy udział istotnych lokalizacji działalności, w których rozpoznano i monitorowano ryzyko dla bioróżnorodności	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
EMISJE		Nasze wyniki w obszarze środowiska		
G4-EN15	Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
G4-EN16	Pośrednie emisje gazów cieplarnianych	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
G4-EN18	Intensywność emisji gazów cieplarnianych	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
G4-20	Emisje substancji zubożających warstwę ozonową (SZWO)	Efektywność środowiskowa		
G4-EN21	Emisje tlenków azotu, tlenków siarki i innych znaczących emisji do powietrza	Nasze wyniki w obszarze środowiska	9	Wskaźnik zaraportowano z uwzględnieniem wskaźników
Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	

				intensywności emisji, ze względu na nieporównywalność danych.
ŚCIEKI I ODPADY		Nasze wyniki w obszarze środowiska		
G4-EN22	Całkowita objętość ścieków według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
OG5	Objętość i sposób pozbywania się wody złożowej oraz wody powstałej w procesie produkcji	Zarządzanie bezpieczeństwem i zapobieganie awariom		
G4-EN23	Całkowita waga odpadów według rodzaju odpadu oraz metody postępowania z odpadem	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
G4-EN24	Łączna liczba i objętość istotnych wycieków	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
OG6	Objętość spalonych w pochodni na wolnym powietrzu i wypuszczonych do atmosfery węglowodorów	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
OG7	Ilość powstałych odpadów wiertniczych (płuczki wiertniczej oraz zwiercin) oraz sposoby postępowania z nimi i ich utylizacji	Efektywność środowiskowa	8	
G4-EN25	Waga transportowanych, importowanych, eksportowanych lub przetworzonych odpadów uznanych za niebezpieczne (w rozumieniu Konwencji Bazylejskiej – Aneks I, II, III i VIII), oraz procent odpadów przemieszczanych transgranicznie	Efektywność środowiskowa Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
PRODUKTY I USŁUGI		Efektywność środowiskowa		
G4-EN28	Procent odzyskanych materiałów ze sprzedanych produktów i ich opakowań, według kategorii materiału	Efektywność środowiskowa		
ZGODNOŚĆ Z REGULACJAMI		Nasze wyniki w obszarze środowiska		
G4-EN29	Wartość pieniężna kar i całkowita liczba sankcji pozafinansowych za nieprzestrzeganie prawa i regulacji dotyczących ochrony środowiska	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
OGÓLNE		Nasze wyniki w obszarze środowiska		
G4-EN31	Całkowite wydatki na ochronę środowiska i inwestycje według typu	Nasze wyniki w obszarze środowiska	8	
MECHANIZMY POSTĘPOWANIA W ODNIESIENIU DO SKARG DOTYCZĄCYCH KWESTII ŚRODOWISKA		Nasze wyniki w obszarze środowiska		
G4-EN34	Liczba skarg (zażaleń) związanych wpływem na środowisko, rozpatrzonych i rozwiązanych poprzez mechanizmy formalne obowiązujące w organizacji	Nasze wyniki w obszarze środowiska		
Wskaźnik		Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi

PRODUKTY I USŁUGI **Oszczędzamy zużycie energii**
OG8 Zawartość benzenu, ołowiu i siarki w paliwach **Oszczędzamy zużycie energii**

Wskaźniki społeczne: Praktyki w zakresie zatrudniania i godnej pracy

Wskaźnik	Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
ZATRUDNIENIE	Grupa Kapitałowa LOTOS - ceniony pracodawca		
G4-LA1 Całkowita liczba i wskaźniki zatrudnienia nowych pracowników oraz rotacji pracowników w podziale na grupy wiekowe, płeć i region	Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS w liczbach	6	
G4-LA4 Minimalne okresy wypowiedzenia w związku ze zmianami operacyjnymi, z uwzględnieniem informacji, czy są one określone w umowach zbiorowych	Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej LOTOS w liczbach	3	
BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY	Po pierwsze, bezpieczeństwo		
G4-LA6 Rodzaj urazów oraz wskaźnik urazów, chorób zawodowych, dni straconych i nieobecności w pracy oraz wypadków śmiertelnych związanych z pracą, z podziałem na regiony i płeć	Po pierwsze, bezpieczeństwo	6	
SZKOLENIA I EDUKACJA	Kariera w Grupie LOTOS		
G4-LA9 Średnia liczba godzin szkoleniowych w roku przypadająca na pracownika w podziale na płeć oraz na kategorię pracowników	Kariera w Grupie LOTOS	6	
G4-LA11 Procent pracowników otrzymujących regularne oceny swoich wyników oraz informacje rozwoju zawodowego, w podziale na płeć oraz kategorię pracowników	Kariera w Grupie LOTOS	6	
RÓŻNORODNOŚĆ I RÓWNOŚĆ SZANS	Etyka i ład korporacyjny		
G4-LA12 Skład ciał zarządzających i kadry pracowniczej w podziale na kategorie według płci, wieku, przynależności do mniejszości oraz innych wskaźników różnorodności	Etyka i ład korporacyjny	6	

Wskaźniki społeczne: Społeczeństwo

Wskaźnik	Rozdział w Raporcie	Zasady Global Compact	Uwagi
ZAPOBIEGANIE KORUPCJI			
	Etyka i ład korporacyjny		
G4-S03	Całkowita liczba i procent zakładów ocenionych pod kątem ryzyka wystąpienia korupcji oraz zidentyfikowane znaczące ryzyka	Etyka i ład korporacyjny	10
G4-S04	Komunikacja i szkolenia poświęcone politykom i procedurom antykorupcyjnym	Etyka i ład korporacyjny	10
G4-S05	Potwierdzone przypadki korupcji i podjęte działania	Etyka i ład korporacyjny	10
INTEGRALNOŚĆ ŚRODKÓW TRWAŁYCH I BEZPIECZEŃSTWO PROCESÓW			
	Nasze wyniki w obszarze środowiska		
OG13	Liczba przypadków zagrożenia bezpieczeństwa procesowego według rodzaju działalności	Nasze wyniki w obszarze środowiska	

Wskaźniki społeczne: Odpowiedzialność za produkt

Wskaźnik	Miejsce w Raporcie	Zasady Global Compact	Komentarz
ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO KLIENTÓW			
	Nasze produkty		
G4-PR1	Procent istotnych kategorii produktów i usług, w przypadku których poddaje się ocenie ich wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo w celu poprawy wskaźników	Nasze produkty	10
ZNAKOWANIE PRODUKTÓW I USŁUG			
	Jakość i satysfakcja klienta		
G4-PR5	Wyniki badań pomiaru satysfakcji klientów	Dialog z klientem	
ZASTĘPOWANIE PALIW KOPALNYCH (OG)			
	Inwestujemy w najnowsze technologie		
OG14	Ilość wyprodukowanych i zakupionych biokomponentów spełniających kryteria zrównoważonego rozwoju	Inwestujemy w najnowsze technologie	

Grupa LOTOS S.A.
ul. Elbląska 135
PL 80-718 Gdańsk

www.lotos.pl